

Plan razvoja Općine Marčana

PLAN RAZVOJA OPĆINE MARČANA ZA RAZDOBLJE
OD 2025. DO 2030. GODINE

NOSITELJ IZRADE:

Općina Marčana

LOKALNI KOORDINATOR IZRADE:

Aleks Bilić , Upravni odjel za društvene djelatnosti, gospodarstvo, financije i javnu nabavu

IZRAĐIVAČ:

Centar za ulaganja EURO KONZALTING d.o.o.

Voditelj projekta:

Davor Škrtić, dipl. oec.

Suradnici na projektu:

Nikoleta Travičić. mag.cult.

Eli Davidović, mag.oec.

Zlatko Šugić, mag.oec.

Sadržaj

1.	Uvod	1
1.1	Metodologija i pristup izradi	3
1.2	Zakonski, prostorno-planski i strateški okvir	3
2.	Analiza stanja	10
2.1	Stanovništvo	10
2.2	Gospodarstvo	13
2.3.	Poljoprivreda i ribarstvo	15
2.4.	Turizam	18
2.5.	Istraživanje o potrebama, interesima i izazovima ključnih dionika	23
2.5.1.	Poduzetnici	23
2.5.2.	Privatni iznajmljivači	27
2.5.3.	Poljoprivrednici	42
2.6.	SWOT analiza	45
2.7.	Razvojne potrebe i potencijali	46
3.	Strateški razvojni okvir	51
3.4.	Ciljevi i prioriteti	54
Mjera 1.1.1.	Priprema i opremanje poslovnih zona	56
Mjera 1.1.2.	Potpora malom i srednjem poduzetništvu	59
Mjera 1.1.3.	Kontinuirane edukacije o najnovijim trendovima u gospodarstvu	61
Mjera 1.1.4.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora	62
Mjera 1.1.5.	Brza prilagodba kriznim situacijama	63
Mjera 1.2.1.	Financiranje lokalnih projekata putem Programa ruralnog razvoja RH	67
Mjera 1.2.2.	Potpore poljoprivredi s posebnim naglaskom na ekološku poljoprivredu	73
Mjera 1.2.3.	Izgradnja i uređenje turističke infrastrukture	76
Mjera 1.2.4.	Uređenje sportskih lučica	77
Mjera 1.2.5.	Luka nautičkog turizma- Marina Agneza	80

Mjera 1.2.6. Razvoj privatnih iznajmljivača smještaja i poljoprivrednih gospodarstava ...	82
Mjera 1.2.7. Ulaganje u marketing i brendiranje	84
Mjera 2.1.1. Ulaganje u cestovnu infrastrukturu	87
Mjera 2.1.2. Projekti vodoopskrbe	90
Mjera 2.1.3. Projekti javne odvodnje	91
Mjera 2.1.4. Ulaganje u ostalu prometnu infrastrukturu	93
Mjera 2.1.5. Izgradnja i proširenje groblja	95
Mjera 2.2.1. Obrazovna infrastruktura	97
Mjera 2.2.2. Ulaganje u sportsku infrastrukturu	98
Mjera 2.2.3. Ulaganje u vatrogastvo	99
Mjera 2.2.4. Ostala društvena infrastruktura	101
Mjera 3.1.1. Gospodarenje otpadom.....	106
Mjera 3.1.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost.....	109
Mjera 3.1.3. Upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom	112
Mjera 3.2.1. Pametna sela.....	115
Mjera 3.2.2. Primjena novih tehnologija	116
Mjera 3.2.3. Privlačenje IT sektora	117
Mjera 3.2.4. Prilagodba prostorno – planskih rješenja sukladno potrebama svih dionika	119
4. Zaključni sažeti prikaz.....	123
5. Prilozi.....	127
6. Literatura	169

1. Uvod

Plan razvoja Općine Marčana za razdoblje do 2030. godine predstavlja temeljni srednjoročni akt strateškog planiranja jedinice lokalne samouprave, izrađen u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22). Ovim se dokumentom utvrđuju razvojni ciljevi, prioriteti javnih politika i ključni infrastrukturni i društveno-gospodarski projekti kojima se osigurava sustavno i održivo upravljanje razvojem Općine u novom višegodišnjem programskom razdoblju.

Izrada Plana razvoja za razdoblje do 2030. godine temelji se na strateškom usklađivanju s ključnim nacionalnim i EU dokumentima:

- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/21),
- Program Konkurentnost i kohezija 2021.–2027.,
- Integrirani teritorijalni program 2021.–2027.,
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026. (usvojen od strane Vlade RH i Europske komisije),
- Europski zeleni plan i temeljni dokumenti kohezijske politike Europske unije.

Navedeni dokumenti usmjeravaju razvoj prema digitalnoj i zelenoj tranziciji, jačanju otpornosti lokalnih zajednica, razvoju održivog turizma, demografskoj revitalizaciji, poticanju poduzetništva i učinkovitom korištenju EU sredstava.

U kontekstu navedenog, Općina Marčana kao lokalna samouprava koja teritorijalno obuhvaća i ruralna i priobalna područja, suočava se s izazovima i prilikama specifičnim za jedinice manje urbane gustoće: starenje stanovništva, potreba za jačanjem komunalne i prometne infrastrukture, nedostatna digitalna pokrivenost, ali i značajan prostorni i turistički potencijal.

Plan razvoja do 2030. godine temelji se na principima:

- održivosti,
- usmjerenosti na rezultate i učinke,
- partnerstva s lokalnim dionicima, te
- transparentnosti u planiranju i provedbi.

Proces izrade vođen je koordinacijom Upravnog odjela za društvene djelatnosti, gospodarstvo, financije i javnu nabavu Općine Marčana te participativnim pristupom, koji je uključio predstavnike gospodarstva, civilnog društva, javnih ustanova i građana, sukladno:

1. Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17, 151/22)
2. Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 37/23)
3. Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 44/23)
4. Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 44/23).

S obzirom na aktualne globalne, sigurnosne i nacionalne izazove – energetska kriza, inflatorni pritisci, potreba za digitalizacijom uprave i gospodarstva – Plan razvoja Općine Marčana 2025.- 2030. usmjeren je na snaženje lokalne otpornosti, modernizaciju infrastrukture, unaprjeđenje javnih usluga, te aktivaciju razvojnih potencijala kroz jasno definirane mjere, pokazatelje i provedbeni okvir.

1.1 Metodologija i pristup izradi

Temeljni cilj Plana razvoja Općine Marčana je valorizirati ostvareno u prethodnom programskom razdoblju te strateški usmjeriti daljnji razvoj Općine putem konkretnih, provedivih projekata koji generiraju dodanu vrijednost u lokalnom prostoru. Plan se oblikuje u skladu s aktualnim tržišnim okolnostima, razvojnim potencijalima i afinitetima lokalnih dionika, kao i s obzirom na realne mogućnosti financiranja iz nacionalnih i europskih izvora.

Tijekom izrade Plana isti nije sagledan isključivo kao dokument, već kao dinamičan razvojni alat koji se kontinuirano nadograđuje i prilagođava. Stoga je u središte procesa stavljen participativni pristup, kroz koji su prikupljeni relevantni uvidi i stavovi predstavnika gospodarskog sektora, civilnog društva, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, privatnih iznajmljivača i šire lokalne zajednice – putem strukturiranih anketnih upitnika.

Rezultat tog procesa je artikulacija razvojne vizije koja odgovara stvarnim potrebama i potencijalima Općine. Na temelju zajednički identificiranih smjerova razvoja definirani su strateški ciljevi, prioriteti, mjere i pripadajuće aktivnosti, uz jasan sustav pokazatelja rezultata i očekivanih ciljanih vrijednosti. S ciljem operativne provedbe, izrađen je provedbeni plan projekata, koji uključuje ključne korake, vremenski okvir za realizaciju te indikativni financijski plan, kojim su definirane osnovne pretpostavke financiranja planiranih intervencija.

1.2 Zakonski, prostorno-planski i strateški okvir

Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske

Prema Zakonu sustav strateškog planiranja i upravljanja temelji se na načelima:

- točnosti i cjelovitosti
- učinkovitosti i djelotvornosti
- odgovornosti i usmjerenosti na rezultat
- održivosti, partnerstva i transparentnosti.

Moraju se koristiti pouzdani, provjerljivi i usporedivi podaci. Akti strateškog planiranja moraju biti usklađeni s ostalim aktima strateškog planiranja više ili jednake hijerarhijske razine. Za postavljene ciljeve moraju se definirati odgovarajući pokazatelji, a očekivani rezultati, ishodi i

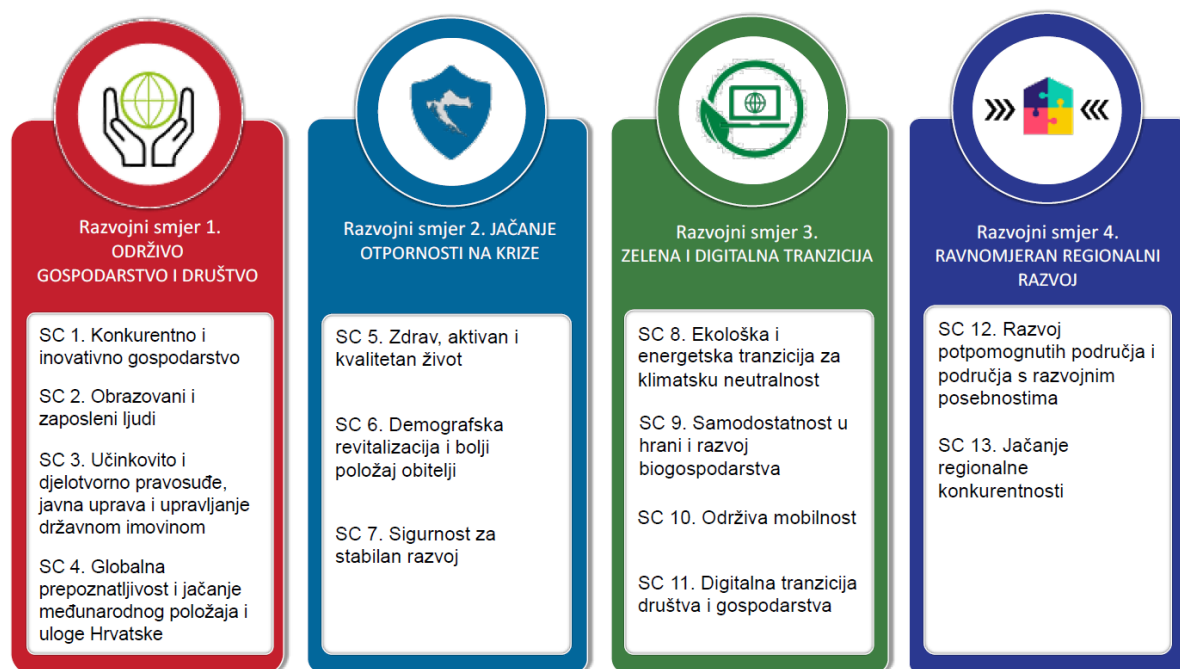
učinci moraju bit razumljivi, procjenjivi i mjerljivi. Smjer djelovanja treba biti dobivanje optimalne vrijednosti za novac poreznih obveznika. U procesu strateškog planiranja potrebno je osigurati partnerstvo s glavnim dionicima te zainteresiranom javnošću. Mora biti definirana odgovornost za provedbu i postizanje rezultata, ishoda i učinaka.

Planovi razvoja jedinica lokalne samouprave su srednjoročni akti strateškog planiranja koji se donose za razdoblje od pet do deset godina. Lokalni koordinador koordinira i nadzire izradu akata strateškog planiranja, a imenuje ga izvršno tijelo jedinice lokalne samouprave.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine

Vizija Hrvatske u 2030. godini je Hrvatska kao konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve. Za postizanje navedenih ciljeva izuzetno je važna i lokalna razina odlučivanja posebice u kreiranju kvalitetnih životnih uvjeta, očuvanja resursa, identiteta i kulture, ali i u razvoju lokalnog poduzetništva.

Strategija ističe problematiku ograničenih administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini zbog čega nastaju poteškoće u procesu korištenja bespovratnih sredstava iz EU fondova tijekom pripreme i provedbe većih javnih investicija. Učinkovita javna administracija može unaprijediti poslovno okruženje, a posebni naponi će se ulagati u podizanje kvalitete i pojednostavljivanje pismene i internetske komunikacije javne administracije kako bi bila što pristupačnija najširoj javnosti. Bolja koordinacija i suradnja različitih javnih tijela i institucija u predmetnom kontekstu predstavlja nužnost. Ključne strateške odrednice su:

Slika 1. Prikaz razvojnih smjerova i strateških ciljeva NRS-a 2030.

Izvor: NRS

Prioriteti u provedbi javnih politika dodatno će se istaknuti u pojedinim razvojnim mjerama koje će biti usklađene s *Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030.*

Master plan razvoja turizma 2015. – 2025.

Master plan je podijelio Istarsku županiju na klastere gdje se svaki klaster (destinacija) specijalizira u određenim selektivnim oblicima turizma. Općina Marčana pripada klasteru Južna Istra s gradovima Pulom i Vodnjanom te još 5 općina (Barban, Fažana, Kanfanar, Ližnjan i Medulin). Neki od ciljeva klastera Južna Istra su: povećati udio hotela i turističkih naselja za 5 %, podići ukupnu zauzetost kreveta na 27 %, postići minimalno 85 eura potrošnje po noćenju.

Strategija razvoja turizma klastera Južne Istre za razdoblje 2021.–2027.

U skladu sa Strategijom razvoja turizma klastera Južne Istre za razdoblje 2021.–2027., Općina Marčana nastavlja s aktivnim sudjelovanjem unutar funkcionalnog turističkog klastera koji, uz nju, obuhvaća gradove Pulu i Vodnjan te općine Fažanu, Ližnjan i Medulin. Ova klastera suradnja temelji se na integriranom pristupu razvoju turizma s ciljem osnaživanja regionalne konkurentnosti i jačanja sinergije među dionicima.

Strategija usmjerava razvojnu politiku klastera prema načelima održivosti, kvalitete i tematske raznolikosti turističke ponude, a prioriteti su jasno usklađeni s nacionalnim i europskim smjernicama turističkog razvoja. Ključni strateški ciljevi uključuju:

- produženje turističke sezone kroz kreiranje cjelogodišnjih turističkih proizvoda i iskustava,
- diversifikaciju ponude s naglaskom na kulturni, avanturistički, ruralni i gastronomski turizam,
- povećanje kvalitete i konkurentnosti smještajnih kapaciteta, osobito u segmentu viših kategorija,
- implementaciju održivih praksi s ciljem očuvanja prirodne i kulturne baštine te uvođenje digitalnih rješenja u destinacijsko upravljanje.

Općina Marčana će, u skladu s navedenim strateškim usmjerenjima, usmjeriti svoje aktivnosti na daljnje unaprjeđenje turističke infrastrukture, valorizaciju lokalnih resursa i identiteta te poticanje razvoja selektivnih i specijaliziranih oblika turizma, čime doprinosi zajedničkoj viziji održivog i konkurentnog razvoja turizma Južne Istre.

Razvoj turizma u Općini Marčana promišlja se kroz prizmu prostornog planiranja kao ključnog alata za usklađivanje turističkih zahvata s prostornim kapacitetima, zaštitom krajobraza i naslijeđa te načelima funkcionalne integracije s drugim oblicima korištenja prostora (npr. poljoprivreda, prirodna baština, naselja). Time se osigurava odgovoran i dugoročno održiv razvoj koji istodobno čuva vrijednosti prostora i povećava njegovu privlačnost za boravak i ulaganja.

Strategija razvoja urbanog područja Pula (SRUP Pula) za razdoblje 2021.–2027.

Strategija razvoja urbanog područja Pula (SRUP Pula) za razdoblje 2021.–2027. predstavlja ključni strateški dokument koji definira ciljeve i prioritete razvoja urbanog područja Pula, obuhvaćajući Grad Pulu te okolne općine, uključujući i Općinu Marčana. Cilj SRUP-a je integrirano planiranje i provedba razvojnih projekata koji doprinose gospodarskom, društvenom i infrastrukturnom napretku cijelog područja.

Uloga Općine Marčana u SRUP-u Pula:

Općina Marčana aktivno sudjeluje u SRUP-u Pula kroz identifikaciju i provedbu projekata koji su usklađeni s ciljevima strategije. Neki od ključnih projekata i inicijativa u Općini Marčana uključuju:

- Razvoj prometne infrastrukture: Planira se izgradnja i modernizacija prometnica kako bi se poboljšala povezanost unutar općine i s okolnim područjima.
- Unaprjeđenje turističke ponude: Ulaganja u turističku infrastrukturu, uključujući uređenje plaža i razvoj kulturnih sadržaja, s ciljem povećanja atraktivnosti općine za posjetitelje.
- Očuvanje kulturne baštine: Projekti usmjereni na zaštitu i valorizaciju kulturnih dobara, uključujući obnovu povijesnih građevina i arheoloških nalazišta.
- Razvoj gospodarskih zona: Poticanje poduzetništva kroz razvoj poslovnih zona i stvaranje povoljnog okruženja za investicije.

Kroz ove inicijative, Općina Marčana doprinosi ostvarivanju strateških ciljeva SRUP-a Pula, usmjerenih na održivi razvoj, poboljšanje kvalitete života stanovnika i jačanje konkurentnosti urbanog područja.

Prostorni plan Istarske županije

Temeljna načela organizacije prostora definirana Prostornim planom Istarske županije za izradu prostornih planova lokalne razine su:

- Prostor kao resurs
- Održivi razvitak
- Policentričnost naselja
- Otvorenost i integracija prostora.

Neki od ciljeva su poticati demografski razvitak, optimalno povećavati kapacitete prometne, elektroničke, komunikacijske, energetske i komunalne infrastrukture te integrirati gospodarske, kulturne, krajobrazne i demografske resurse ruralnih i prijelaznih područja Županije u marketinški prepoznatljive, financijski stabilne i administrativno upravljive sustave.

Prostorni plan uređenja Općine Marčana

Prostorni plan uređenja Općine Marčana jedan je od temeljnih dokumenata s kojim treba koordinirati strateški razvoj Općine budući da određuje usmjerenja za razvoj djelatnosti i namjenu površina. Osobito se to odnosi na osnovu prometne, javne, komunalne i druge infrastrukture te zahvate u prostoru lokalnog značenja. U planiranju i provođenju posebna pažnja se treba obratiti na preispitivanje i ponovno dimenzioniranje građevinskih područja, uvjete za gradnju u građevinskim područjima naselja i u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja te uvjete za određivanje građevinskih čestica, izgrađenost i iskorištenost zemljišta za zgrade i druge građevine. Isto će uvelike uvjetovati razvoj naseljenosti, razvoj turizma, obujam investicija, ali i odnos prema zaštiti okoliša.

Kako izvan građevinskih područja naselja, posebice u priobalnom području, izvan građevinskih područja u prostoru planiranom kao šuma i poljoprivredno zemljište, postoje veće pojedinačne koncentracije zgrada ozakonjenih temeljem propisa o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama, Prostornim planom uređenja Općine Marčana planirat će prometne površine preko kojih se osigurava pristup do tih područja, te uvjeti za gradnju građevina javne vodoopskrbe i niskonaponske električne mreže, a kako bi se osigurali minimalni prometni, sanitarni, higijenski i protupožarni uvjeti za korištenje tih zgrada.

Za financiranje izgradnje prometne i druge infrastrukture za potrebe ozakonjenih zgrada izvan građevinskih područja neće se moći primijeniti postojeća rješenja u odnosu na način financiranja i standarde tehničke realizacije, koja se inače primjenjuju u građevinskim područjima naselja i izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja.

Temeljna načela prostornog razvoja na području Općine Marčana, u skladu s Prostornim planom Općine i u duhu smjernica Prostornog plana Istarske županije, usmjerena su na odgovorno, održivo i uravnoteženo korištenje prostora. Polazišta prostornog uređenja temelje se na sljedećim načelima:

- prostor kao ograničen i vrijedan resurs koji se koristi racionalno i u skladu s njegovim nosivim kapacitetima,
- promicanje održivog razvoja, s uravnoteženim odnosom između gospodarskih aktivnosti, zaštite okoliša i društvenih potreba,

- policentrični razvoj naselja, kojim se jača funkcionalna povezanost manjih naselja i njihovih središta,
- otvorenost i integracija prostora, kroz međusobnu povezanost prostornih funkcija i usklađenost sa širim regionalnim i nacionalnim razvojnim ciljevima.

Plan razvoja Općine Marčana za razdoblje od 2025. do 2030. godine

Zaključno će se u Planu razvoja Općine Marčana za razdoblje 2025. – 2030. pružiti cjelovita osnova za usmjereno i održivo upravljanje razvojem, u skladu s odredbama važećeg Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. Analitički dio dokumenta temelji se na ažuriranim i relevantnim podacima, osobito u segmentima demografije i gospodarstva, dok se stabilne razvojne karakteristike prostora sagledavaju kroz dosljedan okvir.

U strateškom dijelu, posebna pažnja posvećena je redefiniranju i prioritetizaciji razvojnih projekata u skladu s trenutnim okolnostima i dostupnim izvorima financiranja, osobito u kontekstu nove financijske perspektive Europske unije. Time se osigurava kontinuitet razvojnih smjerova, ali i fleksibilnost potrebna za učinkovito prilagođavanje dinamičnom društveno-gospodarskom okruženju.

2. Analiza stanja

2.1 Stanovništvo

Stanovništvo je jedan od temeljnih faktora funkcioniranja prostora budući da iz njega proizlaze gospodarske aktivnosti, stanje okoliša te društvene aktivnosti. Ruralne prostore u RH, ali i u Europskoj uniji najčešće karakterizira depopulacija, starenje stanovništva, odljev mozgova itd. Uglavnom se radi o negativnim demografskim trendovima koji predstavljaju glavni izazov u upravljanju prostorom i planiranju budućeg razvoja. Ruralni prostori se međusobno izrazito razlikuju stoga sve lokalne zajednice trebaju planirati razvoj s obzirom na vlastite specifičnosti.

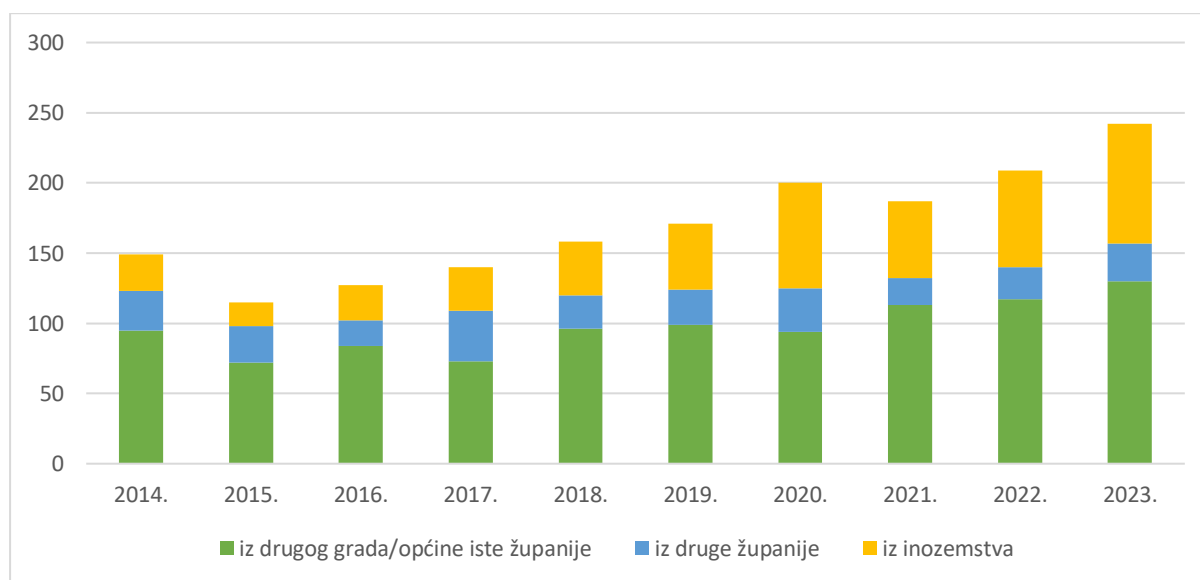
Iz grafova (sl.2, sl.3) mogu se vidjeti trendovi posljednjih godina u kretanju stanovništva na području Općine Marčana, iako se radi o procjeni stanovništva. Prema Popisu stanovništva 2021. godine, Općina Marčana imala je 4.250 stanovnika, što je blagi porast u odnosu na 2011. godinu, kada je broj stanovnika iznosio 4.206. Prema evidenciji Ministarstva unutarnjih poslova iz prosinca 2022., broj prijavljenih prebivališta na području Općine iznosi 4.703 stanovnika. Tijekom razdoblja od 20 godina, od 2001.-2021., broj stanovnika Općine povećao se za 9%. Struktura stanovništva ukazuje na podjednaki udio ženskog (51%) i muškog (49%) stanovništva. Najbrojnije stanovništvo Općine se nalazi u dobnoj skupini od 40 do 49 i 50 do 59, što je u korelaciji sa županijskom razinom.

Sukladno evidenciji MUP-a, najveće naselje je Marčana s 1156 stanovnika, a slijede ga naselja: Lobarika s 1076 stanovnika, Rakalj s 471, Krnica s 296, Peruški s 245, Divšići i Filipana s po 192, Kavran s 167, Orbanići s 145, Pavićini s 120, Prodol s 104, Hreljići s 101, Šegotići s 95, Šarići i Cokuni s po 74, Kujići s 66, Mali Vareški i Pinezići s po 52, Bratulići s 30, Belavići s 32, Mutvoran s 25 i Veliki Vareški s 22 stanovnika.

U sklopu teritorija ranije navedenih naselja, nalazi se veći broj naseljenih mjesta i to: Balići, Biletići, Boduleri, Cetinići, Cveki, Dvori, Krnički porat, Krvavići, Kuftići, Kužinići, Livovići, Išići, Jovići, Jukići, Marusi, Matelići, Negričani, Radeki-Glavica, Radeki-Polje, Stancija Buršići, Stancija Celija, Stancija Elija, Stancija Peličeti, Stancija Stara, Škabići i Valtursko polje.

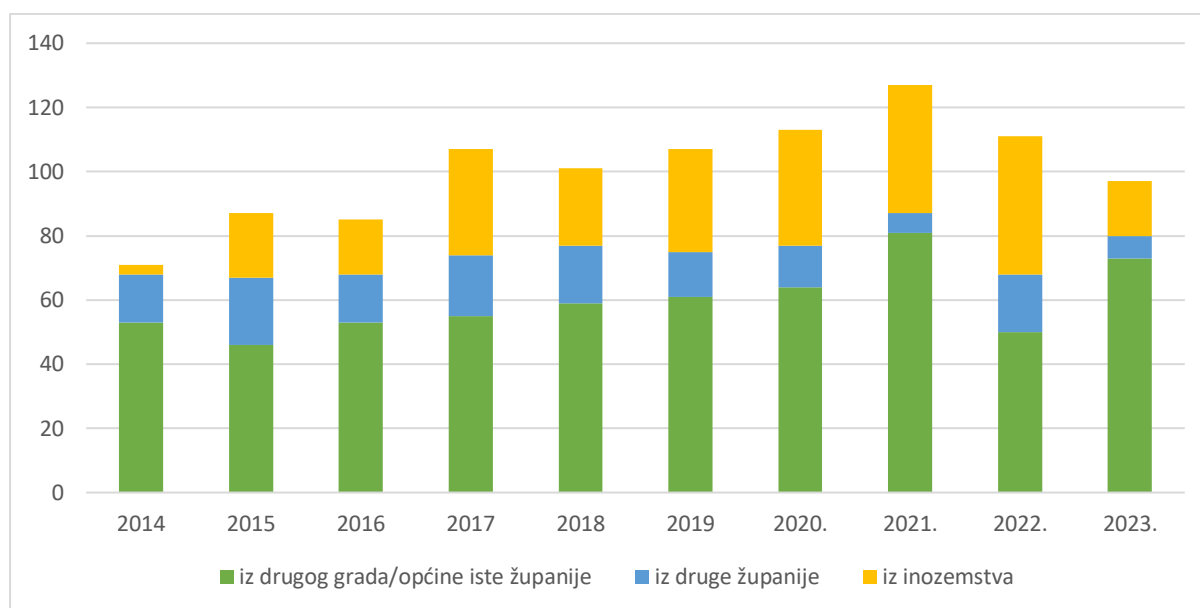
Nužno je aktivno promišljanje demografske politike posebice u smislu zadržavanja mladog obrazovanog stanovništva na prostoru Općine. Mlado obrazovano stanovništvo temeljni je resurs koji može generirati ubrzani razvoj ovog područja, a zadržavanje istog je moguće isključivo uz privlačenje tvrtki koje pružaju atraktivna radna mjesta te stvaranje uvjeta za pokretanje vlastitog poslovanja uz minimalne administrativne barijere te pružanje sve potrebne infrastrukture. Stoga Plan razvoja treba uključivati sve potrebne gospodarske mjere u cilju zadržavanja mladog obrazovanog stanovništva kojem je osim toga važna i dobra prometna povezanost zbog dnevnih migracija na posao u susjedne gradove i općine.

Uz zadržavanje mladog obrazovanog stanovništva ne smije se zanemariti starenje kao nezaustavljiv proces kojem se također moraju prilagođavati mjere. Važno je osigurati adekvatnu skrb i mrežu socijalnih usluga za starije stanovništvo. Osim lokalnog starijeg stanovništva moguće je planirati i boravak stranaca kojima ovo područje može biti atraktivno zbog povoljne klime i mirnog okruženja. Stoga se briga za stare i nemoćne može također povezati s turizmom gdje bi u slučaju boravka stranaca starije životne dobi lokalno područje ekonomski i društveno dodatno prosperiralo, posebice izvan glavne turističke sezone.

Slika 2. Doseljeno stanovništvo na području Općine Marčana

Izvor: Statistika u nizu¹

Slika3. Odseljeno stanovništvo na području Općine Marčana

Izvor: Statistika u nizu²

¹ Statistika u nizu Gradovi u statistici, 22.05.2025. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje
<https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/>

² Statistika u nizu Gradovi u statistici, 22.05.2025.. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje
<https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/>

2.2 Gospodarstvo

Gospodarstvo Općine Marčana karakterizira raznolikost, ali i izražen potencijal za daljnji razvoj. Ključne gospodarske grane uključuju poljoprivredu, turizam, malo poduzetništvo i sve važniji sektor usluga, uz potporu infrastrukturnih i strateških projekata koje Općina kontinuirano potiče. U 2024. godini na području Općine Marčana bilo je registrirano ukupno 280 poslovnih subjekata³ od čega 149 obrta te 131 tvrtki. Za potrebe vrednovanja gospodarskog položaja, provedena je usporedba s tri susjedne općine: Barban, Ližnjan i Svetvinčenat.

Općina	Ukupno subjekata	Obrti	Tvrtke	Broj zaposlenih (pravne osobe)
Marčana	280	149	131	330
Barban	165	91	74	309
Ližnjan	368	206	162	433
Svetvinčenat	188	98	90	286

Općina Marčana se u regionalnom kontekstu pozicionira kao gospodarski stabilna jedinica lokalne samouprave, osobito u pogledu broja poslovnih subjekata i zaposlenosti. Općina Marčana s obzirom na okruženje u kojem se nalazi ima relativno povoljne gospodarske pokazatelje, no postoji potencijal za napredak.

Deset najvećih poslovnih subjekata po prihodima prikazani su u tablici 7. Najveća tvrtka Krasa Metali d.o.o. bavi se obradom metala te joj je sjedište u Općini Marčana, no poslovanje tvrtke odvija se u industrijskoj zoni Pićan.

³ Važno je istaknuti kako se radi o tvrtkama koje su registrirane sa sjedištem u Općini Marčana što ne mora nužno značiti da je njihovo poslovanje primarno orijentirano na područje Općine. Stoga je moguće da određene tvrtke imaju svoje poslovanje i zaposlene izvan Općine Marčana. Ujedno postoje tvrtke koje posluju na području Općine te zapošljavaju lokalno stanovništvo, a registrirane su izvan Općine Marčana te ne ulaze u predmetnu analizu

Tablica 1. Najvećih 10 tvrtki po prihodima u 2023. godini sa sjedištem u Općini Marčana

Tvrtka	Prihodi	Dobit ili gubitak	Zaposleni	Djelatnost ⁴
MADLER d.o.o.	11.849.440	1.519.580	5	C
KRASA METALI d.o.o.	3.696.875	367.113	37	C
PLIN PROJEKT d.o.o.	3.168.718	21.765	33	N
HIŽA građevinarstvo, inženjering i usluge d.o.o.	524.765	81.556	4	F
DANIELS d.o.o.	1.396.175	65.348	33	H
VESNA LOBORIKA d.o.o.	1.311.388	57.249	18	C
J.G. GRADNJA d.o.o.	1.093.916	1.093.916	46	F
M.K. NAUTICA d.o.o.	654.581	4.244	1	G
KALAVOJNA d.o.o.	629.675	27.682	9	A
SAHORNIK d.o.o.	556.043	19.087	0	N

Izvor: HGK, Digitalna komora, 2025.

⁴ A=poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, C=prerađivačka industrija, E=opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F=građevinarstvo, G=trgovina na veliko i malo, H=prijevoz i skladištenje, I= smještaj te priprema i usluživanje hrane, N= stručne, znanstvene i tehničke djelatnost

2.3. Poljoprivreda i ribarstvo

Područje Općine Marčana obilježeno je velikim brojem poljoprivrednih gospodarstava – ukupno ih je 204 – pri čemu je većina manjih dimenzija i usmjerena na proizvodnju za vlastite potrebe ili prodaju na lokalnoj razini, poput prodaje na kućnom pragu. Poljoprivredne parcele na ovom području izrazito su usitnjene, što predstavlja izazov u pogledu održivosti i ekonomske isplativosti proizvodnje. Budući da se radi o krškom terenu, prisutne su i određene prirodne specifičnosti, poput otežane primjene mehanizacije i složenijih uvjeta za navodnjavanje. Ipak, prednosti područja leže u velikoj površini općine, pogodnoj klimi, poljoprivrednoj tradiciji te prisutnosti turističkog tržišta tijekom ljetnih mjeseci, što sve zajedno predstavlja potencijal za razvoj lokalne poljoprivrede. Glavni izazovi, uz geomorfološke karakteristike, uključuju i rascjepkanost zemljišta te nedostatnu razinu suvremenih agrotehničkih i agroekonomskih znanja među poljoprivrednicima, što usporava modernizaciju i povećanje produktivnosti sektora.

Očuvanje tradicionalnih, a osobito autohtonih sorti i pasmina, od velike je važnosti za očuvanje poljoprivredne baštine i bioraznolikosti, a njihov održivi uzgoj moguće je osigurati jedino ako postane i ekonomski isplativ. Na području Općine Marčana, unutar sektora stočarstva, posebno se ističe ovčarstvo – općina se po broju ovaca nalazi na trećem mjestu u Istarskoj županiji. Ovčarstvo je izuzetno prilagođeno lokalnim uvjetima jer nije ograničeno krškim terenom, a ima i važnu ekološku funkciju kroz održavanje krških pašnjaka koji su vrijedna staništa za mnoge biljne i životinjske vrste.

Prema podacima iz sustava ARKOD, na području Općine Marčana ukupno je prijavljeno 1.122,48 hektara poljoprivrednih površina. Među njima posebno se ističu krški pašnjaci, livade i oranice. Uz te osnovne kategorije, značajan udio imaju i višegodišnje kulture: maslinici, vinova loza, te voćnjaci. Ovi podaci potvrđuju da Općina Marčana raspolaže raznolikom strukturom poljoprivrednog zemljišta i prirodnim resursima koji mogu činiti čvrstu osnovu za održivi razvoj poljoprivrede, osobito ako se dodatno osnaži kroz modernizaciju, edukaciju i povezivanje s lokalnim tržištem i turizmom.

Razvoj poljoprivrede u Općini Marčana ima značajan potencijal, osobito ako se lokalni proizvođači otvore prema suvremenim trendovima poput ekološke proizvodnje, digitalizacije

te poduzetničkog pristupa u upravljanju poljoprivrednim gospodarstvima. Usvajanje inovacija i novih tehnologija može donijeti višu razinu učinkovitosti, konkurentnosti i održivosti u sektoru koji tradicionalno ima važnu ulogu u lokalnom gospodarstvu. Poljoprivreda je i dalje snažno vezana uz sustav potpora – kako kroz izravna plaćanja, tako i kroz mjere Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske. Ključno je da lokalni proizvođači aktivno prate objavu natječaja te pravovremeno apliciraju na intervencije koje se nude u sklopu Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike. Uspješno korištenje sredstava iz EU fondova već je omogućilo određenim gospodarstvima modernizaciju i širenje kapaciteta, a kroz dodatne edukacije i primjere dobre prakse može se dodatno podići svijest o prednostima suvremenog pristupa poljoprivredi. Danas je poljoprivreda sve snažnije povezana s drugim sektorima – od turizma do IT-a – a primjena digitalnih rješenja i inovacija može doprinijeti privlačenju mlađe i obrazovanije populacije u sektor koji se još uvijek percipira kao tradicionalan i nedovoljno atraktivan. Istodobno, globalni izazovi povezani s hranidbenom sigurnošću, dodatno aktualizirani proteklom pandemijom COVID-19, naglašavaju važnost lokalne samodostatnosti i dostupnosti zdrave, ekološki proizvedene hrane, čija potražnja bilježi kontinuirani rast, osobito na tržištima Europske unije.

Uz snažan poljoprivredni potencijal, Općina Marčana raspolaže i bogatim morskim resursima zahvaljujući dugoj obalnoj liniji i tradiciji ribarstva. Ribarstvo, kao i marikultura, i dalje imaju važno mjesto u lokalnom gospodarstvu te zahtijevaju dodatnu podršku kroz infrastrukturno opremanje – od pristaništa i skladišnog prostora do punktova za iskrcaj i otpremu ribe. Poseban naglasak treba staviti na razvoj marikulture, budući da općina raspolaže brojnim uvalama pogodnim za tu djelatnost. Upravljanje ribarstvom i marikulturom mora biti pažljivo usklađeno s potrebama turizma te očuvanjem obalnih i morskih ekosustava koji predstavljaju jedno od najvrjednijih prirodnih bogatstava Općine Marčana. Ispravnim balansiranjem razvoja i zaštite moguće je postići održivi gospodarski rast temeljen na resursima koji su već prisutni na lokalnom teritoriju.

Tablica 2. Broj poljoprivrednih gospodarstava

Organizacijski oblik	Broj PG
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	168
OBRT	2
TRGOVAČKO DRUŠTVO	6
ZADRUGA	1
SAMOOPSKRBNO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO (SOPG)	27

Izvor: Agronet, 2025.

2.4. Turizam

Turizam, kao jedan od nositelja gospodarskog razvoja na području Općine Marčana, zahtijeva sustavno upravljanje i strateški pristup razvoju. Broj smještajnih kapaciteta kontinuirano raste, a lokalno stanovništvo sve se aktivnije uključuje u turističke i s njima povezane gospodarske djelatnosti. Međutim, globalna iskustva, uključujući proteklu pandemiju COVID-19, dodatno su osvijestila strukturne ranjivosti sektora, osobito izraženu sezonalnost – budući da su ljetni mjeseci i dalje ključni za ostvarenje glavnog dijela prometa.

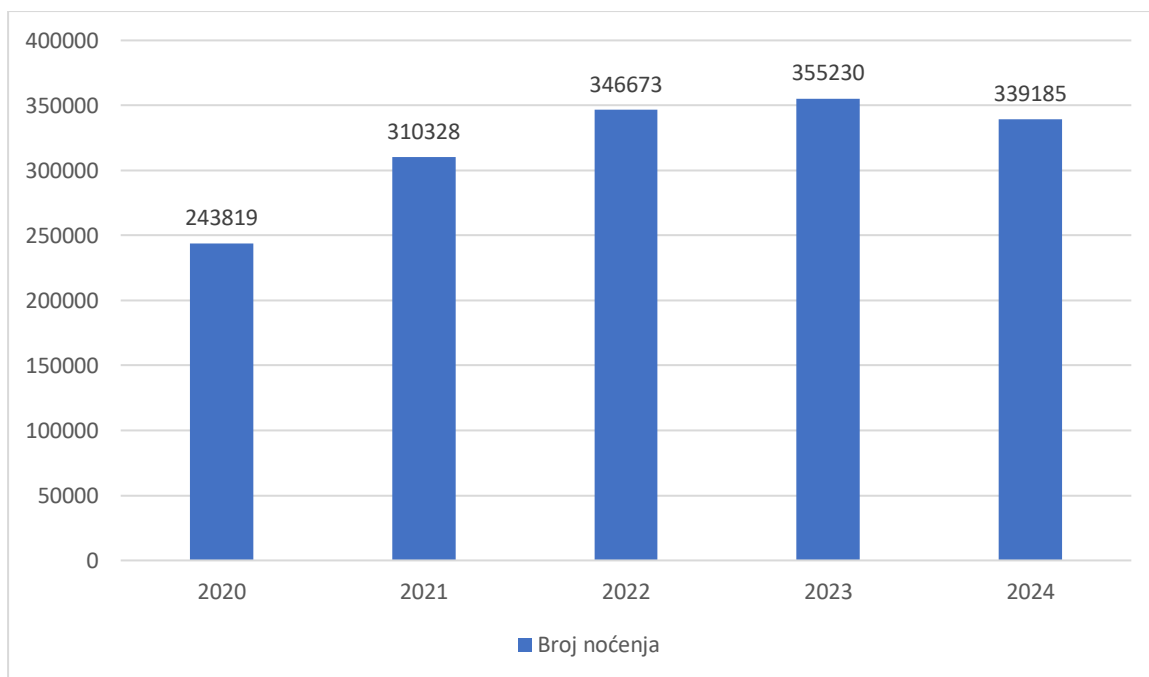
I dalje dominiraju objekti u domaćinstvu, dok hoteli, kampovi i OPG-ovi čine manji udio ukupne ponude. Najveći udio turista dolazi iz Njemačke (52 %), Austrije (8 %), Hrvatske (7 %), Slovenije (6 %), Poljske (5 %) i Italije (5 %), što potvrđuje stabilnost ključnih emitivnih tržišta.

Unatoč izazovima, turizam ostaje važan izvor prihoda lokalnog stanovništva te sektor s izraženim multiplikativnim učinkom na lokalnu ekonomiju. Očuvanje prirodnog krajobraza – osobito obalnog područja – do sada je bilo uspješno, no izraženi su pritisci, osobito kroz neplansku gradnju i neslužbene turističke kapacitete.

Stoga je nužno da Plan razvoja uključi specifične mjere za jačanje otpornosti i održivosti turizma, kroz:

- diversifikaciju ponude izvan ljetne sezone,
- valorizaciju kulturne i prirodne baštine,
- bolju kontrolu prostornog razvoja i jačanje infrastrukture.

Statistički pokazatelji koji su prikazani u nastavku daju jasnu sliku smjera u kojem se turizam razvija na području Općine Marčana te predstavljaju osnovu za identifikaciju razvojnih prioriteta. U skladu s time, potrebno je definirati što destinacija već posjeduje kao konkurentsku prednost, a koji elementi zahtijevaju dodatna ulaganja kako bi se postigli dugoročno održivi i lokalno prihvatljivi rezultati u turizmu.

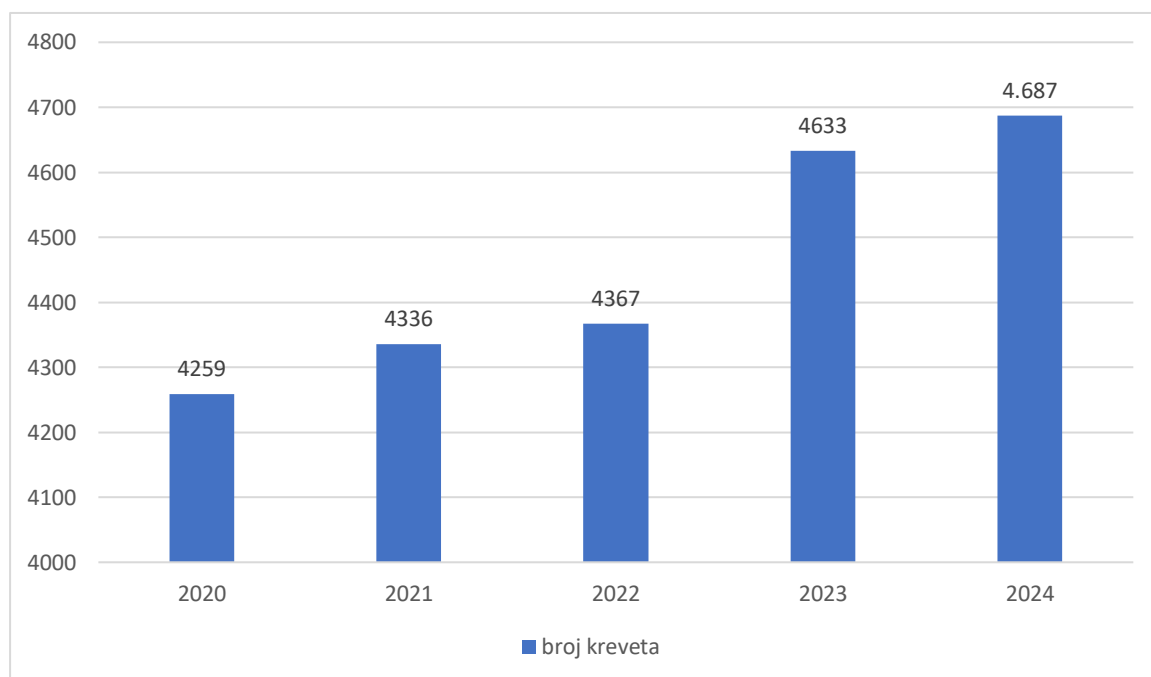
Slika 4. Broj noćenja na području Općine Marčana u posljednjih 5 godina

Izvor: Turistička zajednica Istarske županije

U razdoblju od pet godina Općina Marčana bilježi snažan oporavak turističkog prometa nakon iznimno izazovne 2020. godine, u kojoj je zabilježeno svega 243.819 noćenja, kao posljedica globalne pandemije COVID-19. Već 2021. godine dolazi do značajnog porasta na 310.328 noćenja, što predstavlja skok od više od 27 %. Taj trend rasta se nastavlja i u 2022. (346.673 noćenja), a potom i 2023., kada je zabilježen vrhunac s 355.230 noćenja.

Međutim, u 2024. dolazi do blagog pada broja noćenja na 339.185, što je smanjenje od 4,5 % u odnosu na prethodnu godinu. Taj pad ne ukazuje nužno na strukturalni problem, ali signalizira zasićenje turističkog rasta i potrebu za promjenom fokusa – s kvantitativnog povećanja broja gostiju na kvalitativno unapređenje turističke ponude. S obzirom na

ostvarene rezultate i evidentan prijelaz u zrelu fazu turističkog razvoja, Općina Marčana bi trebala strateški usmjeriti napore prema održivom i diferenciranom turizmu.

Slika 5. Broj kreveta na području Općine Marčana u posljednjih 5 godina

Izvor: Turistička zajednica Općine Marčana

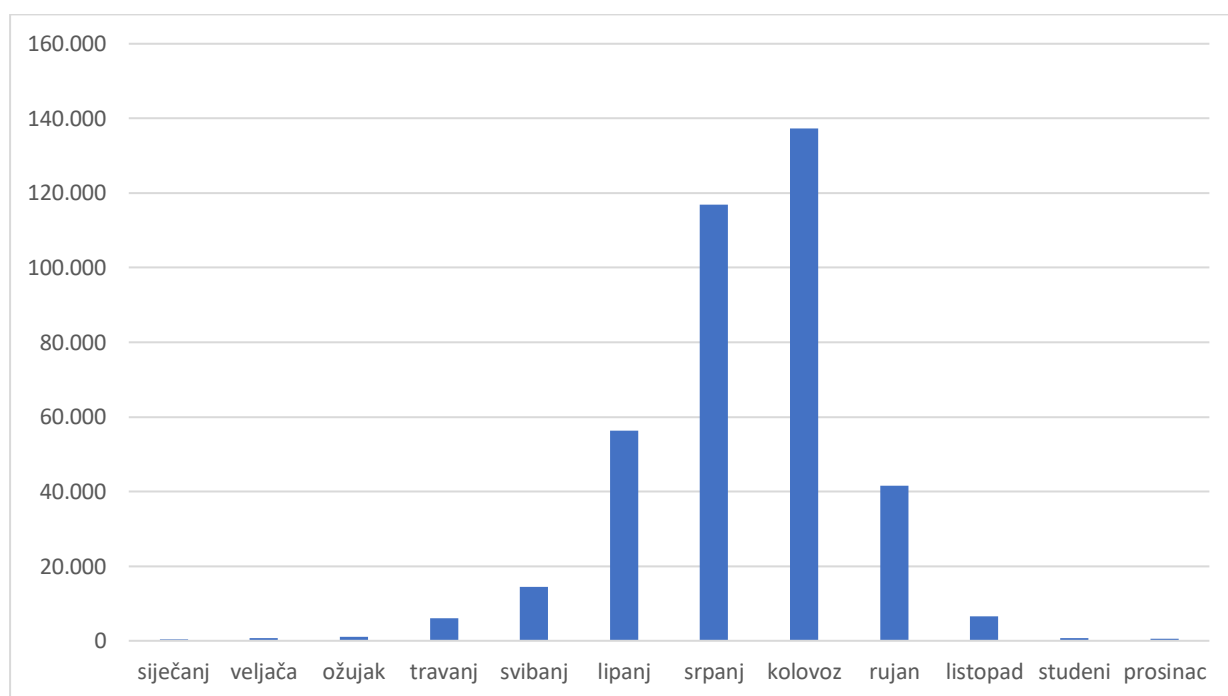
Iz prikazanog grafa jasno je da je ulaganje u smještaj i širenje smještajnih kapaciteta prepoznato kao poželjna investicija na lokalnom području. Upitno je koliko je navedeni rast održiv s obzirom na izraženu sezonalnost i slabu popunjenost objekata izvan glavne turističke sezone. U narednom razdoblju mora doći i do proširenja turističke ponude odnosno razvoja selektivnih oblika turizma koji turistu mogu pružiti dodatne atraktivne sadržaje osim „sunca i mora“, a ujedno povećavaju potrošnju turista u destinaciji.

Broj kreveta u privatnom smještaju u Općini Marčana u razdoblju od 2020. do 2024. pokazuje blagi, ali kontinuirani rast. Od stabilnih 4.367 kreveta u razdoblju 2020.–2022., broj se povećava na 4.633 u 2023., a zatim na 4.687 u 2024. godini. Ovaj rast ukazuje na rastući interes za razvoj turizma u privatnom sektoru te na povećano ulaganje lokalnog stanovništva u smještajne kapacitete.

Povećanje kreveta sugerira nastavak turističke atraktivnosti destinacije, no istovremeno otvara pitanja održivosti prostora, infrastrukture i sezonalnosti. Marčana, poput mnogih

jadranskih općina, suočava se s izraženom sezonskom koncentracijom gostiju, što stvara pritisak na obalni pojas i komunalni sustav, osobito tijekom srpnja i kolovoza.

Potrebno je usmjeriti razvoj prema pametnoj kontroli širenja kapaciteta i poticanju kvalitete usluge. Umjesto daljnjeg kvantitativnog rasta, cilja se na diverzifikaciju ponude, cjelogodišnji razvoj turizma te usmjerenje prema održivom turizmu. Edukacija iznajmljivača, digitalizacija i usmjeravanje na posebne oblike turizma (npr. biciklistički, aktivni, kulturni, eko) ključni su koraci u održavanju ravnoteže između rasta i očuvanja lokalnog identiteta i resursa.

Slika 6. Broj ostvarenih noćenja u Općini Marčana u 2024. godini po mjesecima

Izvor: Turistička zajednica Istarske županije

U 2024. godini Općina Marčana ostvarila je ukupno 339.902 turistička noćenja, a pregled po mjesecima jasno pokazuje izrazitu sezonalnost turističkog prometa. Prva četiri mjeseca godine bilježe vrlo nizak broj noćenja – siječanj (680), veljača (844), ožujak (2.006) i travanj (3.756), što upućuje na još uvijek slabo razvijen turistički promet izvan glavne sezone.

Od svibnja nadalje počinje snažniji rast: u svibnju je ostvareno 25.129 noćenja, što predstavlja jasan prelazak u predsezonsko razdoblje. Lipanj već bilježi značajan porast s 39.568 noćenja, a vrhunac sezone očekivano dolazi u srpnju i kolovozu, kada je ostvareno 100.060 odnosno 119.638 noćenja. Ta su dva mjeseca zajedno činila gotovo dvije trećine svih godišnjih dolazaka, potvrđujući ovisnost o ljetnoj sezoni.

U rujnu dolazi do pada, iako je s 37.344 noćenja još uvijek riječ o turistički dobro posjećenom mjesecu. Listopad, studeni i prosinac vraćaju se na niže razine, s 6.819, 1.047 i 1.011 noćenja. Ova raspodjela ukazuje na potrebu razvoja sadržaja i ponude izvan glavne sezone kako bi se smanjila osjetljivost na sezonske oscilacije i produžila turistička aktivnost kroz cijelu godinu. To bi uključivalo diversifikaciju turističke ponude, poticanje manifestacija u pred- i posezoni te povezivanje turizma s lokalnom proizvodnjom i kulturnim resursima.

2.5. Istraživanje o potrebama, interesima i izazovima ključnih dionika

Tijekom pripreme *Plana razvoja Općine Marčana 2025.-2030.*, na službenim stranicama Općine Marčana objavljeni su upitnici za poduzetnike, privatne iznajmljivače i poljoprivrednike u 2025. godini s ciljem uključivanja dionika u ključna pitanja razvoja poljoprivrede i turizma te poduzetništva na razini Općine.

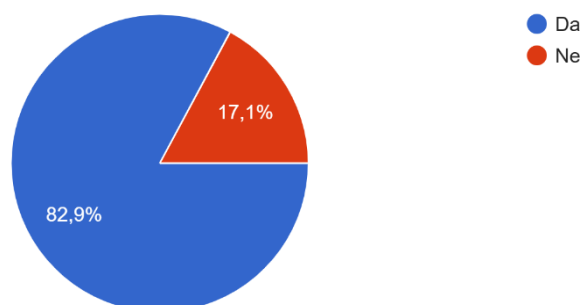
Poduzetnici

Kod pitanja o osnovnoj djelatnosti poduzetnika daje se uvid u potpuni izostanak dominantnog sektora. 35 ispitanika koja su se odazvala ispunjavanju upitnika raspoređena su po različitim granama – od brze hrane, preko odgoja i obrazovanja i turizma, do trgovine – što upućuje na vrlo fragmentiranu gospodarsku strukturu bez izrazitog klastera. Ta raznolikost sugerira da bi mjere poticanja razvoja trebale biti horizontalne i prilagođene širokom rasponu malih poslovnih modela.

Sljedeći graf, koji se bavi planiranim ulaganjima u sljedećih pet godina, pokazuje kako ispitanici pokazuju naklonost ka investiranju, premda se intenzitet namjere razlikuje. Iz prikazanih odgovora razaznaje se volja za modernizacijom i širenjem poslovanja, što znači da bi u Plan razvoja trebalo uključiti alate za savjetovanje i lakši pristup kapitalu ili potporama.

Planira li Vaša tvrtka nova ulaganja u idućih 5 godina?

35 odgovora

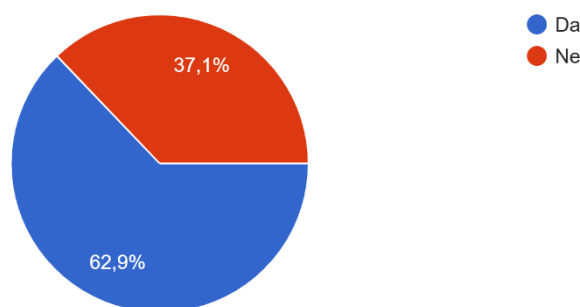

Graf o interesu za korištenje EU fondova prikazuje visoku razinu otvorenosti prema predmetnim izvorima financiranja. Činjenica da većina poduzetnika izražava spremnost

posegnuti za predmetnim mehanizmom potvrđuje potrebu za dodatnim informiranjem o mogućnostima financiranja iz EU fondova.

Jeste li zainteresirani za korištenje EU fondova ubuduće kao izvora financiranja za unaprjeđenje Vašeg poslovanja?

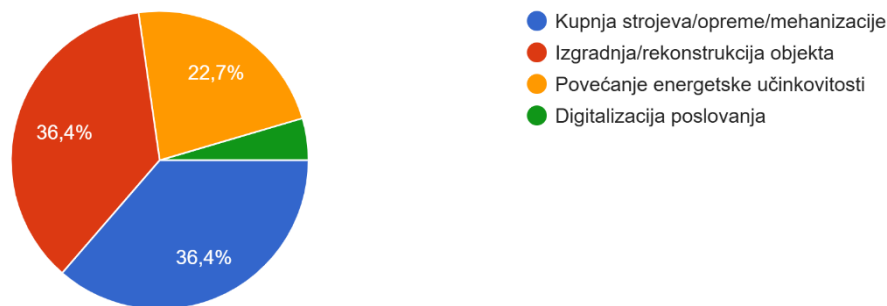
35 odgovora

Od ulaganja za koja su zainteresirani, ispitanici navode kupnju strojeva/opreme/mehanizaciju i izgradnju/rekonstrukciju.

Za koja ulaganja od navedenih ste zainteresirani?

22 odgovora

Najveće prepreke na koje ispitanici nailaze pri unaprjeđenju poslovanja odnose se prvenstveno na nedostatak stručnog kadra, potrebne infrastrukture i administraciju uz nedostatak financijskih kapaciteta i marketinga.

U odgovoru koji procjenjuje koliko Općina može pridonijeti razvoju poslovanja, zaprimljeno je 20 odgovora. Očekivanja od lokalne samouprave usmjerena su na aktivnu ulogu u organiziranju edukacija, pružanju informacija o financijskim poticajima i potporama za

modernizaciju. Prema odgovorima poduzetnika, mišljenja o tome koliko Općina Marčana može pomoći razvoju poslovanja kreću se od uvjerenja da može učiniti vrlo malo do stava da može značajno doprinijeti, uz uvjet da se pristupi sustavno i otvoreno. Neki smatraju da je ključ u organizaciji edukacija o mogućnostima financiranja i korištenju EU fondova, te u pravovremenom i jasnom informiranju o natječajima, uz dostupnost stručne osobe za pomoć pri ispunjavanju dokumentacije. Ističe se i važnost financijskih potpora, poreznih olakšica i povoljnog zakupa poslovnih prostora, što bi pomoglo modernizaciji poslovanja i olakšalo početak rada. Drugi naglasak je na infrastrukturnim ulaganjima, poput izgradnje kanalizacije, modernizacije vodovodne mreže, osiguravanja pouzdanog interneta, stabilne opskrbe električnom energijom i kvalitetnih prometnica. Više poduzetnika smatra da Općina može pomoći i kroz promociju lokalnih proizvoda i usluga, organizaciju sajмова i tržnica, kao i poticanje zajedničkih projekata poput ugradnje solarnih sustava. Dio odgovora ukazuje na potrebu pojednostavljenja birokratskih procedura kako bi se ideje brže pretvorile u realizirane projekte, dok su neki kritični prema trenutnom radu Općine, navodeći nedostatak sluha za prijedloge, povećanje poreza i sporost u rješavanju problema. Strani poduzetnici dodatno ističu da im je potrebna jasna komunikacija na više jezika te da postojeći problemi s infrastrukturom i poreznom politikom smanjuju konkurentnost Marčane u odnosu na druge destinacije. Ukupno gledano, prevladava dojam da potencijal postoji, uz dodatno povećanje inicijative, transparentnosti i strateškog planiranja.

Odgovori o prilikama na tržištu koje bi trebalo iskoristiti u idućih pet godina pokazuju jasnu podjelu u razmišljanju poduzetnika na dva povezana smjera djelovanja. S jedne strane, ističe se potreba za snažnijim razvojem turističke ponude, osobito u slabije razvijenim naseljima općine u kojima trenutno gotovo da nema ugostiteljskih niti drugih turistima zanimljivih sadržaja. To uključuje uređenje i osmišljavanje plaža, revitalizaciju neiskorištenih objekata poput bivših škola, postavljanje osnovne infrastrukture (punionice za električna vozila, putokazi, benzinska postaja), otvaranje mjesta za ponudu hrane i pića te organizaciju kulturnih i sportskih događanja koji bi privukli posjetitelje kroz cijelu godinu. Neki prijedlozi idu i prema razvoju alternativnih oblika turizma, poput wellnesa, zdravstvenog i sportskog turizma, kao i boljoj povezanosti iznajmljivača s lokalnom vanpansionskom ponudom kako bi se produžila sezona i smanjio pritisak na cijene.

S druge strane, vrlo je izražen naglasak na povlačenju sredstava iz EU fondova, i to ne samo za turističke projekte, nego i za poljoprivredu, energetska učinkovitost i razvoj novih konkurentnih proizvoda. Ovdje se traži strateška podrška u vidu informiranja, edukacije i pomoći oko administrativno zahtjevnih prijava, jer poduzetnici često ističu da nemaju dovoljno znanja ni vremena za samostalan prolazak kroz natječajne procedure. Iskorištavanje fondova spominje se i kao prilika za unapređenje infrastrukture — od vodovodne i električne mreže, preko optičkog interneta, do sportskih i kulturnih prostora. Poseban naglasak stavlja se na male, ali ključne sadržaje koji podižu kvalitetu života i privlačnost mjesta, poput praonice rublja, višenamjenske klinike, sportskih terena ili omladinskog centra.

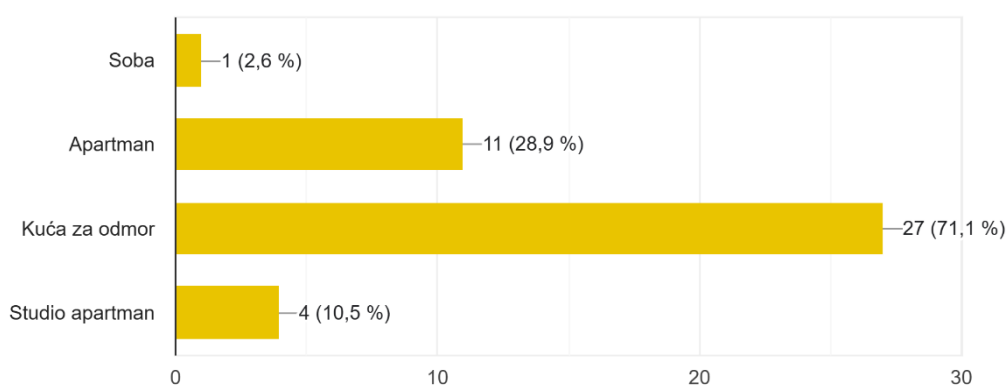
Ova dva pravca — jačanje lokalne turističke ponude i sustavno iskorištavanje EU fondova — međusobno se nadopunjuju, jer bi kvalitetna i sadržajna destinacija imala veći učinak u privlačenju investicije i opravdati sredstva uložena kroz europske programe. Time se potvrđuje strateška važnost povezivanja turizma s drugim lokalnim resursima te dodatno naglašava potreba za stalnom stručnom podrškom kako bi se ideje pretočile u projekte od kojih koristi imaju i lokalna zajednica i gospodarstvo.

Privatni iznajmljivači

Privatni iznajmljivači odazvali su se ispunjavanju upitnika u najvećem broju (38 ispunjenih upitnika). Dominantna vrsta smještaja u uzorku ispitanih na području Općine Marčana su kuće za odmor (71,1%), dok apartmani čine 28,9%, a studio apartmani 10,5%. Sobe su zastupljene tek sa 2,6%. Ovo pokazuje da je ponuda smještaja u Općini Marčana dominantno orijentirana na veće, samostalne objekte namijenjene obiteljskom ili grupnom odmoru.

Molimo označite u koju kategoriju pripada vaš smještaj:

38 odgovora

Zanimljiva je činjenica da je tek malom broju ispitanika (6) bavljenje turizmom osnovna djelatnost. Većina ispitanika (31) navodi kako je iznajmljivanje smještaja turistima tek dodatan izvor prihoda uz stalno zaposlenje ili mirovinu.

Najčešći kanali oglašavanja su internet platforme poput Booking-a ili Airbnb-a (52,6%) i agencije (44,7%). Manji udio koristi kombinacije platformi i društvenih mreža (15,8%) ili vlastite web stranice/preporuke (18,4%). Samo 2,6% iznajmljivača se uopće ne oglašava.

Svi ispitanici (100%) upućuju goste na obližnje lokacije, pri čemu se u najvećem broju preporučuju plaže, restorani, kulturne znamenitosti i lokalne manifestacije. Najčešće spominjana odredišta uključuju Pulu (Arenu i stari grad), Nacionalni park Brijuni, Rt Kamenjak, Rovinj, Fažanu, Poreč, Premanturu, Limsku dragu, Motovun, Pazin, Opatiju i Rašu.

Preporuke obuhvaćaju i obližnja mjesta unutar općine, poput Krnice, Raklja i Peruški, s naglaskom na lokalne plaže, ugostiteljsku ponudu te sadržaje za djecu i ljubimce. Neki iznajmljivači goste upućuju i u susjedne općine zbog nedostatka sadržaja u mjestu boravka.

U preporukama se navode i kulturne manifestacije, lokalni OPG-ovi, tržnice, tematske atrakcije poput Adrenalinskog parka Glavani, biciklističke i pješačke staze (uključujući stazu Hauser u Raklju), Dugu uvalu, Kumparičku te specijalizirane gastro destinacije. Posebno se ističu lokalni restorani, pizzerije, beach barovi, kao i preporuke za najbolje plaže i zabavne aktivnosti na otvorenom.

Pojedini iznajmljivači imaju vlastite vodiče i "book" materijale s popisom provjerenih lokacija, atrakcija, parkova prirode i kulturnih spomenika, uz tjedno ažurirane kalendare događanja na jeziku gostiju. Gosti se tako informiraju i o lokalnim feštama, muzejima, vožnjama brodom, jahanju, biciklističkim rutama te raznim obližnjim zanimljivostima, čime se osigurava personalizirana i kvalitetna preporuka turističkih sadržaja.

Ispitanici smatraju da u Općini nedostaju kulturna događanja i njihova bolja promocija, uključujući kvalitetnije najave i širi spektar manifestacija dostupnih tijekom cijele godine. Posebno naglašavaju potrebu za uređenim javnim plažama s infrastrukturom poput tuševa, toaleta, ugostiteljskih objekata, pristupa za djecu i starije osobe te sadržaja na samoj lokaciji (poput beach barova ili ponude hrane).

Ističe se i nedostatak zabavnih i sportskih sadržaja, uključujući aktivnosti za djecu, sportsko-rekreativne zone, biciklističke i pješačke staze, te mogućnosti za izlete i aktivni turizam. U gastro segmentu nedostaje raznolika ponuda – više restorana, kafića, slastičarni, tržnica, OPG-ova i drugih lokalnih proizvođača hrane.

Velik broj ispitanika naglašava potrebu za boljom prometnom i komunalnom infrastrukturom – asfaltiranim cestama, uređenim javnim površinama, boljom signalizacijom, bankomatima, parkiralištima, punionicama za električna vozila i javnim prijevozom.

Neki ispitanici ističu i nedostatak smještajnih i turističkih kapaciteta poput hotela, kampova i marine, uz prijedloge za razvoj specijaliziranih sadržaja poput art galerija, rekreacijskih parkova, kulturnih ruta, sajмова i izložbi tijekom cijele godine.

Pojedini odgovori ukazuju na zapuštene ili neiskorištene lokacije (npr. nefunkcionalni ugostiteljski objekti na plažama) te predlažu njihovu obnovu i stavljanje u funkciju.

Jedan dio ispitanika smatra da se postojeći resursi nedovoljno koriste, da je turistička ponuda koncentrirana na nekoliko tjednih događanja, dok ostatak godine nema organiziranih aktivnosti. Kao pozitivan primjer navode ljetne koncerte, no ističu da su oni sadržajno i jezično ograničeni te nedovoljni za razvoj turizma.

Analiza odgovora ispitanika pokazuje da se prepreke za unapređenje poslovanja u turizmu na području Općine Marčana mogu svrstati u nekoliko ključnih kategorija:

Porast troškova i nepovoljni ekonomski uvjeti

Mnogi ispitanici ističu rast cijena smještaja, hrane, pića, komunalnih usluga i poreza kao glavni problem. Visoke cijene najma, restorana, tržnica te inflacija u Hrvatskoj smanjuju konkurentnost destinacije. Povećani porezi, komunalne naknade, turističke pristojbe, TV pretplate i drugi nameti dodatno opterećuju poslovanje.

Nedostatak i zapuštenost turističke infrastrukture

Često se spominju loše lokalne ceste (uključujući bijele ceste pune rup), neuređene plaže bez osnovne infrastrukture (tuševi, toaleti, sadržaji), te loše održavanje javnih površina. Nedostatak bazena i udaljenost od mora također se navode kao nedostatak u ponudi.

Nedostatak turističkog sadržaja

Više ispitanika navodi da nedostaju kulturne, zabavne i sportske aktivnosti koje bi upotpunile ponudu. Posebno se ističe manjak zabavnih sadržaja na plažama, organiziranih događanja i aktivnosti koje bi zadržale turiste duže u destinaciji.

Administrativne i organizacijske prepreke

Pojavljuje se kritika prema Općini zbog nedostatka vizije, slabe organizacije i nedovoljne podrške poduzetnicima. Neki ispitanici navode da Općina ne odgovara na e-poruke i da postoji indiferentnost prema razvoju turističkog sadržaja.

Problemi s odvozom otpada

Odvoz smeća samo jednom tjedno (petkom umjesto subotom kada su smjene gostiju) stvara operativne poteškoće iznajmljivačima.

Konkurencija

Spominje se sve veći broj nelegalnih iznajmljivača, uključujući objekte po šumama i neprijavljeni smještaj, što stvara nepravedne tržišne uvjete.

Ostali pojedinačni izazovi

Među izdvojenim komentarima nalaze se: digitalizacija poslovanja kao izazov, pitanje sigurnosti, udaljenost od glavnih atrakcija, nedostatak financijskih sredstava za rekonstrukciju objekata i prevelika ponuda smještaja koja dovodi do pada cijena i stagnacije potražnje.

Zanimljivo je da dio ispitanika navodi kako nema prepreka za njihovo poslovanje, što ukazuje na heterogenost iskustava i percepcija među iznajmljivačima

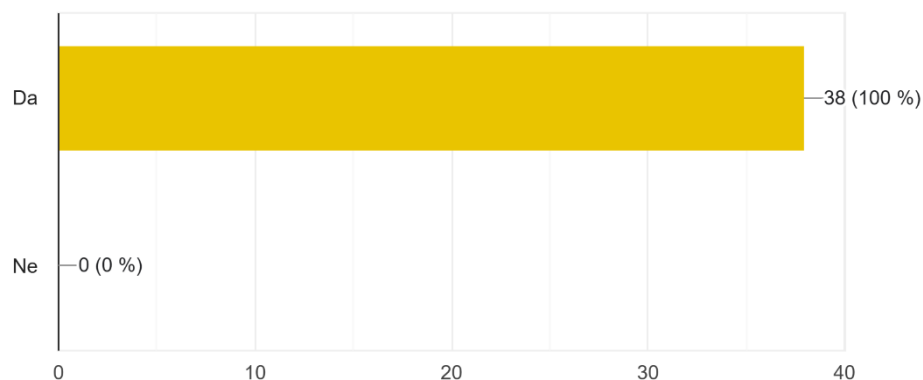
Povećanje kvalitete usluge

Što se tiče želje za povećanjem kvalitete usluge, svi ispitanici (100%) žele unaprijediti kvalitetu:

- Ulaganjem u smještaj (86,8%).
- Edukacijom (34,2%).
- Uvođenjem dodatnih usluga poput doručka ili izleta (15,8%).

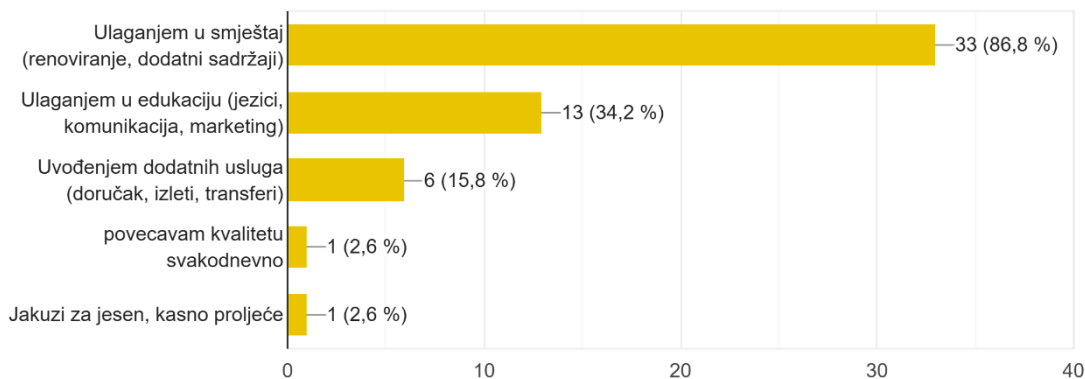
Želite li povećati kvalitetu svoje usluge?

38 odgovora

Ako da, na koji način?

38 odgovora

Rezultati pokazuju da 62,2% ispitanika izražava interes za korištenje sredstava iz EU fondova, dok 37,8% nema namjeru aplicirati se na takve natječaje. Ovaj relativno visok udio zainteresiranih ukazuje na to da postoji značajan potencijal za financiranje razvoja i unapređenja turističke ponude kroz dostupne europske programe, ali i potreba za stručnom podrškom kako bi se ti planovi uspješno realizirali.

Među ispitanicima koji su spremni koristiti EU sredstva, najčešće planirane investicije obuhvaćaju:

1. Uvođenje dodatnih sadržaja za goste (59,3%)

Ova kategorija je najzastupljenija, što pokazuje da iznajmljivači prepoznaju važnost obogaćivanja ponude kako bi povećali atraktivnost i konkurentnost svojih objekata.

2. Ulaganje u energetska učinkovitost (55,6%)

Veliki udio ispitanika planira projekte koji bi smanjili potrošnju energije i operativne troškove, istovremeno prateći trendove održivog turizma.

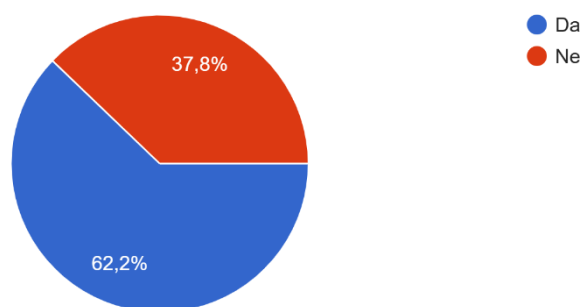
3. Obnova objekta (40,7%)

Značajan broj iznajmljivača želi iskoristiti sredstva za obnovu i modernizaciju postojećih smještajnih kapaciteta.

Ovi rezultati ukazuju na činjenicu da iznajmljivači prvenstveno razmišljaju o ulaganjima koja će direktno utjecati na kvalitetu boravka gostiju te o ulaganjima u održivost poslovanja. S obzirom na relativno visoku razinu interesa, može se zaključiti da bi organiziranje radionica, savjetovanja i informativnih kampanja o EU fondovima moglo značajno povećati broj prijavljenih projekata i uspješnih korisnika.

Jeste li zainteresirani za korištenje sredstava iz EU fondova?

37 odgovora

Ispitanici navode da im Općina Marčana može pomoći u unaprjeđenju poslovanja:

1. Jačanje informiranja i administrativne podrške

Velik broj ispitanika ističe potrebu za pravovremenim i jasnim informiranjem o natječajima, potporama i razvojnim mogućnostima, uključujući edukacije i radionice vezane uz turizam, marketing, EU fondove i inovacije. Spominje se i potreba za

administrativnom pomoći pri pripremi i provedbi projekata, osobito onih financiranih iz EU fondova.

2. Financijska potpora i porezne olakšice

Mnogi iznajmljivači očekuju smanjenje lokalnih nameta i poreza, subvencije za modernizaciju objekata, poticaje za razvoj ponude te olakšice u troškovima poslovanja.

Neki ispitanici iznose konkretne pritužbe da im troškovi poreza, naknada i osiguranja čine i do 30% ukupnih godišnjih troškova.

3. Unaprijeđenje infrastrukture i komunalnog reda

Više odgovora ukazuje na potrebu za boljim održavanjem i izgradnjom cesta (posebno lokalnih prometnica između sela), proširenjem i asfaltiranjem nerazvrstanih cesta, te poboljšanjem komunalne infrastrukture (gradski vodovod, odvodnja, javna rasvjeta). Ističe se i važnost komunalnog reda, uključujući kontrolu zapuštenih parcela, okućnica i prisustva domaćih životinja na javnim površinama. Neki ispitanici posebno naglašavaju problem nelegalnih gostiju i nelegalnih objekata te traže aktivniji angažman Općine u rješavanju predmetne problematike.

4. Razvoj turističke ponude i destinacije

Postoji očekivanje da Općina aktivnije radi na promociji destinacije (npr. putem svojih web stranica), razvoju kulturnih manifestacija i sadržaja te povezivanju svih dionika u turizmu. Neki ispitanici predlažu angažiranje stručnjaka ili agencije koja bi osmislila i koordinirala razvoj turističke prepoznatljivosti Općine. Spominje se i ograničavanje rasta smještajnih objekata kako bi se zadržala izvornost mjesta te ulaganje u specifične turističke djelatnosti koje bi obogatile ponudu.

Od ostalih prijedloga ispitanici navode postavljanje cestovnih oznaka prema objektima za smještaj, aktivnu borbu protiv devastacije prostora, strateško povezivanje turizma i lokalne zajednice kako Općina ne bi bila "prepreka nego partner" u razvoju.

Ispitanici očekuju od Općine Marčana kombinaciju operativne podrške (informiranje, administracija, edukacija), financijskih olakšica i ulaganja u infrastrukturu, uz aktivniju ulogu u razvoju turističke ponude i promociji destinacije. Postoji jasna potreba za sustavnim pristupom u kojem bi Općina bila vidljiv i učinkovit partner privatnom sektoru.

Od ukupno 35 ispitanika:

1. 65,7% (23 ispitanika) izjavljuje da želi povezivanje s lokalnim poljoprivrednicima i ponudom domaćih proizvoda.
2. 34,3% (12 ispitanika) nema interes za takvu suradnju.

Ovaj rezultat pokazuje da većina privatnih iznajmljivača prepoznaje potencijal u povezivanju turizma i poljoprivrede, ali da postoji i značajan udio onih koji ne vide potrebu ili već imaju vlastite izvore domaćih proizvoda.

Ispitanici koji podržavaju povezivanje navode niz konkretnih ideja i prijedloga:

- Informiranje i promocija ponude.
- Digitalna organizacija ponude za goste (npr. online katalog lokalnih proizvođača).
- Informativni i promotivni letci koji bi se dijelili gostima u smještajnim objektima.
- Popis OPG-ova i proizvođača na jednom mjestu, uključujući lokacije i kontakt podatke.
- Brendiranje i zajednički marketing.
- Uvođenje lokalne brend oznake koja jamči podrijetlo i kvalitetu proizvoda.
- Suradnja između proizvođača (međusobna distribucija proizvoda u prodajnim prostorima).
- Organizacija radionica i degustacija kao turističkih događaja.
- Košarice dobrodošlice za goste s lokalnim proizvodima.
- Kuponi i simbolični popusti za posjete lokalnim restoranima i OPG-ovima.
- Izravna ponuda proizvoda gostima.
- Omogućavanje gostima da kupe namirnice izravno kod proizvođača (posebno svježu ribu).
- Prodaja maslinovog ulja, vina, sira, pršuta i drugih lokalnih specijaliteta.
- Kupnja poljoprivrednih proizvoda za potrebe smještajnih objekata ili kao dodatna usluga gostima.
- Razvoj turističko-poljoprivredne ponude.
- Uzgoj voća i povrća te otvaranje malih konoba sa samoposluživanjem.
- Stvaranje zelene tržnice i svakodnevne ponude svježe ribe.

Nekolicina ispitanika navodi da već ima vlastitu proizvodnju i ne treba dodatno povezivanje.

Interes za povezivanje s lokalnim poljoprivrednicima postoji kod većine ispitanika, a predloženi modeli suradnje naglašavaju važnost informiranosti, promocije, zajedničkog brendiranja i dostupnosti proizvoda. Takva suradnja ne samo da bi obogatila turističku ponudu, nego bi pridonijela i razvoju lokalne ekonomije te očuvanju tradicionalne proizvodnje.

Analiza 33 odgovora pokazuje da se razlozi zbog kojih turisti biraju Općinu Marčana za odmor kao destinaciju mogu svrstati u nekoliko glavnih kategorija, pri čemu prevladavaju motivi mirnog odmora, prirodne ljepote i povoljnije cijene u odnosu na razvikanije turističke destinacije u Istri.

Razlog koji se najčešće spominje odnosi se na mirnu atmosferu i izostanak masovnog turizma. Ispitanici ističu:

- "Mir, tišina, udaljenost od gradske vreve".
- "Manje gužve nego u većim turističkim centrima".
- "Nenapučenost i pozitivan mentalitet lokalnog stanovništva".

Isto pokazuje da destinacija privlači goste koji traže opuštanje i autentičniji doživljaj bez prevelike buke i turističkog pritiska.

Mnogi odgovori naglašavaju čistoću mora, prekrasne plaže i očuvanu prirodu:

- "Prirodne ljepote koje bi svatko poželio".
- "Puno plaža, čiste obale".
- "Lijepa, još uvijek 'nevina' obala".

Ovi elementi doprinose dojmu destinacije kao mjesta pogodnog za obiteljski, eko ili aktivni odmor.

Cjenovna pristupačnost jedan je od ključnih faktora:

- "Jeftinija destinacija od Pule i okolnih općina".
- "Primjerena cijena smještaja".

- "Cijene smještajnih jedinica daleko povoljnije u odnosu na veće gradove".

Nekoliko ispitanika ističe da turisti biraju Marčanu nakon što se "popune" Pula i Medulin, i to prvenstveno zbog niže cijene.

Blizina Pule, Medulina, Fažane i drugih atraktivnih mjesta u Istri prepoznata je kao prednost:

- "Dostupno za obilazak cijele Istre".
- "Prometno dobro povezana".
- "Blizu većih gradova, ali bez njihove buke".

Ovo upućuje na to da Marčana funkcionira i kao mirna baza iz koje gosti mogu obilaziti širu regiju.

Nekolicina ispitanika naglašava važnost privatnih iznajmljivača:

- "Biraju domaćine, jer općina ne nudi ništa".
- "Kvalitetne kuće za odmor s dobrim domaćinima".
- "Uljudni domaćini i dobro uređeni objekti".

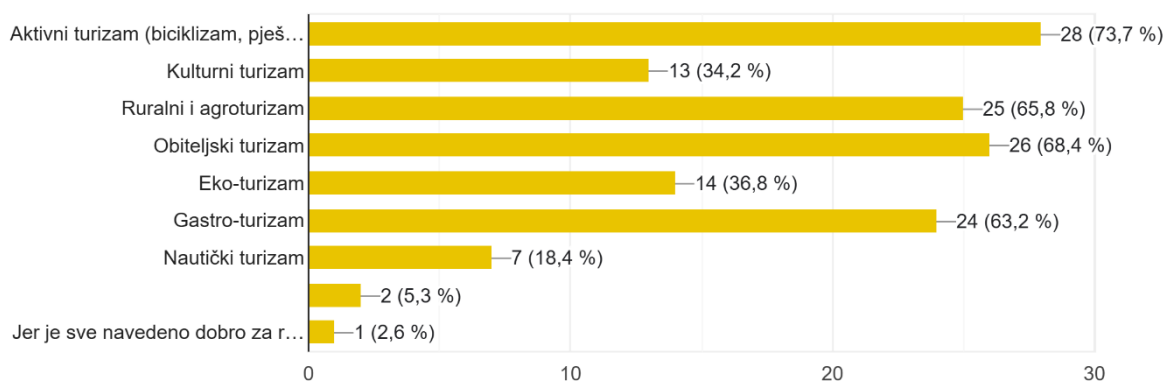
To pokazuje da individualna ponuda privatnog smještaja i pristup domaćina imaju ključnu ulogu u odabiru destinacije.

Prema mišljenju ispitanika, gosti biraju Marčanu prvenstveno zbog mira, prirodnih ljepota i povoljnih cijena, uz dodatnu vrijednost koju pruža blizina većih turističkih centara i kvalitetan privatni smještaj. Ovi razlozi jasno pozicioniraju Marčanu kao destinaciju pogodnu za one koji žele izbjeći gužve, a istovremeno biti blizu glavnih atrakcija Istre.

Sljedeći grafikon prikazuje koje bi vrste turizma, prema mišljenju ispitanika, trebalo razvijati na području Općine:

Koje vrste turizma bi, prema Vama, trebalo razvijati u Općini Marčana? (moguće više odgovora)

38 odgovora

Od najvažnijih elemenata za budući razvoj turizma u Općini ispitanici navode:

Unaprjeđenje infrastrukture

Velik broj ispitanika naglašava potrebu za sustavnim ulaganjima u:

- Cestovnu i prometnu infrastrukturu (asfaltiranje lokalnih cesta, bolja povezanost željeznicom, pojačanje elektroenergetske mreže).
- Komunalnu infrastrukturu (uređenje i opremanje plaža tuševima, toaletima, kabinama za presvlačenje, parkiralištima).
- Telekomunikacijsku infrastrukturu (bolji signal za internet i telefon).
- Izgradnju benzinske postaje i drugih pratećih sadržaja.

Očuvanje prirode i identiteta destinacije

Ispitanici ističu da se razvoj turizma treba postići :

- Zaštitom mora i obale.
- Očuvanjem autohtonosti – sprečavanjem preizgrađenosti i izgradnje objekata koji ne odgovaraju lokalnoj arhitekturi (npr. "alpske kuće" ili montažne konstrukcije).
- Održavanjem prirodnih resursa uz redovitu brigu i čišćenje plaža.

Diversifikacija i kvaliteta turističke ponude

Ispitanici naglašavaju potrebu za:

- Razvoj aktivnog turizma (biciklističke staze, pješačke staze, sport i rekreacija).
- Razvoj ruralnog turizma i povezivanje s poljoprivredom.
- Gastro ponuda – otvaranje novih restorana, barova i drugih ugostiteljskih objekata.
- Kulturni sadržaji i događanja, osobito za djecu i obitelji.
- Više zabavnih sadržaja tijekom cijele godine.

Strateško planiranje i upravljanje

Nekoliko odgovora naglašava potrebu za:

- Dugoročnim planovima razvoja i njihovim dosljednim praćenjem.
- Angažiranjem stručnjaka koji bi osmislili i vodili razvoj turizma.
- Aktivnijom suradnjom Općine sa stalnim stanovnicima i vlasnicima kuća za odmor.
- Otvaranjem većih smještajnih kapaciteta (npr. kampovi).

Održivi i odgovorni turizam

Dio ispitanika naglašava:

- Prilagodbu eko trendovima (e-mobilnost, obnovljivi izvori energije).
- Održivi razvoj koji neće ugroziti prirodna bogatstva.
- Kontrolu rasta cijena kako destinacija ne bi izgubila svoju pristupačnost.

Ostali prijedlozi

- Privlačenje velikih investitora za kapitalne projekte (npr. turističko naselje u bivšem kamenolomu).
- Sprječavanje devastacije prostora, posebno u zonama poput Duge Uvale i Kavrana.
- Potreba za većim angažiranjem ljudi s vizijom i željom za stvaranjem novih vrijednosti u daljnjim razvojnim aktivnostima na području Općine.

Odgovori pokazuju da ispitanici žele da se razvoj turizma u Marčani temelji na uravnoteženom razvoju infrastrukturnih ulaganja uz očuvanje prirodnog identiteta i diverzifikaciju ponude temelj kojih je strateško planiranje i profesionalno vođenje. Poseban naglasak stavljen je na aktivni, ruralni i gastro turizam, uz brigu o pristupačnosti destinacije i kvaliteti boravka.

Na pitanje imaju li konkretan *prijedlog za unapređenje turističke ponude na području Općine Marčana*, ispitanici navode sljedeće:

Prometna sigurnost i infrastruktura

- Sigurnosnim mjerama u prometu – primjerice postavljanje ležećih policajaca u naselju Kavran.
- Poboljšanjem cestovne infrastrukture – asfaltiranje pristupa plažama, uklanjanje prašnjavih putova (npr. do plaže Školjić), proširenje i uređenje lokalnih prometnica.
- Uređenjem i opremanjem plaža – lakši pristup, uklanjanje šikare, dodavanje tuševa, toaleta i sadržaja na plaži, uključujući prilagodbu plaža osobama s invaliditetom.

Uređenje i reaktivacija prostora

- Aktiviranje neiskorištenih lokacija poput Duge uvale s dodatnim sadržajima.
- Uklanjanje ili obnova zapuštenih objekata poput Brionke.
- Aktivacija bivšeg Horse centra Lobarika za sajmove, koncerte i događanja.
- Uređenje povijesno značajnih lokacija (npr. Japlenica u Protini s interpretacijom povijesnog značaja Proštinske bune).

Kulturna i zabavna ponuda

- Organizacija kulturnih manifestacija, sajmovea i izložbi tijekom godine.
- Povećanje večernje zabavne ponude (izlasci, koncerti, događanja).
- Interaktivni mini muzeji, galerije, tematski sadržaji.
- Izgradnja mini zabavnog parka ili tematskog centra, rekreativnih centara (mini golf, karting, tenis, stolni tenis).
- Organizacija turističkih izleta s gastro sadržajem.

Razvoj Lobarike kao turističkog centra

- Infrastrukturne nadogradnje (ceste, voda, odvodnja, trafostanice, telekomunikacije).
- Razvoj povijesnog identiteta (kulturne manifestacije, radionice tradicijskih vještina).
- Biciklistički turizam – povezivanje biciklističkim stazama, uključivanje u EuroVelo rute.
- Gastro i ruralni turizam – promocija lokalnih proizvoda, poticanje malog poduzetništva, brendiranje lokalne ponude.
- Održivi razvoj i zaštita okoliša – akcije čišćenja, pošumljavanje, uređenje zelenih površina.

Promocija i bolja informiranost turista

- Izrada i distribucija brošura sa svim restoranima, OPG-ovima i pružateljima turističkih usluga.
- Bolja promocija lokalne gastronomske i obrtničke ponude.
- Organizacija zajedničkih platformi za lokalne proizvođače i turističke subjekte.

Veliki strateški projekti

- Otvaranje tri kampa po 5000 ležaja.
- Privlačenje većih investicija u turističke objekte.
- Izgradnja sadržaja koji bi radio cijelu godinu.

Ostali prijedlozi

- Smanjenje cijena turističkih usluga.
- Zaštita prirode uz minimalno narušavanje okoliša pri razvoju novih sadržaja.
- Kreiranje kružnih šetnica bez prometa vozila.
- Povećanje ponude zabavnih i rekreativnih sadržaja na plažama.

Prijedlozi ispitanika pokrivaju širok raspon od osnovne infrastrukture i sigurnosti, preko kulturnih i zabavnih sadržaja, do velikih investicijskih projekata.

Poseban naglasak stavljen je na:

- Uređenje plaža i pristupa.

- Razvoj kulturnih, gastro i zabavnih sadržaja.
- Očuvanje identiteta i održivi razvoj.
- Sustavno planiranje i promociju.

Poljoprivrednici

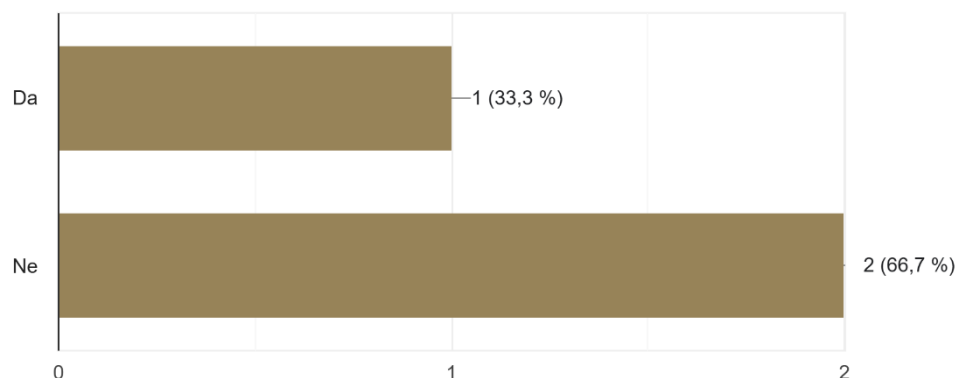
Drugi dio ankete usmjeren je na poljoprivrednike.

Ispitanici navode glavne proizvode njihovih gospodarstava koji svjedoče o raznolikoj proizvodnoj bazi: od maslinova ulja i sezonskoga povrća do vina, rakije, eteričnih ulja, stočarske proizvodnje i čak smještajnih kapaciteta. Takva širina otvara mogućnost zajedničkog brendiranja i stvaranja identiteta „okusa Marčane“ koji bi oplemenio turističku ponudu i stvorio dodanu vrijednost lokalnim proizvodima. Većina ispitanika svoje proizvode prodaje turistima na kućnom pragu.

U grafu o korištenju EU fondova jasno je da je samo jedan ispitanik od sveukupno tri koji su ispunili anketu dosad povlačio sredstva – i to za ulaganja koja kombiniraju poljoprivredu i turizam – dok dvoje navode razloge nekorisćenja: nedostatak informacija ili percepciju da im potpora trenutačno nije potrebna. To upućuje na informacijski jaz i potrebu za ciljanom pomoći OPG-ovima pri pripremi projekata.

Jeste li koristili EU fondove?

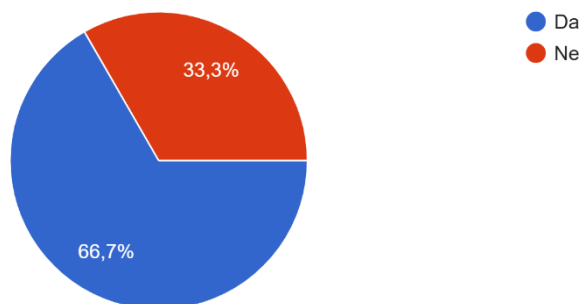
3 odgovora

Graf koji se bavi potencijalnom nadogradnjom turističkim sadržajima na gospodarstvima pokazuje konkretne ideje poput kampa, šatora i agroturizma. Ovi odgovori upućuju na želju za diverzifikacijom prihoda i produljenjem sezone kroz autentične doživljaje u ruralnom prostoru, što bi trebalo potaknuti osmišljavanje mikro-infrastrukturnih potpora i edukacija o agroturizmu.

Biste li svoje poljoprivredno gospodarstvo nadogradili u smjeru turizma?

3 odgovora

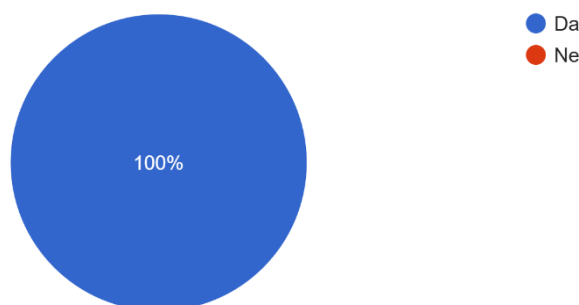

Prijedlozi za povezivanje poljoprivrede i turizma donose dva odgovora: jedan ispitanik iznosi detaljnu listu mogućih aktivnosti – od organiziranja sezonskih štandova preko promocije OPG-ova do spajanja ugostitelja i proizvođača – dok drugi navodi da nema prijedloga. Potrebno je stoga uzeti u obzir realizaciju projekta platforme za umrežavanje i redovitu razmjenu ideja među sektorima.

Stavovi ispitanih poljoprivrednika o potencijalnom interesu za korištenje napredne tehnologije u svom radu ukazuju na interes za korištenjem istih, međutim potencijal predmetnih tehnologija nije u potpunosti iskorišten.

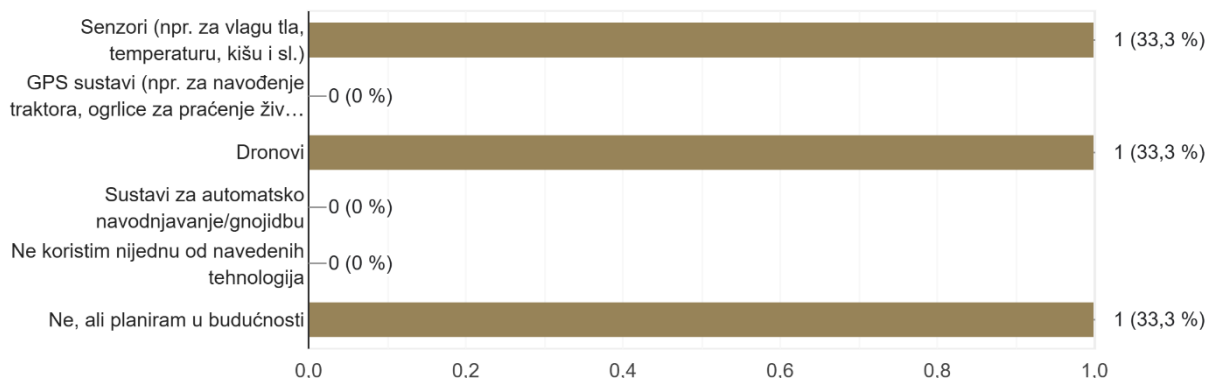
Jeste li zainteresirani za korištenje senzora, dronova, mobilnih aplikacija ili sustava za automatsko navodnjavanje na svom gospodarstvu?

3 odgovora

Koristite li trenutno neku od sljedećih tehnologija na svom gospodarstvu?

3 odgovora

Zaključno, predmetni uzorak poduzetnika i poljoprivrednika pokazuje izniman interes za EU fondove, iskazuje potrebu za potporom Općine u edukacijama i informacijama te vidi sinergiju turizma i poljoprivrede kao ključnu razvojnu polugu. Prijedlozi navedenih dionika predstavljaju uvid u potrebe lokalnih aktera po pitanju mjera koje treba obuhvatiti Planom razvoja s ciljem jačanja savjetodavne infrastrukture te predviđanjem aktivnosti koje povezuju lokalne proizvođače s turističkom potražnjom.

2.6. SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
• Dužina i atraktivnost obalne linije • Blizina regionalnog centra Pule • Blizina vodećih turističkih destinacija • Razvijena turistička djelatnost • Povoljni demografski trendovi • Položaj i prometna povezanost • Čuvana priroda i autentičnost krajobraza • Povoljni klimatski uvjeti • Niska stopa kriminala i povoljno sigurnosno okruženje	• Slabije razvijeno gospodarstvo • Neprepoznatljivost destinacije • Nedovoljno stručnih kadrova • Nedovoljno suradnje među dionicima • Neiskorištenost poljoprivrednog zemljišta • Sezonalnost turizma • Velik broj nelegalno izgrađenih objekata • Ne postoji kontrolirani i vođeni sustav uhodanih turističkih proizvoda na razini područja Općine • Nedovoljna valorizacija prirodnih resursa i kulturne baštine • Nedostatak manjih prerađivačkih kapaciteta • Nezainteresiranost RH u rješavanju zauzetih turističkih i gospodarskih površina u vlasništvu RH • Sporost u donošenju prostorno-planskih akata – RH-Županija-Općina
PRILIKE	PRIJETNJE
• Porast potražnje za bližim destinacijama na dosadašnjem emitivnom turističkom tržištu • Porast važnosti zdrave hrane i ekološke poljoprivrede • Mogućnost kontinuiranog financiranja iz EU fondova • Porast cijena nekretnina i zemljišta može pozitivno utjecati na ekonomsku moć lokalnog stanovništva • Lako dostupna radna snaga iz drugih zemalja • Razvoj digitalnih platformi u svrhu promocije i otvaranju tur.tržišta • Mogućnost brzog usvajanja i primjene umjetne inteligencije u poslovanju	• Gospodarska kriza (posebno osjetljiv sektor turizma) zbog rasta intenziteta globalnih sigurnosnih poremećaja • Neusklađenost zakonskih regulativa s potrebama gospodarstva • Porast konkurentnosti drugih istarskih i hrvatskih odredišta u segmentu kuća za odmor i apartmana • Nedovoljna suradnja jedinica lokalne samouprave u Istarskoj županiji • Odlazak mladog obrazovanog stanovništva

2.7. Razvojne potrebe i potencijali

U prethodnom programskom razdoblju, Općina Marčana ostvarila je niz značajnih projekata iz različitih područja djelovanja, s ciljem povećanja kvalitete života lokalnog stanovništva te stvaranja preduvjeta za održivi razvoj zajednice. U nastavku donosimo pregled ključnih ostvarenja:

Razvoj komunalne i digitalne infrastrukture

Jedan od strateški važnih projekata za dugoročni gospodarski i društveni razvoj Općine predstavlja dovršenje izgradnje optičke infrastrukture, koje je uspješno realizirano tijekom 2025. godine. Time su stvoreni tehnički preduvjeti za širokopojasni pristup internetu na cijelom području Općine, što izravno doprinosi digitalnoj uključenosti stanovništva te povećava atraktivnost prostora za život, rad na daljinu i razvoj poduzetničkih aktivnosti u digitalnom okruženju.

U segmentu komunalne infrastrukture, dovršeni su radovi na izgradnji i priključenju korisnika na kanalizacijsku mrežu u naselju Lobarika, čime je podignut komunalni standard i smanjen negativni utjecaj na okoliš. Paralelno s time nastavila se i izgradnja pročištača u Marčani, a u suradnji s Hrvatskim vodama i nadležnim tijelima aktivno se pripremaju daljnji zahvati na vodno-komunalnim projektima.

Infrastruktura za djecu i obrazovanje

Na području predškolskog odgoja ostvaren je značajan iskorak kroz adaptaciju dječjeg vrtića u Raklju i otvaranje nove skupine u Dječjem vrtiću Vrtuljak Marčana, čime su prošireni kapaciteti i omogućeno kvalitetnije zbrinjavanje najmlađih. Posebna pažnja posvećena je i osnovnoškolskim ustanovama – tijekom godine dovršena je adaptacija Osnovne škole Vladimir Nazor u Krnici, a završena je i rekonstrukcija župnog ureda u Raklju, kako bi se osigurali uvjeti za nesmetano odvijanje nastave tijekom budućih infrastrukturnih radova.

Javne i društvene namjene

Posebna pažnja bila je usmjerena na obnovu i revitalizaciju društvenih prostora – dovršena je adaptacija domova u naseljima Peruški i Orbanići. Ovi zahvati izravno doprinose razvoju lokalne zajednice kroz unapređenje prostora za okupljanje, kulturne i društvene aktivnosti.

Urbanističko i prostorno planiranje

U 2024. godini dovršena je izrada idejnog projekta sportske dvorane u Krnici, uključujući 3D vizualizaciju, čime su stvoreni uvjeti za ishodenje građevinske dozvole i daljnju razradu projekta u 2025. godini. Paralelno, Općinsko vijeće usvojilo je i Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske, čime je omogućeno otvaranje natječaja za davanje u zakup državnog zemljišta, važnog za razvoj lokalne poljoprivrede.

Planiranje održivog razvoja

Poseban iskorak ostvaren je u području zaštite okoliša i zelene tranzicije – završena je izrada Strategije zelene urbane obnove, čije će stupanje na snagu omogućiti Općini kandidiranje na specijalizirane pozive za sufinanciranje projekata u području energetske učinkovitosti, kružnog gospodarstva, ozelenjivanja i klimatske otpornosti.

Usvojena je Strategija od strane Općinskog vijeća čime će se otvoriti mogućnosti za prijavu projekata na nacionalne i europske pozive vezane uz zelenu tranziciju i održivi razvoj.

Temeljna potreba na području Općine Marčana je daljnje jačanje lokalnog gospodarstva te njegova diverzifikacija. Potrebno je stvoriti uvjete za razvijanje poduzetništva te privlačenje gospodarskih subjekata na područje Općine. Uz to, postoji potreba za stručnim kadrovima što je učestali problem u ruralnim sredinama. Postoji potreba i za edukacijama lokalnog stanovništva o EU fondovima koji mogu biti jedan od izvora sredstava za ulaganja.

U poljoprivredi uz postojeće izazove poput pronalaska adekvatnog zemljišta, suočavanja s elementarnim nepogodama te pronalaska kanala prodaje proizvoda javljaju se novi izazovi prvenstveno vezani uz nova tehnološka dostignuća odnosno digitalizaciju te ekološke principe proizvodnje. Vrsta tla i klimatske prilike nameću potrebu navodnjavanja kao nužnu agrotehničku mjeru za gotovo sve poljoprivredne kulture koje se uzgajaju na ovom području.

Jedna od potreba je i otvaranje lokalne tržnice za prodaju poljoprivrednih proizvoda i ribarnice.

Turizam ima novonastale potrebe s obzirom na proteklu pandemiju COVID-19 pa zdravstvena sigurnost gosta sve više dolazi do izražaja. Budući da je turistički sektor tijekom razdoblja ugrožene sigurnosti stanovništva jedan od ranjivijih sektora nužni su dodatni naponi za očuvanje postojeće turističke ponude. Uz to, nužno je stvaranje novih sadržaja i prilagođavanje istih novim generacijama turista. Potrebno je optimalno koristiti postojeće resurse kao što je očuvana priroda i kvaliteta plaža. Eko-turizam u kombinaciji s ostalim selektivnim oblicima turizma može doprinijeti valorizaciji postojeće ponude u narednom razdoblju.

Općina Marčana uz očuvanu prirodu i visoko vrijedan obalni prostor ima visoki razvojni potencijal u vlastitom stanovništvu koje mora biti generator budućeg razvoja. Zahvaljujući relativno povoljnim demografskim trendovima Općina ima temeljni resurs budućeg razvoja posebice ako se pojača ulaganje u ljudski kapital. Razvijanje sredine koja je poželjna za život mladih obitelji zbog blizine regionalnog središta Pule, ali i mirnog načina življenja u očuvanoj prirodi, razvojni je put čiji će demografski rezultati biti vidljivi kroz narednih 5 do 10 godina.

Gospodarski napredak bit će značajnim dijelom ostvaren uklanjanjem barijera u poslovanju posebice onih u nadležnosti Općine. Resursi Općine poput državnog zemljišta planiranog za gospodarske zone bit će aktivirani jedino uz suradnju Države u obliku potpuno infrastrukturno opremljenih poslovnih zona. Turizam ostaje jedna od strateških grana budući da se radi o brzorastućem sektoru, no s obzirom na uvijek prisutne rizike (pandemije, globalni sigurnosni poremećaji, rast cijena u sektoru viši od konkurentskih zemalja, novi trendovi i zahtjevi turista) nužno je kontinuirano prilagođavanje novim trendovima i uvjetima na tržištu. Već postoji značajan broj smještajnih kapaciteta, a uz očuvanje obalne linije nužno je i daljnje razvijanje sadržaja kako bi se povećala prosječna potrošnja po turistu na području Općine. Lokalna poljoprivreda se ne može temeljiti na masovnoj proizvodnji zbog prirodnih preduvjeta i rascjepkanosti zemljišta, no ekološka poljoprivreda te plasman proizvoda na lokalno turističko tržište značajan je potencijal u iskorištavanju poljoprivrednih površina te očuvanju tradicije poljoprivredne proizvodnje.

Za ostvarivanje punih potencijala Općine nužno je i redovno održavanje temeljne infrastrukture te razvoj mreže vodovoda, odvodnje, prometnica te društvene infrastrukture poput sportskih dvorana, vatrogasnih domova i drugog.

3. Strateški razvojni okvir

Općina Marčana nalazi se u jednoj od najrazvijenijih županija u Hrvatskoj, u neposrednoj blizini Grada Pule. Obuhvaća značajan dio istočne obalne linije istarskog poluotoka koju karakterizira veći nagib i nepristupačnost, ali i veća očuvanost od zapadne obale. Postoje razvojne dileme kako izbalansirati iskorištavanje bogatstva obalne linije kroz razne gospodarske aktivnosti (turizam, građenje, marikultura, ribarstvo itd.) bez dugoročnog narušavanja resursne osnove. Osim obalne linije i unutrašnjost Općine ima očuvan krajobraz gdje dominiraju poljoprivredne i šumske površine. Stočarstvo i suhozidi te ostali elementi kulturnog krajobraza predstavljaju izazov za upravljanje budući da imaju ekološku, ekonomsku, ali i socijalnu funkciju u prostoru.

Općina ima razvijenu mrežu naselja te nema dominantno općinsko središte. Naselje Marčana je administrativno središte Općine, no primjerice Lobarika zbog svoje blizine Gradu Puli i položaja na državnoj cesti sustiže po broju stanovnika i gospodarskoj aktivnosti općinsko središte. Ubrzan razvoj ostvaruju naselja bliža obali kao što su Krnica, Rakalj, Peruški, Pavićini i Kavran koja imaju svoje razvojne i identitetske posebnosti. Ne smije se zaboraviti ni čitava mreža manjih ruralnih sredina u unutrašnjosti koja također imaju drugačiju razvojnu osnovu, a neka i više gravitiraju Vodnjanu nego Marčani zbog blizine i više funkcija. Ukratko može se reći da se radi o složenom policentričnom mozaiku naselja na koja se ne mogu preslikati ista razvojna rješenja, no upravo ta različitost je jedno od najvrjednijih bogatstava ovog područja.

Vizija razvoja oslanjat će se na temeljni resurs prostora, a to je njegovo stanovništvo, točnije, mladi i obrazovani ljudi. Naime, cilj je izgraditi okruženje gdje će mladi ljudi ostajati u ruralnoj sredini, a dugoročna vizija je i privlačenje odnosno doseljavanje mladog obrazovanog stanovništva na područje Općine. Osnova je konkurentno gospodarstvo, visokotehnološka zanimanja koliko je to moguće, adekvatna mjesečna primanja te ostali kvalitetni uvjeti za podizanje obitelji kao što su moderni vrtići i škole. Odabir životnog stila postaje sve važniji čimbenik odabira mjesta stanovanja, a Općina Marčana zbog svoje klime, obale te bogatog prirodnog i kulturnog krajobraza u prosperitetnoj regiji može se okarakterizirati i promovirati kao ugodno mjesto za život. Kada mladi ljudi već prepoznaju kvalitete života u Općini Marčana dolazi se do potencijalnog problema pronalaska mjesta stanovanja ili parcele za građenje. Cijene nekretnina su visoke s obzirom na razvijen turistički sektor te isto tako visoke cijene u

okolnim priobalnim jedinicama lokalne samouprave pa se po uzoru na druge općine treba razmotriti davanje zemljišta mladim obiteljima koje se dugoročno odluče nastaniti u naseljima u Općini u kojima je u posljednjih 15-20 godina prisutan trend smanjenja broja stanovnika za više od 10%. Još jedna mogućnost je privlačenje tzv. digitalnih nomada⁵ posebice izvan glavne turističke sezone kako bi se dodatno popunili lokalni smještajni kapaciteti.

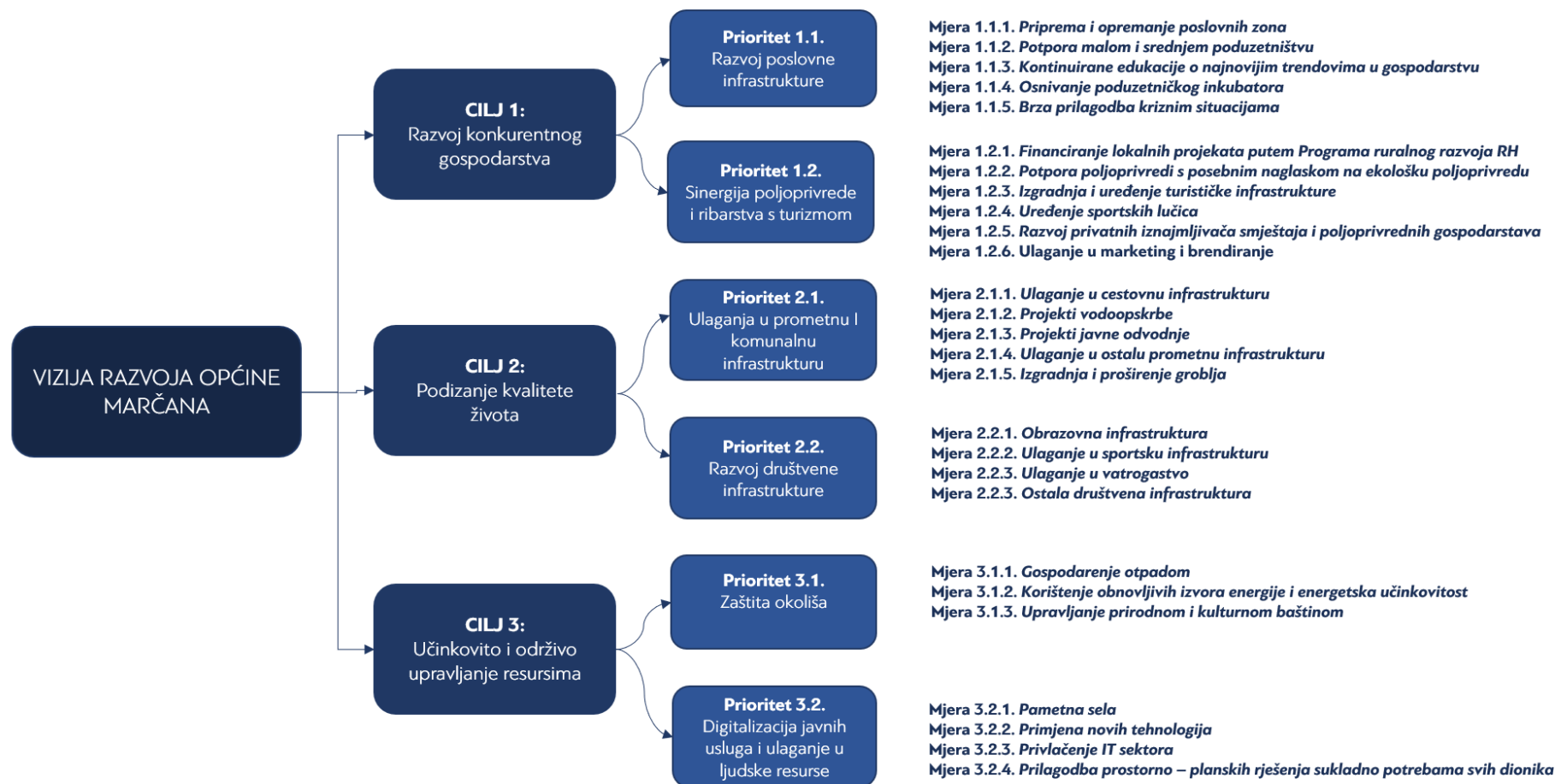
Iako Općina Marčana kao cjelina ima povoljne demografske pokazatelje u odnosu na svoje okruženje te cijeli prostor RH, horizontalno će se kroz sve mjere prožimati aktivnosti koje doprinose demografskom oživljavanju prostora. Isto će se omogućiti upravo kroz temeljna tri cilja Plana razvoja, a to je prvenstveno konkurentno gospodarstvo, potom veća kvaliteta života te učinkovito dugoročno upravljanje resursima na prostoru Općine.

SLOGAN – Pametna sela, zadovoljni ljudi.

VIZIJA – Umrežena naselja s očuvanim identitetom i okolišem u kojima ostaju i doseljavaju mlade obitelji, a poduzetnici intenzivno razvijaju svoje poslovanje.

MISIJA – Razvoj javne infrastrukture s posebnim naglaskom na digitalna i zelena rješenja financirana kroz EU fondove. Olakšavanje poduzetničke aktivnosti kroz uklanjanje svih barijera u nadležnosti Općine.

⁵ Čiji je status sada reguliran Zakonom o strancima.

3.4. Ciljevi i prioriteti

Kako bi se ostvarila srednjoročna vizija razvoja potrebno je bilo razviti posebne ciljeve te prioritete javne politike za naredno razdoblje. Isti moraju biti usklađeni s dugoročnim aktima strateškog planiranja, a Plan se spustio i na nižu razinu u konkretno planiranje mjera, aktivnosti te projekata. Na razini mjera definirani su pokazatelji koji će poslužiti kao okvir za praćenje i vrednovanje provedbe Plana razvoja. Sve mjere ujedno uključuju i terminski plan provedbe projekata te indikativni financijski plan.

Cilj 1. – Razvoj konkurentnog gospodarstva

Na području Općine Marčana prevladavaju mikro i male poduzetničke strukture, dok većih gospodarskih subjekata nema. U skladu s ciljevima kohezijske politike EU za razdoblje 2021.–2027., kao i smjernicama Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030., nužno je osigurati poticajno poduzetničko okruženje, smanjiti administrativne prepreke te osigurati financijske i stručne poticaje za razvoj lokalnog gospodarstva.

Razvoj konkurentnosti lokalnih poduzeća mora se temeljiti na pametnoj specijalizaciji, inovacijama, digitalizaciji i održivom korištenju lokalnih resursa. Posebnu pažnju treba posvetiti umrežavanju različitih sektora, s naglaskom na integraciju poljoprivrede, turizma i kreativnih industrija, u skladu s razvojnim prioritetima Istarske županije.

Potrebno je aktivno raditi na privlačenju novih investicija, osobito onih koje doprinose zelenoj i digitalnoj tranziciji, te jačanju poduzetničke infrastrukture, uključujući savjetodavne usluge, edukacije i inkubatore. Nedostatak informacija, poslovnih znanja i pristupa financiranju i dalje su izazovi koje je potrebno sustavno rješavati, osobito kod mladih i novoosnovanih poduzeća.

S obzirom na izražen nedostatak kvalificirane radne snage, strateški je važno stvoriti uvjete za privlačenje i zadržavanje stručnih kadrova putem osiguranja kvalitete života, dostupnog stanovanja, obrazovanja i mobilnosti, čime se izravno podržava i lokalni gospodarski razvoj. To je u skladu i s nacionalnim ciljevima demografske revitalizacije te stvaranja ravnomjerno razvijenih regija.

Posebni cilj razvoj konkurentnog gospodarstva realizirat će se kroz sljedeće prioritete javne politike sukladno specifičnostima prostora:

- 1. *Razvoj poslovne infrastrukture***
- 2. *Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom***

Prioritet 1.1. – Razvoj poslovne infrastrukture

U svrhu jačanja lokalne konkurentnosti i stvaranja preduvjeta za održivi gospodarski rast, Općina Marčana usmjerit će aktivnosti na olakšavanje poslovanja te osiguranje temeljne i kvalitetne infrastrukture potrebne za privlačenje, osnivanje i rast poslovnih subjekata. U skladu s razvojnim prioritetima Europske unije u novom programskom razdoblju, Općina prepoznaje važnost malih i srednjih poduzeća kao nositelja gospodarskog razvoja i ključnih aktera u otvaranju radnih mjesta.

Ključan preduvjet za razvoj gospodarskih aktivnosti je osiguranje infrastrukturno opremljenih poslovnih zona koje će biti privlačne za ulaganja i omogućiti poduzetnicima kvalitetne prostorne uvjete za obavljanje djelatnosti. Ulaganjima u razvoj i modernizaciju poslovne infrastrukture, uključujući prometnu povezanost, komunalnu opremljenost i digitalnu povezanost, potaknut će se otvaranje novih poduzeća, širenje postojećih te povećanje zapošljavanja, što će izravno doprinijeti podizanju kvalitete života i gospodarskoj otpornosti zajednice.

Analiza potreba kroz anketni upitnik ukazala je na izraženu potrebu poduzetnika za dodatnim prostornim i infrastrukturnim kapacitetima, čime se dodatno potvrđuje opravdanost ulaganja u poslovne zone. Provedbom takvih strateških projekata omogućit će se ravnomjerniji regionalni razvoj te poticati uravnotežena teritorijalna kohezija.

Povoljna prometna povezanost i relativna blizina Grada Pule, kao regionalnog centra, predstavlja dodatnu komparativnu prednost Općine Marčana. Iako trenutačno nema velikih poslovnih subjekata na području Općine, uspostavom kvalitetne poslovne infrastrukture stvaraju se uvjeti za dolazak većih investitora koji bi dodatno dinamizirali lokalno gospodarstvo.

Općina će kroz primjenu ciljano usmjerenih mjera poticanja poduzetništva, uključujući fiskalne i administrativne olakšice te dostupnost informacija i savjetodavne podrške, aktivno raditi na stvaranju pozitivnog investicijskog okruženja i poticanju gospodarske aktivnosti u skladu s principima pametne specijalizacije i održivog razvoja.

Mjera 1.1.1. Priprema i opremanje poslovnih zona

Općina Marčana planira ulagati u poslovne zone s ciljem poticanja i razvoja poduzetničkih i gospodarskih aktivnosti. Fokus je prvenstveno na zonama koje su u potpunosti ili djelomično u vlasništvu Općine Marčana ili Republike Hrvatske, ali i na onima u privatnom vlasništvu gdje postoji jasna razvojna perspektiva koju podržavaju sami vlasnici zemljišta. Prednosti poslovnih zona očituju se u mogućnosti učinkovitijeg poslovanja te optimalnog korištenja dostupnih resursa bez prostornog sukoba s drugim djelatnostima. Osim toga, poslovne zone imaju važnu ulogu u poticanju lokalnog i regionalnog poduzetništva, čime doprinose sveukupnom gospodarskom razvoju. Njihovim osnivanjem poduzetnicima se omogućuju povoljniji uvjeti za izgradnju ili najam proizvodnih i poslovnih prostora, pružaju se prilike za suradnju i razmjenu znanja s drugim poduzetnicima unutar zone, a time se pozitivno utječe i na kvalitetu života te životni standard lokalnog stanovništva.

Jedan od ključnih izazova ostaje unapređenje poslovnih procesa, što se može učinkovito adresirati kroz funkcionalnost poslovnih zona. Poduzeća koja žele zadržati konkurentnost moraju se kontinuirano prilagođavati sve bržim tržišnim promjenama, posebno u segmentu informacijske tehnologije i digitalizacije.

Poslovna zona Marčana – jug definirana je kao zona poslovne namjene i obuhvaćena Prostornim planom uređenja Općine Marčana. Iako se trenutno nalazi u fazi potpune neizgrađenosti i bez osnovne infrastrukture, njezin razvoj predstavlja strateški prioritet Općine. Smještena uz državnu cestu D66 i jugoistočnu obilaznicu Marčane, zona se nalazi u neposrednoj blizini postojeće infrastrukture, što dodatno povećava njezin razvojni potencijal.

Općina Marčana vlasnik je više od 0,7 hektara zemljišta unutar ove zone, što omogućuje aktivno upravljanje razvojem i privlačenje investitora. Upravo zbog iskazanog interesa

investitora očekuje se da će zona postati pokretač infrastrukturnog i gospodarskog razvoja šireg područja.

Nedavno je Općina prodala građevinsku česticu u okviru zone trgovačkom lancu Tommy, koji planira u roku od godine dana otvoriti hipermarket. Ova investicija predstavlja važan korak prema aktivaciji zone i poticanju daljnjih ulaganja. Stavljanjem u funkciju poslovne zone Marčana-jug otvaraju se preduvjeti za intenziviranje gospodarskih aktivnosti na području općine. Iako je riječ o projektu privatnog investitora, isti ima višestruki značaj za lokalnu zajednicu. Kroz realizaciju projekta predviđena je izgradnja suvremenog i kvalitetno opremljenog opskrbnog centra s pripadajućim sadržajima, čime će se značajno smanjiti potreba stanovnika i posjetitelja za opskrbom u udaljenim centrima izvan općinskog područja. Dodatno, projekt će doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta te potaknuti daljnji gospodarski razvoj općine.

Poslovna zona Lobarika, površine od 4 hektara, planira se kroz izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Marčana. Nalazi se južno od naselja Lobarika, na području bivše vojne zone koja se prostire na više od 10 hektara državnog zemljišta. Prema prijedlogu upućenom Istarskoj županiji, cijelo to područje predlaže se uključiti u Prostorni plan Istarske županije kao poslovna zona. Razvoj ove zone planira se ostvariti kroz suradnju Republike Hrvatske i Općine Marčana, pri čemu bi Općina aktivno sudjelovala u njezinom infrastrukturnom opremanju te raspodjeli zemljišta gospodarskim subjektima koji odluče započeti poslovanje unutar zone.

Izradom urbanističkih planova, izgradnjom komunalne infrastrukture te opremanjem zemljišta potrebnom priključnom infrastrukturom (voda, elektroenergetska mreža, telekomunikacije), Općina Marčana stvorit će ključne preduvjete za razvoj poslovanja. Time će poduzetnicima biti omogućeno poslovanje u poticajnom i funkcionalnom okruženju, s lakšim pristupom resursima, boljim uvjetima za suradnju i razmjenu znanja, što će u konačnici rezultirati većom tržišnom konkurentnošću.

Na području Općine Marčana trenutno su aktivne sljedeće gospodarske zone proizvodne namjene:

1. Gospodarska zona Marčanka, površine 5,42 ha, pretežito gospodarsko – industrijske namjene, dijelom izgrađena, u kojoj se obavlja nekoliko djelatnosti i djeluje nekoliko poslovnih subjekata:

- Komunalna djelatnost (Mandalena d.o.o.)
- Prodaja plina (Istra gas j.d.o.o.)
- Tiskarska djelatnost (Almar d.o.o.)
- Stolarska djelatnost (Ambienta rustika d.o.o.)
- Trgovina (Fortuna promet d.o.o.)

2. Gospodarska zona Divšići, površine 1,45 ha, pretežito gospodarsko – zanatske namjene u kojoj posluje Automehaničarski obrt Ključ.

Krčina (Rakalj) površine 1,23 ha pretežito gospodarsko – zanatske namjene u kojoj posluje Kamen Percan d.o.o.

Projekti:

- Priprema i opremanje poslovne zone Marčana – Jug (331.807,00 EUR)
- Priprema i opremanje poslovne zone Loborika (bivše vojno područje južno od Loborike) (597.252,00 EUR).

Mjera 1.1.1.	Priprema i opremanje poslovnih zona
Prioritet:	Razvoj poslovne infrastrukture
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	929.059,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, EU fondovi, poduzetnici
Period realizacije:	2025. – 2030. godina
Pokazatelji:	Pripremljena i opremljena poslovna zona Marčana – Jug (da/ne); pripremljena i opremljena poslovna zona Loborika (da/ne); broj tvrtki u poslovnim zonama, broj zaposlenih u poslovnim zonama, ukupni prihodi ostvareni u Općini Marčana

Mjera 1.1.2. Potpora malom i srednjem poduzetništvu

Cilj potpora malom i srednjem poduzetništvu je povećanje zaposlenosti, rast dohotka stanovništva te općeg poboljšanja kvalitete života na lokalnoj razini. Ovi ciljevi planiraju se ostvariti kroz ciljane investicije koje će omogućiti stabilan i održiv razvoj malih i srednjih poduzeća. Kako bi potaknula poduzetničku aktivnost na svom području, Općina Marčana planira strateški pristupiti razvoju aktivnosti koje će dovesti do ulaganja. Ključnu ulogu u tome ima održiv plan razvoja poduzetništva s ciljem stvaranja poticajnog investicijskog okruženja. Budući da je poduzetništvo glavni pokretač gospodarskog razvoja, nužno je tom procesu pristupiti sustavno i dugoročno kako bi se stvorila dodana vrijednost za cijelu zajednicu. Potpore usmjerene razvoju poduzetništva moraju biti jasno definirane, namjenske i temeljene na prethodnim analizama, uz jasnu viziju željenih rezultata.

Poduzetnici se često susreću s administrativnim preprekama prilikom pokretanja poslovanja, a jedan od glavnih izazova je sporo i otežano ishođenje potrebnih dozvola. Upravo zato je važno da Općina pravovremeno osigurava sve potrebne informacije i podršku poduzetnicima. Jedan od konkretnih načina potpore je sufinanciranje nabave opreme, čime se značajno olakšava početak poslovanja. S obzirom na to da poduzetnici često nemaju dostatna sredstva za početne investicije, sudjelovanje Općine u sufinanciranju može biti odlučujući faktor u realizaciji poslovnih planova.

U okviru novog programskog razdoblja Europske unije (2021. – 2027.) otvaraju se dodatne mogućnosti za poduzetnike da putem EU fondova unaprijede svoju konkurentnost. To uključuje ulaganja u širenje poslovanja, energetske obnovu objekata i nabavu nove opreme koja povećava produktivnost i učinkovitost poslovanja. Dodatno, Općina može poduprijeti poduzetnike kroz sufinanciranje nastupa na sajmovima i izložbama, čime se omogućuje prezentacija proizvoda i usluga te jačanje tržišne pozicije uz međunarodni plasman. Budući da ovakvi nastupi zahtijevaju i izradu promotivnih materijala, sufinanciranje tih troškova može imati značajan poticajni učinak.

Za snažnije pozicioniranje malih i srednjih poduzeća na tržištu nužna su kontinuirana ulaganja u razvoj poslovnih procesa. S obzirom na visoke početne troškove, poduzetnicima je često potrebna financijska podrška. U tom smislu, Općina može doprinijeti povećanju njihove

likvidnosti sufinanciranjem dijela kamate na poslovne kredite, čime se povećava dostupnost kapitala i konkurentnost na tržištu.

Projekti:

- Potpore za sufinanciranje nabave opreme i inventara te ulaganja u standarde kvalitete (7.963,00 EUR godišnje)
- Potpore za sufinanciranje nastupa poduzetnika na sajmovima, izložbama te izradu promotivnih materijala (2.654,00 EUR godišnje)
- Subvencioniranje poduzetničkih kredita (2.654,00 EUR godišnje).

Mjera 1.1.2.	Potpora malom i srednjem poduzetništvu
Prioritet:	Razvoj poslovne infrastrukture
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	13.262,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025. – 2030.
Pokazatelji:	Broj nastupa poduzetnika na sajmovima i izložbama, ukupni prihodi poduzetnika sa sjedištem u Općini Marčana

Mjera 1.1.3. Kontinuirane edukacije o najnovijim trendovima u gospodarstvu

Znanje predstavlja temeljni pokretač modernog gospodarstva, zbog čega će Općina Marčana usmjeriti napore na ulaganja u edukaciju lokalnog stanovništva, poduzetnika, poljoprivrednika i privatnih iznajmljivača. Edukacije će se provoditi u suradnji s javnim i privatnim sektorom, ovisno o temama koje se obrađuju. Već sada je moguće sudjelovati u edukativnim programima koje organizira Istarska razvojna agencija (IDA), a suradnju je potrebno dodatno intenzivirati za potrebe lokalnog područja. Planira se uključiti i visokoobrazovne institucije poput Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te Instituta za poljoprivredu i turizam u Poreču.

Uključivanje edukacija koje provodi privatni sektor, posebice konzultantske tvrtke, bitno je zbog njihove usmjerenosti na dinamične promjene tržišta i zbog poznavanja aktualnih gospodarskih trendova. U nadolazećem razdoblju poseban naglasak bit će stavljen na edukaciju lokalnih poduzetnika o primjeni novih tehnologija, digitalizaciji, robotizaciji, upotrebi umjetne inteligencije, Interneta stvari (IoT) i sličnim područjima. Uz to, sve veća prisutnost zelenih politika u gospodarstvu zahtijeva stjecanje znanja o održivim praksama u proizvodnji, poljoprivredi, turizmu i drugim sektorima, čime se povećava konkurentnost na tržištu.

S obzirom na ograničene financijske resurse lokalne zajednice i poslovnih subjekata, planira se organizacija edukacija o korištenju sredstava iz fondova Europske unije kako bi lokalni poduzetnici mogli pravovremeno pripremiti dokumentaciju i projektni prijedlog s ciljem ishođenja bespovratnih sredstava koja im mogu pomoći u daljnjem razvoju.

Projekti:

- Organizacija edukacija (6.636,00 EUR godišnje).

Mjera 1.1.3.	Kontinuirane edukacije o najnovijim trendovima u gospodarstvu
Prioritet:	Razvoj poslovne infrastrukture
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana

Iznos investicije:	33.180,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, Istarska razvojna agencija
Period realizacije:	2025. -2030. godina
Pokazatelji:	Broj održanih edukacija, broj sudionika na edukacijama

Mjera 1.1.4. Osnivanje poduzetničkog inkubatora

Poticanje poduzetništva, osobito među početnicima, bitno je za revitalizaciju lokalne ekonomije jer omogućuje realizaciju poslovnih ideja lokalnog stanovništva. Ovakav pristup posebno je važan za zadržavanje mladog, obrazovanog stanovništva koje se želi potaknuti da svoje profesionalne ambicije ostvari upravo na području Općine Marčana. Jedan od dokazanih modela potpore početnicima u poslovanju, naročito u ruralnim sredinama, je poduzetnički inkubator. Takav prostor pruža korisnicima fizičku infrastrukturu – poslovni prostor, opremu i osnovne tehničke uvjete za rad – ali i daleko važniju stručnu i savjetodavnu podršku. Upravo ova komponenta, koja uključuje pomoć u knjigovodstvenim poslovima te edukaciju o poslovanju i administrativnim procesima, često je ključna za uspješan početak i održivost novoosnovanih poduzeća.

U okviru projekta predviđena je sanacija i rekonstrukcija postojeće zgrade poslovne namjene evidentirane u zemljišnim knjigama kao "Magazin" (k.č.br. 343/ZGR, zk. uložak 1565, k.o. Marčana), ukupne površine 193 m². Uz samu zgradu, projekt uključuje i okolno zemljište (k.č.br. 796/3 i 343/ZGR, k.o. Marčana), čime će se omogućiti formiranje nove, jedinstvene katastarske čestice na kojoj će se smjestiti poduzetnički inkubator.

Ovaj prostor bit će više od fizičkog sjedišta za nove poduzetnike – planira se da lokalni inkubator postane središnje mjesto za razmjenu ideja, umrežavanje i međusobnu podršku među poduzetnicima. Takvo okruženje potiče suradnju, inovativnost i povećava konkurentnost poslovnih subjekata.

Projekti:

- Rekonstrukcija i opremanje poduzetničkog inkubatora (2.156.966,00 EUR).

Mjera 1.1.4.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora
Prioritet:	Razvoj poslovne infrastrukture
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	2.156.966,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, EU fondovi
Period realizacije:	2025.-2030. godine
Pokazatelji:	Broj stanara/poduzetnika u inkubatoru, broj i postotak opstalih poduzetnika u inkubatoru, broj novozaposlenih radnika kod poduzetnika unutar inkubatora i nakon njihova izlaska

Mjera 1.1.5. Brza prilagodba kriznim situacijama

Pandemija COVID-19 jasno je pokazala koliko je važno imati fleksibilno i otporno gospodarstvo koje može odgovoriti na nepredviđene krizne situacije. Iako su najteže faze pandemije prošle, njezin dugoročni utjecaj na lokalno i nacionalno gospodarstvo još uvijek se osjeća kroz promjene u navikama potrošača, poslovnim modelima i globalnim opskrbnim lancima. Slično tome, nova globalna kriza – rat u Ukrajini započet 2022. godine – dodatno je destabilizirala ekonomsko i sigurnosno okruženje, ostavljajući snažne posljedice i na turistički sektor.

Općina Marčana, u kojoj turizam predstavlja jednu od najznačajnijih gospodarskih djelatnosti, suočila se s izazovima u kontekstu smanjenog broja dolazaka i noćenja, posebice iz tradicionalno jakih tržišta kao što su Rusija i Ukrajina. Gubitak tih tržišta, uzrokovan ratnim okolnostima i međunarodnim sankcijama, zahtijevao je brzu prilagodbu kroz usmjeravanje promocije na nova tržišta i dodatno jačanje postojećih, osobito u srednjoj Europi. Istovremeno, pandemija je naglasila vrijednost zemljopisne blizine i cestovne dostupnosti kao konkurentске prednosti destinacija poput Istre. Manji, disperzirani smještajni kapaciteti na području Općine Marčana pokazali su se otpornijima u kriznim razdobljima, što je putokaz za

daljnji razvoj i diverzifikaciju ponude, s ciljem smanjenja ovisnosti o sezonalnosti i pojedinim tržištima.

Krizne okolnosti, s naglaskom na rat u Ukrajini, potaknule su jačanje drugih gospodarskih sektora. Na primjer, poremećaji u globalnim lancima opskrbe i rizici nestašice hrane dodatno su istaknuli važnost lokalne proizvodnje i samodostatnosti. Digitalne platforme za prodaju domaćih proizvoda doživjele su ubrzan rast jer su se potrošači okrenuli lokalnim i pouzdanim izvorima opskrbe.

Europska unija i nacionalne institucije uvele su niz mjera za očuvanje gospodarstva, a Hrvatska je kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.- 2026. osigurala značajna sredstva za jačanje otpornosti i modernizaciju lokalne zajednice. Lokalni poduzetnici moraju imati pristup pravodobnim informacijama i znanjima kako bi uspješno koristili dostupna sredstva, a u tome ključnu ulogu ima Općina kroz edukaciju, savjetovanje i institucionalnu podršku.

Osim zdravstvenih i geopolitičkih prijetnji, Općina Marčana mora biti spremna i na sve češće rizike povezane s klimatskim promjenama – poput požara, suša te ekstremnih vremenskih nepogoda – koje ozbiljno prijetje prirodnom okolišu, poljoprivredi, kvaliteti života i turističkoj privlačnosti područja.

S obzirom na dugu obalnu liniju i klimatske promjene pažnja se treba obratiti na krhkost obalnog i morskog ekosustava koji osim ekološke komponente ima i važnu gospodarsku ulogu jer je upravo čisto more jedan od glavnih privlačnih čimbenika za dolazak turista na područje Općine. Svako dugoročno promišljanje razvoja mora uključivati i mjere koje će povećati otpornost prostora i zajednice na utjecaje klimatskih promjena. Strateško planiranje koje uvažava klimatske rizike postaje neizostavan alat za očuvanje prirodnih resursa i osiguranje održivog razvoja, osobito u kontekstu sve izraženijih sezonskih pritisaka i potrebe za uravnoteženim razvojem turizma i lokalne zajednice.

S obzirom na sve veću integraciju digitalnih tehnologija u poslovne procese i javnu upravu, potrebno je na vrijeme prepoznati i procijeniti rizike kibernetičkih napada, koji mogu ozbiljno narušiti funkcioniranje sustava, sigurnost podataka te stabilnost ključne infrastrukture. Uz to, novonastale zdravstvene prijetnje i sigurnosni rizici, uključujući mogućnost terorističkih

incidenata, dodatno ističu potrebu za visokom razinom pripravnosti i otpornosti sustava lokalne samouprave.

U takvom kontekstu, Općina mora uspostaviti fleksibilne i učinkovite mehanizme upravljanja kriznim situacijama, što uključuje kontinuiranu izobrazbu zaposlenika, precizno definirane operativne protokole te adekvatno planiranje i raspodjelu proračunskih sredstava za izvanredne situacije. Time se osigurava pravovremeno djelovanje, zaštita javnog interesa i očuvanje kontinuiteta javnih usluga u uvjetima povećanih rizika.

Mjera 1.1.5.	Brza prilagodba kriznim situacijama
Prioritet:	Razvoj poslovne infrastrukture
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	33.180,70 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025.-2030. godina – po potrebi godine trajanja kriznih situacija
Pokazatelji:	Usporedba sa susjednim općinama i županijom za vrijeme trajanja krizne situacije (broj noćenja, prihodi)

Prioritet 1.2. – Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom

Nakon turizma, na području Općine Marčana prepoznat je značajan razvojni potencijal u sektorima ribarstva, marikulture i poljoprivrede. Ovi sektori imaju komplementarne interese i mogu ostvariti dodatne koristi kroz međusobnu suradnju – turizam zahtijeva kvalitetne, lokalne i autentične namirnice, dok ribarstvu i poljoprivredi treba pouzdano tržište za plasman svojih proizvoda.

Općina Marčana raspolaže iznimno povoljnim uvjetima za razvoj ribarstva, koje uključuje gospodarski, rekreacijski i sportski ribolov. U uvali Budava nalazi se ribogojilište tvrtke Cromaris, dok se uzgojem školjkaša na tom području bavi tvrtka Aqua farma. Ove aktivnosti pridonose diversifikaciji lokalne ekonomije i jačanju ponude svježih domaćih proizvoda, osobito u kontekstu turizma. Plodne obradive površine i očuvan okoliš dodatno pojačavaju potencijal razvoja ekološke poljoprivrede, čiji proizvodi sve više dobivaju na vrijednosti uslijed rastuće potražnje za zdravom, lokalno proizvedenom hranom. Iako je poljoprivreda na području Općine najčešće dopunska djelatnost, dominantno se uzgajaju masline i vinova loza, a prisutne su i dvije sirane – Vesna Lobarika i Stancija Kumparička – te farma koza Cokuni. Sve to čini bogatu osnovu za daljnji razvoj tržišno atraktivnih, autentičnih proizvoda.

Ruralni turizam ima važnu ulogu u cjelovitom razvoju ruralnih područja jer istovremeno obuhvaća gospodarsku aktivnost, očuvanje prirodnog okoliša te aktivno uključivanje lokalne zajednice. U kontekstu sve izraženije deagrarizacije, od ruralnog turizma se očekuje da djeluje kao katalizator poljoprivredne proizvodnje, stvarajući dodanu vrijednost i potičući revitalizaciju ruralnog prostora.

Jedan od ključnih izazova i dalje je neiskorištenost poljoprivrednog zemljišta, što je problem prisutan u većini hrvatskih općina. Poljoprivredne površine često zauzimaju velik udio ukupnog prostora Općine, no zbog promjena u gospodarstvu više nemaju isti značaj kao nekad. Unatoč tome, poljoprivreda i dalje igra važnu ulogu u prostoru – ne samo kao izvor dodatnog prihoda i sredstvo za očuvanje ruralnog načina života, već i kao čuvar kulturnog naslijeđa, poput suhozida, autohtonih sorti i tradicionalnih znanja.

S obzirom na karakteristike prostora i ograničene mogućnosti za masovniju proizvodnju, najveći gospodarski potencijal poljoprivrede leži u njezinu povezivanju s turizmom, kroz

proizvode visoke dodane vrijednosti. Osim toga, u skladu s trendovima europskog tržišta, sve važnija postaje i ekološka funkcija poljoprivrede. Adekvatno upravljanje zemljištem ima izravan utjecaj na cijeli ekosustav, što je posebno izraženo na krškim područjima koja su osjetljiva, ali ujedno iznimno atraktivna za posjetitelje. Očuvanje krških pašnjaka postaje prioritet, a praksa plaćanja za njihovo korištenje sve je prisutnija diljem Europske unije i predstavlja jedan od modela za održivo korištenje prostora. Za učinkovitije upravljanje poljoprivrednim zemljištem potrebno je ukloniti administrativne prepreke. Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa ključno je za okrupnjavanje zemljišta i lakšu kupoprodaju, što može potaknuti nova ulaganja.

Država je jedinicama lokalne samouprave prepustila izradu planova raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem, koje često čini značajan udio ukupnih poljoprivrednih površina. Uspješnost realizacije tih planova bit će presudna za daljnje upravljanje prostorom i poticanje održivog razvoja lokalne poljoprivrede.

Mjera 1.2.1. Financiranje lokalnih projekata putem Programa ruralnog razvoja RH

Mogućnost financiranja poljoprivrednih gospodarstava sredstvima iz europskih fondova predstavlja ključnu priliku za jačanje i modernizaciju poslovanja na lokalnoj razini. Uzimajući u obzir aktualno stanje i izazove u sektoru poljoprivrede, korištenje raspoloživih sredstava u okviru Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske za razdoblje 2023.–2027. postaje nužno za dugoročnu održivost i konkurentnost obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-ova).

Lokalni proizvođači, uključujući poljoprivrednike i ribare, sve češće pristupaju sredstvima putem Lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i Lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu (LAGUR-a). Ove inicijative, temeljene na LEADER i CLLD pristupu, omogućuju financiranje projekata usmjerenih na razvoj ruralnih i obalnih zajednica, s naglaskom na lokalne potrebe i resurse. Sufinancirana ulaganja značajno doprinose povećanju produktivnosti, digitalizaciji, primjeni inovacija i stvaranju novih radnih mjesta u ruralnim područjima.

Strateški plan ZPP-a 2023.–2027. uključuje ukupno 30 intervencija u području ruralnog razvoja, koje obuhvaćaju ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju, prerađu, obnovljive izvore

energije, mlade poljoprivrednike, prijenos znanja, upravljanje rizicima i druge ključne aspekte održivog ruralnog razvoja. Očekuje se da će se provedbom ovih intervencija dodatno povećati iskorištenost EU sredstava, ali i konkurencija među korisnicima sredstava na nacionalnoj i lokalnoj razini.

S obzirom na sve veći broj prijava na natječaje, dolazi do smanjenja dostupnosti bespovratnih sredstava po pojedinom korisniku. Zbog toga Općina Marčana planira kontinuirano organizirati edukacije za lokalne poljoprivrednike s ciljem informiranja o aktualnim i nadolazećim natječajima, uvjetima prihvatljivosti i kriterijima za bodovanje.

U novom razdoblju provedbe ZPP-a naglasak se stavlja na zelenu i digitalnu tranziciju te razvoj tzv. pametnih sela, što uključuje korištenje digitalnih tehnologija, kružno gospodarstvo, očuvanje prirodnih resursa te klimatsku otpornost. Općina Marčana će kroz edukacije i savjetovanja poticati primjenu tih rješenja u lokalnom kontekstu, kako unutar poljoprivrede tako i u radu lokalne samouprave. Posebna pozornost bit će usmjerena na promicanje inovacija i novih tehnologija u poljoprivredi, ribarstvu i ukupnom ruralnom razvoju.

Jedan od prioriteta bit će i praćenje natječaja te priprema i prijava infrastrukturnih projekata od javnog značaja, kako bi se maksimalno iskoristila bespovratna sredstva iz Programa ruralnog razvoja u okviru Strateškog plana ZPP-a do 2027. godine.

Cilj Općine Marčana je omogućiti što većem broju lokalnih korisnika pristup EU sredstvima te provesti infrastrukturne i razvojne projekte koji će doprinijeti kvaliteti života u ruralnom prostoru.

Tablica 3. Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027.

Šifra	Naziv intervencije	Kategorija	Skupina
70.01	Potpورا za agro-okolišne i klimatske prakse	Agro-okolišne i klimatske mjere	I1 - Okoliš i klima
70.02	Potpورا za ekološku poljoprivredu	Agro-okolišne i klimatske mjere	I1 - Okoliš i klima
70.03	Potpورا za očuvanje i održivo korištenje genetskih resursa u poljoprivredi	Agro-okolišne i klimatske mjere	I1 - Okoliš i klima
70.04	Potpورا za očuvanje i održivo korištenje genetskih resursa u šumarstvu	Agro-okolišne i klimatske mjere	I1 - Okoliš i klima
70.05	Potpورا za očuvanje, održivo korištenje i razvoj genetskih izvora u poljoprivredi	Agro-okolišne i klimatske mjere	I1 - Okoliš i klima
71.01	Plaćanja za područja s prirodnim i ostalim ograničenjima	Plaćanja za područja s ograničenjima	I2 - Održivost proizvodnje
73.01	Neproizvodna ulaganja u poljoprivredi za prirodu i okoliš	Ulaganja u poljoprivredu i okoliš	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.02	Obnova poljoprivrednog potencijala	Ulaganja u poljoprivredu i okoliš	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.03	Korištenje obnovljivih izvora energije	Ulaganja u poljoprivredu i okoliš	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.04	Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture	Ulaganja u poljoprivredu i okoliš	I3 - Ulaganja i modernizacija

73.05	Ulaganja – Rekonstrukcija (konverzija) degradiranih šuma u šumsku infrastrukturu	Ulaganja u šumarstvo	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.06	Modernizacija šumarskih tehnologija	Ulaganja u šumarstvo	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.07	Modernizacija tehnologija u predindustrijskoj preradi drva	Ulaganja u šumarstvo	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.08	Ulaganja u šumsku infrastrukturu	Ulaganja u šumarstvo	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.09	Ulaganja u šumarsku mehanizaciju i opremu	Ulaganja u šumarstvo	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.10	Ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju	Ulaganja u poljoprivredu	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.11	Ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda	Ulaganja u preradu	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.12	Potpore malim poljoprivrednicima	Potpore malim gospodarstvima	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.13	Ulaganja – Potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima	Ulaganja u ruralni razvoj	I3 - Ulaganja i modernizacija
73.14	Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	Ulaganja u ruralni razvoj	I3 - Ulaganja i modernizacija
75.01	Uspostava mladih poljoprivrednika	Mladi poljoprivrednici	I4 - Mladi poljoprivrednici i generacijska obnova

75.02	Diverzifikacija dohotka poljoprivrednih gospodarstava na nepoljoprivredne aktivnosti	Mladi poljoprivrednici	I4 - Mladi poljoprivrednici i generacijska obnova
76.01	Osiguranje poljoprivredne proizvodnje	Upravljanje rizicima	I5 - Upravljanje rizicima
77.01	Provedba lokalnih razvojnih strategija (LEADER/CLLD)	LEADER/CLLD	I6 - LEADER i lokalni razvoj
77.02	Priprema i provedba lokalnih razvojnih strategija	LEADER/CLLD	I6 - LEADER i lokalni razvoj
78.01	Potpoma za prijenos znanja i aktivnosti informiranja	Znanje i inovacije	I7 - Znanje, inovacije i digitalizacija
78.02	Potpoma za savjetodavne usluge	Znanje i inovacije	I7 - Znanje, inovacije i digitalizacija
78.03	Potpoma za suradnju u inovacijama	Znanje i inovacije	I7 - Znanje, inovacije i digitalizacija
78.04	Potpoma za demonstracijske aktivnosti i informacijske akcije	Znanje i inovacije	I7 - Znanje, inovacije i digitalizacija
79.01	Tehnička pomoć za provedbu Strateškog plana	Tehnička pomoć	I8 - Tehnička pomoć

Tablica 2. Popis mjera iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.

Izvor: Program ruralnog razvoja RH

Lokalni poljoprivrednici koji imaju jasno definiranu razvojnu viziju, konkretne ciljeve te plan provedbe kroz planirana ulaganja i aktivnosti, imaju značajnu priliku ubrzati realizaciju svojih planova korištenjem intervencija iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.–2027.. Putem dostupnih mjera mogu ostvariti potpore za proširenje proizvodnje, bilo kroz povećanje površina pod nasadima ili broja stoke, modernizaciju opreme i mehanizacije te ulaganja u fizičku infrastrukturu poput gradnje ili obnove gospodarskih objekata.

Općina Marčana također ima mogućnost prijavljivanja vlastitih projekata za razvoj javne i društvene infrastrukture, no važnu ulogu ima i u edukaciji lokalnih proizvođača. Organizacijom stručnih radionica i savjetovanja, Općina aktivno doprinosi informiranju i osnaživanju poljoprivrednika, s ciljem povećanja njihove spremnosti za korištenje dostupnih EU fondova u razvoju gospodarstva.

S obzirom na širok spektar prihvatljivih projekata, u nastavku će se izdvojiti oni za koje je prepoznat interes lokalnih dionika. Važno je istaknuti kako planirani projekti neće predstavljati financijsko opterećenje za Proračun Općine, budući da se očekuje njihovo većinsko sufinanciranje iz europskih fondova, uz mogućnost manjeg udjela privatnog sektora.

Projekti:

- Organizacija edukacija i konzultantske usluge (2.654,46 EUR godišnje)
- Ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju, kupnja strojeva i opreme od strane lokalnih poljoprivrednika i ribara
- Izgradnja sirana, vinarija, kušaonica, destilerija i drugi planirani projekti lokalnih poljoprivrednika i ribara,
- Izgradnja sustava javnog navodnjavanja i potpora individualnim sustavima za navodnjavanje (miniakumulacije za prikupljanje kišnice ili vode iz podzemlja)

Mjera 1.2.1.	Financiranje lokalnih projekata putem Programa ruralnog razvoja RH
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Lokalni poljoprivrednici, Općina Marčana
Iznos investicije:	13.272,28 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025. -2030. godina
Pokazatelji:	Iznos ostvarenih bespovratnih sredstava na području Općine Marčana, broj projekata koji su sufinancirani iz EU fondova

Mjera 1.2.2. Potpore poljoprivredi s posebnim naglaskom na ekološku poljoprivredu

Razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje podrazumijeva povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava koja su registrirana i usmjerena na certificiranu ekološku proizvodnju. Ključni preduvjet za takav razvoj su ciljane edukacije, stručno osposobljavanje i savjetovanje poljoprivrednih proizvođača, koji će im omogućiti stjecanje potrebnih znanja i vještina za prelazak na održive proizvodne prakse.

Strateški plan ZPP-a RH 2023.–2027. već predviđa plaćanja za ekološku proizvodnju kao oblik potpore poljoprivrednicima koji primjenjuju principe održivog i okolišno prihvatljivog uzgoja. U nadolazećem razdoblju, u skladu sa zelenom tranzicijom europske poljoprivrede i ciljevima Zelenog plana, očekuje se dodatno jačanje financijske i institucionalne podrške upravo u području ekološke proizvodnje.

Općina Marčana planira, posebice u razdoblju 2025.–2030., organizirati niz edukacija na temu ekološke poljoprivrede, u suradnji s relevantnim institucijama i vanjskim stručnjacima. Edukacije će uključivati upute za administrativne postupke certificiranja, upoznavanje s pozitivnim učincima ekološke proizvodnje (na tržište, zdravlje i okoliš), ali i osvještavanje o potencijalnim izazovima, poput nižih prinosa u odnosu na konvencionalnu proizvodnju.

Polaznici će biti upoznati i s potrebom pridržavanja propisanih tehnoloških postupaka te sustavom kontrole i nadzora koji prati ekološku proizvodnju. Mnogi lokalni proizvođači izražavaju zabrinutost zbog dodatnih zahtjeva i kontrole, pa je važno kroz edukacije razjasniti te procedure i istaknuti prednosti koje takva proizvodnja donosi dugoročno – uključujući veću tržišnu vrijednost i povjerenje potrošača.

U skladu s Akcijskim planom Europske komisije za razvoj ekološke proizvodnje, cilj je da do 2030. godine najmanje 25 % poljoprivrednih površina bude pod ekološkim uzgojem. Općina Marčana će putem edukacija, savjetovanja i drugih aktivnosti aktivno poticati prelazak lokalnih gospodarstava na takav model.

Ekološka proizvodnja, iako zahtjevnija u pogledu ulaganja i tehnološke discipline, ima ekonomsku isplativost kroz višu tržišnu cijenu proizvoda. Kako bi se omogućio lakši ulazak na tržište, posebno malim proizvođačima, potrebno je dodatno ulagati u promociju, plasman i brendiranje ekoloških proizvoda. Uz edukaciju i stručno osposobljavanje, važan alat postaju suvremene tehnologije – digitalna rješenja i precizna poljoprivreda mogu značajno olakšati proces prijelaza na ekološku proizvodnju i povećati njezinu učinkovitost.

Dodatno, Općina će nastaviti s aktivnim radom u području dodjele državnog poljoprivrednog zemljišta, osobito većih zemljišnih čestica koje imaju visok potencijal za ekološki uzgoj. Kroz transparentan i učinkovit proces dodjele moguće je staviti u funkciju neiskorištene površine i omogućiti održivu proizvodnju u skladu s europskim prioritetima.

Projekti:

- Potpora obrazovanju i stručnom osposobljavanju poljoprivrednih proizvođača (3.318,07 EUR godišnje)
- Podrška promociji i plasmanu lokalnih poljoprivrednih proizvoda (3.318,07 EUR godišnje)
- Kontinuirano i efikasno davanje u zakup i prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta (1.327,23 EUR godišnje).

Mjera 1.2.2.	Potpoma poljoprivredi s posebnim naglaskom na ekološku poljoprivredu
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	39.816,85 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025. – 2030. godina
Pokazatelji:	Broj novih certificiranih ekoloških proizvođača, broj poljoprivrednika koji su prošli stručno osposobljavanje, broj hektara državnog poljoprivrednog zemljišta koje je dano u zakup ili je prodano

Mjera 1.2.3. Izgradnja i uređenje turističke infrastrukture

Kako bi turistička ponuda Općine Marčana zadržala svoju konkurentnost na tržištu i odgovorila na sve veće zahtjeve suvremenih posjetitelja, nužno je kontinuirano ulaganje u razvoj turističke infrastrukture te sadržaja koji doprinose produženju boravka turista u destinaciji. Dosadašnji trendovi pokazuju (osim posljednjih nekoliko godina) stalni rast broja dolazaka i noćenja, što zahtijeva dodatna ulaganja u prostorno, funkcionalno i sadržajno unapređenje turističke ponude.

U tom kontekstu, Općina Marčana planira niz strateških projekata koji će biti implementirani u okviru Plana razvoja do 2030. godine, a čija će dinamika realizacije u velikoj mjeri ovisiti o dostupnosti sredstava iz europskih i nacionalnih izvora financiranja.

Pojedini projekti već su u fazi pripreme i prijavljeni su na odgovarajuće natječeaje za sufinanciranje iz EU fondova, dok se za ostale očekuje otvaranje relevantnih poziva u narednom programskom razdoblju. Poseban naglasak stavlja se na revitalizaciju nefunkcionalnih objekata kroz njihovu prenamjenu u centre za posjetitelje s lokalno prepoznatljivim temama poput Kuće biciklizma u Loborici.

Planirana je izgradnja sportsko-turističkog centra Marčana na k.č. 508/1 k.o. Marčana, za koji je ishođena pravomoćna građevinska dozvola. Projekt obuhvaća izgradnju dvorane i pratećeg sportsko-turističkog kompleksa. U planu je prijava na poziv Ministarstva turizma i sporta radi ostvarivanja bespovratnih sredstava za razvoj turističke infrastrukture, u skladu s propisanim uvjetima i kriterijima.

Projekti koji se odnose na uređenje i održavanje plaža, zbog njihove sezonalnosti i strateškog značaja kao primarnog motiva dolaska većine posjetitelja, i dalje će u velikoj mjeri biti financirani iz sredstava Proračuna Općine Marčana, pri čemu je važno pravovremeno planirati potrebne proračunske alokacije za tu namjenu.

Projekti:

- Uređenje kuće ribarstva u Krnici (92.905,96 EUR)
- Uređenje turističko-kulturnog centra u Krnici (106.178,25 EUR)
- Uređenje i označavanje biciklističkih staza (119.450,53 EUR)

- Uređenje poučno rekreativne staze Kaval – Duga uvala (92.905,96 EUR)
- Izrada putokaza i višejezičnih natpisnih tabli s podacima za objekte kulturne baštine i dr. u Općini Marčana (39.816,84 EUR)
- Uređenje plaža u Dugoj uvali i Krničkom portu (106.178,25 EUR)
- Uređenje novih poučnih staza i šumskih puteva (66.361,40 EUR)
- Izgradnja sportsko-turističkog centra (1.300.000,00 EUR).

Mjera 1.2.3.	Izgradnja i uređenje turističke infrastrukture
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	1.923.797,19 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, EU fondovi, pojedina Ministarstva RH
Period realizacije:	2025. godina-2030. godina
Pokazatelji:	Broj uređenih objekata, dužina uređenih staza (km), broj uređenih plaža, izgrađen sportsko turistički centar

Mjera 1.2.4. Uređenje sportskih lučica

Područje Općine Marčana karakterizira razvedena obala s brojnim uvalama, među kojima se ističu Budava i Vinjole na južnom dijelu te Krnička uvala i Raški zaljev na sjevernom dijelu općinskog područja.

Uvala Budava smještena je na jugoistočnoj obali Istre, između naselja Valtura i Kavran. Dugačka je približno 2,5 kilometra, a njezin položaj je osobito značajan jer se na kraju prirodnog klanca, na uzdignutom brežuljku, nalazi arheološki lokalitet Nezakcij – nekadašnje glavno središte drevne Histrije. Danas se Uvala Budava koristi kao uzgajalište ribe (brancin, orada, zubatac) i školjaka, a istovremeno služi kao privezište za ribarske brodove, čime ima dvostruku gospodarsku funkciju.

Zaljev Vinjole nalazi se između Raškog zaljeva na sjeveroistočnoj strani i Uvale Budave na jugozapadu. Njegov unutarnji dio sastoji se od niza manjih uvala, od kojih su najistaknutije Duga i Oštarija, koje se duboko usijecaju u kopno. Zbog prirodne zaštićenosti pojedinih dijelova od jakih vjetrova, u zaljevu je omogućen privez za manji broj rekreativnih plovila i ribarskih brodova. Duga uvala, smještena na sjevernom dijelu zaljeva, jedino je značajnije turistički urbanizirano naselje duž jugoistočne obale Istre, između Tunarice i Medulina.

Krnički porat (Krnička luka), dug 1,8 kilometara, smješten je na zapadnoj obali Raškog zaljeva i duboko se uvlači u kopno. Uglavnom se koristi kao privezište za ribarske brodice, a tijekom ljetnih mjeseci i za turistička plovila. Među ostalim značajnijim uvalama i privezištima ističe se i uvala Kalavojna, također na zapadnoj strani Raškog zaljeva, koja danas funkcionira kao lokalno privezište za manji broj plovila i ribarskih brodova.

Urbanističkim planom predviđeno je uređenje lučice u Budavi, uz izgradnju dodatne infrastrukture i popratnih sadržaja, uključujući pristupne prometnice i parkirališta. Time bi se unaprijedila prometna i funkcionalna povezanost te olakšao pristup ribarima i korisnicima u rekreativne svrhe. Lučice na području Općine Marčana imaju višestruku namjenu – uz sportsku i rekreativnu, one obuhvaćaju i ribarsku funkciju, što ih čini važnim elementima lokalne pomorske infrastrukture. Posebno je važna lučica u Krničkom portu, gdje postoji izražena potreba za daljnjim infrastrukturnim ulaganjima radi poboljšanja uvjeta za rad lokalnih ribara.

U razvoju sportskih lučica i nautičkog turizma na području Općine, prioritet će se dati ekološki prihvatljivim rješenjima. Ovakav pristup osigurava dugoročno održivo korištenje i valorizaciju obalne linije, u skladu s načelima zaštite okoliša i očuvanja prirodne baštine.

Projekti:

- Uređenje sportske lučice u Krničkom portu (530.891,23 EUR)
- Uređenje sportske lučice u Budavi (398.168,42 EUR)
- Osnovno uređenje i sanacija izdvojenih lučkih područja – gatova i pristana u uvalama Mala Vinjola, Vinjola, Kalavojna i Sv. Mikula (199.084,21 EUR).

Mjera 1.2.4.	Uređenje sportskih lučica
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	1.128.143,86 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, Lučka uprava Pula, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi i korisnici vezova
Period realizacije:	2025. – 2030. godina
Pokazatelji:	Uređena sportska lučica u Krničkom portu (da/ne); uređena sportska lučica u Budavi (da/ne); osnovno uređenje i sanacija izdvojenih lučkih područja – gatova i pristana u uvalama Mala Vinjola, Vinjola, Kalavojna i Sv. Mikula (da/ne)

Mjera 1.2.5. Luka nautičkog turizma- Marina Agneza

U okviru strateškog cilja razvoja održivog i cjelogodišnjeg turizma, Općina Marčana planira uspostavu luke nautičkog turizma županijskog značaja na području Raklja, u zoni Sveta Agneza. Projekt uključuje izgradnju marine s kapacitetom do 200 vezova, kao i prateće turističke infrastrukture, što predstavlja jednu od ključnih razvojnih investicija do 2030. godine. Luka nautičkog turizma bit će usko povezana s turističko-razvojnim područjem Sv. Mikula, gdje je planirana izgradnja hotela i drugih ugostiteljskih i rekreativnih sadržaja.

Prvenstveno se očekuje gospodarsko oživljavanje područja, kroz otvaranje novih radnih mjesta i generiranje dodatnih prihoda u turizmu, ugostiteljstvu i uslužnim djelatnostima. Razvoj marine pridonijet će produljenju turističke sezone i pozicioniranju Općine Marčana kao atraktivne destinacije za nautički turizam, usmjerene na goste više platežne moći.

S prostornim planiranjem već u tijeku, u narednim godinama predviđa se izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola te početak izgradnje. Projekt uključuje i valorizaciju okolišno osjetljivih područja kroz održivo upravljanje obalnim prostorom, a posebna pažnja posvetit će se zaštiti prirodne i kulturne baštine. Napušteni kamenolom „Podrola“, koji se nalazi u neposrednoj blizini buduće marine, planira se sanirati i prenamijeniti u prostor za rekreaciju, sport i javne sadržaje, čime se dodatno doprinosi očuvanju krajolika i unaprjeđenju kvalitete života stanovnika.

Ova strateška mjera predstavlja važan korak u transformaciji obalnog područja Općine Marčana u atraktivan, održiv i gospodarski snažan prostor koji istodobno poštuje lokalne vrijednosti i okolišne standarde.

Mjera 1.2.5.	Luka nautičkog turizma Sv. Agneza
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Općina Marčana

Iznos investicije:	8.500.000 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, Lučka uprava Pula, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, EU fondovi i korisnici vezova
Period realizacije:	2024. – 2025. godina
Pokazatelji:	Uređena luka nautičkog turizma Sv. Agneza

Mjera 1.2.6. Razvoj privatnih iznajmljivača smještaja i poljoprivrednih gospodarstava

Oba sektora imaju svoje specifične potrebe, no kroz ovu mjeru želi se istaknuti važnost umrežavanja kao prepoznatog načina poslovanja diljem zemalja Europske unije.

Integracija ovih dvaju sektora pokazala se pouzdanim pristupom koji doprinosi stvaranju profitabilnog i stabilnog poslovanja, a posljedično može pozitivno utjecati i na zadržavanje mladog stanovništva na lokalnom području.

Unatoč prepoznatom potencijalu, u praksi i dalje postoje prepreke koje otežavaju razvoj ove sinergije. Među glavnim izazovima ističu se nedostatak poduzetničkog načina razmišljanja, ograničena zainteresiranost za umrežavanje te činjenica da se poljoprivredom većinom bavi starije stanovništvo, koje često zadržava tradicionalan pogled na poljoprivredu. Uočene prepreke nastojat će se prevladati kontinuiranim organiziranjem edukacija, uzimajući u obzir sve izraženiju konkurenciju kako na tržištu poljoprivrednih proizvoda tako i u turističkom sektoru. Znanje, inovacije i stalna ulaganja danas su nužni preduvjeti za dugoročan opstanak i uspjeh.

Planirane edukacije tematski će pratiti najnovije tržišne i tehnološke trendove, s posebnim naglaskom na područja digitalne i zelene tranzicije. Cilj je osnažiti lokalne dionike i omogućiti im učinkovito uključivanje u suvremene gospodarske tokove.

S obzirom na to da se često radi o malim subjektima s ograničenim kapacitetima za veća kapitalna ulaganja, privatnim iznajmljivačima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima bit će predstavljene mogućnosti korištenja vanjskih izvora financiranja. Poseban naglasak stavlja se na dostupnost sredstava iz fondova Europske unije, osobito kroz Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske, povoljnije kreditne linije te mogućnosti ostvarivanja bespovratnih sredstava namijenjenih i privatnim iznajmljivačima.

Prioritet Općine Marčana je pružiti kvalitetne informacije i poticati lokalna obiteljska poljoprivredna gospodarstva, privatne iznajmljivače i druge gospodarske subjekte iz sektora poljoprivrede i turizma na nova ulaganja, kako u fizičku infrastrukturu, tako i u tzv. soft komponente – poput znanja, promocije i digitalizacije. Poseban fokus bit će na maksimalnom

korištenju sredstava iz EU fondova kao glavnog instrumenta za ostvarenje održivog i konkurentnog lokalnog razvoja.

Projekti:

- Povezivanje privatnih iznajmljivača smještaja i poljoprivrednih gospodarstava (3.981,68 EUR godišnje)
- Razvoj dopunskih djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (kušaonice, destilerije, apiterapija i pčelinji proizvodi, glamping, kampovi i iznajmljivanje smještaja) (2.654,46 EUR godišnje)

Mjera 1.2.6.	Razvoj privatnih iznajmljivača smještaja i poljoprivrednih gospodarstava
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Privatni iznajmljivači, poljoprivredna gospodarstva
Iznos investicije:	33.180,70 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Broj poljoprivrednih gospodarstava s razvijenim novim dopunskim djelatnostima, broj održanih zajedničkih sastanaka privatnih iznajmljivača i poljoprivrednih gospodarstava, broj održanih edukacija, broj prisutnih na edukacijama, broj subjekata koji su primijenili nove tehnologije u poslovanju

Mjera 1.2.7. Ulaganje u marketing i brendiranje

Sustavne marketinške aktivnosti predstavljaju preduvjet za dugoročnu održivost kako turističkih tako i poljoprivrednih proizvoda. Kroz sinergiju poljoprivrede i turizma, uz isticanje lokalnog identiteta i promociju autentičnih doživljaja, moguće je osigurati učinkovit plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda, a istovremeno podići razinu kvalitete turističkog iskustva u destinaciji.

Uz izravne promotivne aktivnosti – prvenstveno putem društvenih mreža, ali i drugih komunikacijskih kanala – planirana je organizacija edukacija namijenjenih lokalnim dionicima. Cilj je osnažiti njihove kapacitete za izgradnju vlastitih brendova ili integraciju njihove ponude u cjelokupni brend Općine Marčana. U ovom procesu ključnu ulogu ima Turistička zajednica Općine Marčana, no nužna je i usklađena suradnja s okolnim turističkim zajednicama te sa županijskom i nacionalnom razinom turističke organizacije.

U skladu s postojećim resursima, planiranim razvojnim projektima i tržišnim trendovima, izgradnja brenda Općine Marčana najvjerojatnije će biti usmjerena prema konceptu ekološki

osviještene turističke destinacije, temeljene na očuvanoj prirodi. Poseban naglasak bit će stavljen na komplementarnost obalne zone – koja uključuje plaže, ribarstvo i nautički turizam – i kontinentalnog dijela, prepoznatljivog po poljoprivrednim proizvodima, biciklističkim i pješačkim stazama. Takva vizija razvoja zahtijeva strateški pristup i aktivno uključivanje svih relevantnih lokalnih dionika.

S obzirom na razvijen maritimni turizam na zapadnoj obali Istre te rastući kontinentalni turizam u unutrašnjosti županije, Općina Marčana mora jasno istaknuti svoju komparativnu prednost – prisutnost obje komponente unutar svog teritorija. Planirana je kontinuirana promocija ove prednosti, uz provedbu konkretnih projekata kojima će se fizički i tematski povezati obalni i kontinentalni dio Općine, čime se dodatno jača atraktivnost destinacije i potiče održivi gospodarski razvoj.

Projekti:

- Oglašavanje na društvenim mrežama i ostalim kanalima putem TZ-a (7.963,37 EUR)
- Organizacija panel diskusija i edukacija o oglašavanju na društvenim mrežama i brendiranju kroz ekologiju (2.654,46 EUR)
- Izrada kataloga lokalnih proizvođača (2.654,46 EUR)

Mjera 1.2.7.	Ulaganje u marketing i brendiranje
Prioritet:	Sinergija poljoprivrede i ribarstva s turizmom
Cilj:	Razvoj konkurentnog gospodarstva
Prijavitelj:	Turistička zajednica Općine Marčana
Iznos investicije:	13.272,29 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine
Period realizacije:	2025. – 2030. godine
Pokazatelji:	Broj korisnika na društvenim mrežama koji su vidjeli oglase, broj klikova na internetskoj stranici TZ-a, broj certificiranih ekoloških poljoprivrednih proizvođača, broj certificiranih ekoloških iznajmljivača smještaja

Cilj 2. – Podizanje kvalitete života

Ulaganja u podizanje kvalitete života ne doprinose samo dobrobiti lokalnog stanovništva, već pozitivno utječu i na kvalitetu boravka posjetitelja, osobito u kontekstu razvoja turizma, jer izravno poboljšavaju uvjete boravka u destinaciji.

Kvaliteta života lokalne zajednice odražava se na sve društvene i gospodarske aspekte te u konačnici oblikuje ukupnu atraktivnost prostora – prostor ugodan za život, najčešće je i prostor privlačan za ulaganja.

Prometna, komunalna i društvena infrastruktura predstavljaju osnovu svakog uravnoteženog lokalnog razvoja te zauzimaju važno mjesto u Planu razvoja Općine Marčana 2025.-2030., što potvrđuje broj planiranih projekata i predviđena ulaganja. Razvoj predmetne infrastrukture potrebno je promatrati u širem prostornom kontekstu, uz stalno praćenje demografskih i gospodarskih kretanja. Plan razvoja pratit će stvarne potrebe stanovništva i gospodarstva, s ciljem postizanja dugoročne održivosti i učinkovitosti.

Na taj se način infrastrukturni razvoj ne promatra samo kao tehnička potreba, već kao strateško sredstvo stvaranja kvalitetnijeg životnog i poslovnog okruženja koje podupire cjelokupni razvoj zajednice.

S obzirom na integriranu narav lokalnog razvoja, prometna, komunalna i društvena infrastruktura predstavljaju temeljne poluge prostornog i gospodarskog unaprjeđenja. Razvoj ovih infrastrukturnih sustava mora biti usklađen s prostornim, demografskim i gospodarskim pokazateljima, čime se osigurava njihova funkcionalnost, dugoročna održivost i prilagodljivost potrebama zajednice.

Planiranje i implementacija infrastrukturnih ulaganja u srednjoročnom razdoblju zahtijevaju integrirani pristup koji povezuje sektorske politike, uključujući prostorno planiranje, demografsku revitalizaciju, gospodarski razvoj i zelenu tranziciju. Time se stvaraju prostori koji nisu samo funkcionalni, već i otporni, inkluzivni te usmjereni na poboljšanje životnog standarda svih korisnika prostora, u skladu s ciljevima kohezijske politike i principima teritorijalne ravnoteže. Posebni cilj podizanje kvalitete života realizirat će se kroz sljedeće prioritete javne politike sukladno specifičnostima prostora:

- 1. Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu**
- 2. Razvoj sportske i društvene infrastrukture**

Prioritet 2.1. – Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu

Prvi strateški prioritet u cilju unaprjeđenja kvalitete života na području Općine predstavlja ulaganje u prometnu i komunalnu infrastrukturu, što potvrđuje i značajan broj planiranih projekata. Navedena ulaganja, osim što će izravno koristiti lokalnom stanovništvu, imat će pozitivan učinak i na razvoj turizma te drugih gospodarskih djelatnosti.

Mjera 2.1.1. Ulaganje u cestovnu infrastrukturu

Općinu Marčana karakterizira velik broj naselja i izdvojenih građevinskih područja raširenih na širokom prostoru. Upravo zato, učinkovit i kvalitetan prometni sustav predstavlja bitnu pretpostavku za funkcionalno povezivanje naselja, svakodnevno kretanje stanovništva te ravnomjeran gospodarski i društveni razvoj cijelog područja.

Izgradnja i modernizacija javne cestovne infrastrukture, uključujući i nerazvrstane prometnice, od posebnog je značaja za osiguranje dostupnosti osnovnih usluga, poticanje lokalne mobilnosti te povezivanje novoplaniranih građevinskih zona. Širenje stambene i gospodarske izgradnje zahtijeva paralelno ulaganje u novu uličnu prometnu mrežu kako bi se osigurao pristup objektima i servisnim funkcijama unutar i izvan građevinskih područja.

Turistički promet dodatno opterećuje postojeću cestovnu infrastrukturu, osobito u ljetnim mjesecima, budući da najveći broj posjetitelja u Općinu dolazi osobnim automobilima, što je u skladu s trendovima u cijeloj Istarskoj županiji.

Kvalitetna i protočna prometna mreža, posebice u zonama uz obalnu liniju, predstavlja osnovu za pozitivno turističko iskustvo te povećanje zadovoljstva posjetitelja, ali i smanjenje negativnih utjecaja prekomjernog prometa na okoliš i lokalno stanovništvo.

Uz osnovnu cestovnu mrežu, važna je izgradnja i unaprjeđenje prateće prometne infrastrukture poput javnih parkirališta, odmorišta, pješačkih staza, biciklističkih ruta te punktova za punjenje električnih i drugih vozila na alternativna goriva, čime se potiče održiva mobilnost i tranzicija prema zelenim prometnim rješenjima.

Prometnu okosnicu Općine čini državna cesta D66 u dužini od približno 20 kilometara, dok županijske ceste obuhvaćaju 39 kilometara, a lokalne 30 kilometara. Uz to, na području Općine evidentirano je oko 400 kilometara nerazvrstanih cesta koje se prema funkciji mogu podijeliti na:

- 38 km cesta koje povezuju naselja i izdvojena građevinska područja izvan naselja,
- 69 km pristupnih cesta prema stambenim, gospodarskim i javnim objektima,
- 96 km cesta koje povezuju pojedine dijelove unutar Općine,
- 197 km ostalih nerazvrstanih cesta (poljskih, šumskih i sl.).

Blizina važnih prometnih pravaca, kao što je Istarski ipsilon (čvorišta Pula i Vodnjan), predstavlja dodatnu stratešku prednost i potencijal za daljnje integriranje Općine u regionalni prometni sustav.

S obzirom na broj planiranih projekata i izraženu potrebu stanovništva, ulaganja u prometnu i prateću komunalnu infrastrukturu predstavljaju jedan od prioriteta razvoja Općine Marčana do 2030. godine. Cilj je uspostaviti ravnomjernu prometnu povezanost, povećati dostupnost i sigurnost prometa te poticati mobilnost koja podupire gospodarski razvoj, demografsku obnovu i kvalitetu života svih korisnika prostora.

Projekti:

- Izgradnja zapadne obilaznice naselja Marčana (nova trasa D 66)
- Rekonstrukcija i modernizacija cesti koje Općinu Marčana povezuju s drugim JLS:
 - ŽC 5119 na dijelu dionice Kavran – Šišan
 - Dio nerazvrstane ceste Loborika – Galižana
 - Dio nerazvrstane ceste Radeki Glavica – Muntić
- Rekonstrukcija i modernizacija cesta do mora:
 - Ž 5119 – Budava
 - Od ceste Peruški – Duga uvala do Kavala
 - Od zone Artići do Duge uvale
 - Rakalj – Kalavojna sa izgradnjom prilaza predjelu Hiže – Škrile
 - Rakalj – Blaz – Salamušćica
- Rekonstrukcija i modernizacija pristupnih cesta do naseljenih mjesta:
 - Pavićini – ŽC 5119

Marčana – Čalićevi dvori

LC 50144 – Boduleri

LC 50165 – Šarići

ŽC 5101 – St. Balići

ŽC 5101 – Livovići

ŽC 5101 – LC 50144

Šegotići – LC 50184

Mali Vareški – LC 50184

ŽC 5119 – Stancija Škabići

Rakalj – Krase – Belavići

- Izgradnja prometnica u sklopu urbane sanacije prema zonama Sočaj, Požar, Jarovica, Santameža, Mala Vinjola, Velika Vinjola, od Pavičini prema Dugoj uvali, od Pavičini prema Kavrano, od Kavrana prema Budavi
- Rekonstrukcija ceste D66 kroz Marčanu (nogostupi, rasvjeta, odvodnja)
- Rekonstrukcija ceste D66 sa izgradnjom nogostupa u naselju Marčana.

Mjera 2.1.1.	Ulaganje u cestovnu infrastrukturu
Prioritet:	Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	2.009.070 EUR
Izvor financiranja:	Hrvatske ceste d.o.o., Županijska uprava za ceste IŽ, Proračun Općine Marčana, Proračun Grada Vodnjana, Proračun Općine Ližnjan, ITU mehanizam, , Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
Period realizacije:	2025.- 2030. . godina
Pokazatelji:	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)

Mjera 2.1.2. Projekti vodoopskrbe

Upravljanje i razvoj sustava javne vodoopskrbe na području Općine Marčana u nadležnosti je tvrtke Vodovod Pula d.o.o., u čijem je osnivanju Općina Marčana sudjelovala kao jedan od osnivača. U sklopu provedbe Plana razvoja Općine Marčana, predviđena je realizacija niza infrastrukturnih projekata vezanih uz proširenje, modernizaciju i rekonstrukciju postojeće vodovodne mreže, s ciljem povećanja dostupnosti i pouzdanosti usluge javne vodoopskrbe. Poseban naglasak stavlja se na rješavanje izazova u područjima s manjom gustoćom naseljenosti, povećanje otpornosti sustava na klimatske promjene te usklađivanje s ciljevima održivog razvoja i okolišne politike Europske unije.

Suradnja s Vodovodom Pula d.o.o. nastaviti će se kroz planiranje, projektiranje i prijavu infrastrukturnih zahvata koji će pridonijeti unapređenju životnih uvjeta, očuvanju vodnih resursa i razvoju ruralnog područja Općine.

Projekti:

- Izgradnja vodovodne mreže Radeki polje – Radeki Glavica (172.539,65)
- Izgradnja nove vodovodne mreže Krnica – Rakalj (764.483,37)
- Izgradnja vodovodne mreže Rakalj – Sv. Mikula (597.252,63)
- Izgradnja nove vodovodne mreže Kavran – Valkavran (477.802,11)
- Izgradnja nove vodospreme Peruški (265.445,61)
- Rekonstrukcija vodovodne mreže Rakalj (398.168,42)
- Rekonstrukcija vodovodne mreže Prodol – Divšići (796.336,85)
- Izgradnja vodovodne mreže do naseljenih mjesta koja nemaju javnu vodovodnu mrežu (Stancija Peličeti, Mitrovi, Čalićevi dvori, Stancija Celija, Livovići, Balići, Stancija Škabići, Prisedi i dr.) (663.614,04)
- Izgradnja vodovodne mreže izvan građevinskih područja do zone visoke koncentracije ozakonjenih zgrada (urbana sanacija) (5.972.526,37)
- Projektiranje vodovodne mreže Filipana- Divšići
- Izgradnj i rekonstrukcija glavne vodovodne mreže Krnica-Rakalj.

Mjera 2.1.2.	Projekti vodoopskrbe
Prioritet:	Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Vodovod Pula d.o.o.
Iznos investicije:	10.108.169,09 EUR
Izvor financiranja:	Vodovod Pula d.o.o. , , Hrvatske vode d.o.o., Program ruralnog razvoja RH, ITU mehanizam Grada Pule, pojedini drugi programi financirani iz EU fondova u programskom razdoblju od 2021. do 2027. godine
Period realizacije:	2025.- 2030. godina
Pokazatelji:	Realizirani projekti po stavkama (da/ne)

Mjera 2.1.3. Projekti javne odvodnje

Razvoj sustava javne odvodnje jedan je od ključnih infrastrukturnih prioriteta Općine Marčana u razdoblju do 2030. godine. Nedostatna razvijenost kanalizacijske mreže predstavlja značajnu prepreku održivom prostornom razvoju, unaprjeđenju životnog standarda stanovništva i daljnjem jačanju turističkog potencijala Općine.

Uspostava i proširenje sustava javne odvodnje trebali bi imati snažan multiplikativni učinak na lokalni razvoj – povećanjem kvalitete komunalne infrastrukture podići će se ukupna atraktivnost zemljišta, potaknuti demografska stabilnost i doseljavanje, kao i dodatno osnažiti turistička valorizacija obalnih i ruralnih područja, uz pozitivan odraz na lokalno gospodarstvo.

Priobalno područje Općine, s obzirom na intenzivan turistički promet i osjetljivost morskog okoliša, izdvojeno je kao prioritetno za ulaganja u sustave javne odvodnje, osobito radi sprječavanja rizika od onečišćenja mora fekalnim vodama u blizini kupališta i zona intenzivne turističke aktivnosti.

Trenutačno poslove vezane uz sustav javne odvodnje obavljaju Mandalena d.o.o. Marčana i Istarski vodozaštitni sustav d.o.o. Buzet, a primjenjuje se model razdjelnog sustava

kanalizacije, kojim se sanitarne i oborinske vode odvođe odvojeno, sukladno važećim tehničkim standardima i propisima.

U skladu s Uredbom o uslužnim područjima (NN 147/2021), područje Općine Marčana uključeno je u uslužno područje 24, čiji je preuzimatelj Vodovod Pula d.o.o. Sukladno tome, od trenutka pune uspostave uslužnih područja, upravo će Vodovod Pula d.o.o. biti nositelj svih budućih projekata javne odvodnje na području Općine.

U razdoblju do 2030. godine planira se:

- Izrada projektne dokumentacije za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih sustava javne odvodnje,
- Faza implementacije projekata u prioritetnim zonama (posebice uz obalu),
- Korištenje dostupnih izvora sufinanciranja, uključujući sredstva iz Kohezijskog fonda, Mehanizma za oporavak i otpornost, Strateškog plana ZPP 2023.–2027., te nacionalnih i županijskih programa zaštite voda.

Općina će u suradnji s nadležnim društvima, državnim i županijskim tijelima te lokalnom zajednicom, aktivno raditi na povećanju obuhvata sustava odvodnje, uz istovremenu zaštitu okoliša, racionalno korištenje vodnih resursa i osiguravanje kvalitetnog komunalnog standarda za sve stanovnike.

Projekti:

- Projekt javne odvodnje naselja Marčana
- Projekt javne odvodnje naselja Lobarika
- Projekt javne odvodnje naselja Divšići
- Proširenje mreže sanitarne kanalizacije u Dugoj uvali na zonu Artići
- Rekonstrukcija pročištača otpadnih voda Duga uvala
- Projekt javne odvodnje ostalih naselja u Općini Marčana
- Izgradnja javne odvodnje Divšići- Marčana.

Mjera 2.1.3.	Projekti javne odvodnje
Prioritet:	Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	IVS d.o.o. Buzet, Pragrande d.o.o. Pula
Iznos investicije:	15.661.291,39 EUR
Izvor financiranja:	IVS d.o.o. Buzet, Pragrande d.o.o. Pula, Program ruralnog razvoja RH od 2021. do 2027. godine, drugi operativni programi financirani iz EU fondova
Period realizacije:	2025.- 2030. godina
Pokazatelji:	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)

Mjera 2.1.4. Ulaganje u ostalu prometnu infrastrukturu

S obzirom na postojeći sustav prijevoza i nove potrebe na lokalnom području te nove trendove na tržištu, posebno u sektoru turizma nastojat će se organizirati alternativni oblici prijevoza posebice ljeti kada dolazi do vršnog opterećenja. Razmatrat će se rješenja ekološkog javnog prijevoza prema pojedinim obalnim destinacijama kroz naselja s najvećim brojem stanovnika i turističkih smještajnih jedinica. Treba imati u vidu i rast potražnje za električnim biciklima koji mogu biti pogodno rješenje za strminu koju je potrebno prijeći od većine naselja prema obali, no i tu je potrebno planirati infrastrukturu kao što su električne punionice gdje bi se električni bicikli mogli napuniti i biti na sigurnom dok je korisnik na plaži.

Jedna od ključnih prednosti za razvoj lokalnog gospodarstva Općine Marčana jest njezina blizina Zračnoj luci Pula, koja bilježi kontinuirani porast putničkog prometa i ima strateški značaj za povezivanje regije s domaćim i međunarodnim tržištima. U tom kontekstu, važno je osigurati kvalitetnu i učinkovitu prometnu povezanost između Općine Marčana i zračne luke. Trenutno dostupne usluge taxi prijevoza i najma vozila u velikoj mjeri zadovoljavaju postojeće potrebe, no daljnji razvoj turističkih i poslovnih aktivnosti zahtijevat će praćenje i potencijalno unaprjeđenje prometne infrastrukture i usluga mobilnosti u skladu s rastućom potražnjom.

Unatoč važnosti promišljanja o alternativnim oblicima prijevoza i ulaganja u iste ostaje činjenica primarne važnosti prijevoza osobnim automobilima kod lokalnog stanovništva te turista. Osim ulaganja u prometnice nužno je značajnije ulaganje u parkirališta posebice u zoni uz obalu gdje se ostvaruje vršno opterećenje tijekom ljetnih mjeseci.

Projekti:

- Sustav javnih električnih bicikala s pripadajućim punionicama na ključnim punktovima (26.544,56 EUR)
- Ulaganja u ostale oblike javnog prijevoza (13.272,28 EUR)
- Izgradnja novih te rekonstrukcija i proširenje postojećih parkirališta (66.361,40 EUR).

Mjera 2.1.4.	Ulaganje u ostalu prometnu infrastrukturu
Prioritet:	Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	106.178,25 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, EU fondovi
Period realizacije:	2025. – 2030. godina
Pokazatelji:	Broj realiziranih prometnih rješenja nekih od oblika javnog prijevoza, realiziran sustav javnih električnih bicikala (da/ne), broj novih parkirnih mjesta

Mjera 2.1.5. Izgradnja i proširenje groblja

Unatoč suvremenim razvojnim prioritetima usmjerenima prvenstveno na gospodarski napredak, postoje ulaganja od temeljne važnosti za svakodnevni život lokalnog stanovništva, a koja se zbog svoje prirode ne mogu lako financirati sredstvima iz fondova Europske unije ili drugih vanjskih izvora. Među takvim ulaganjima posebno se izdvaja izgradnja i proširenje groblja.

Ovi projekti predstavljaju nužnu javnu potrebu koju je potrebno pažljivo planirati, uzimajući u obzir demografske pokazatelje, stvarne potrebe zajednice te financijske kapacitete Općine. S obzirom na to da planirani iznosi ulaganja premašuju mogućnosti godišnjeg proračuna, njihova će se provedba planirati fazno – kroz više godina – kako bi se osigurala njihova postupna, ali kontinuirana realizacija.

Takvim pristupom Općina Marčana osigurava odgovorno i dugoročno planiranje, vodeći računa o održivosti proračuna, ali i o očuvanju dostojanstva i kvalitete života svojih stanovnika.

Projekti:

- Proširenje groblja Loborika – I. faza.
- Izgradnja novog groblja Krnica – I. faza.
- Proširenje groblja Kavran.
- Proširenje groblja Marčana.

Mjera 2.1.5.	Izgradnja i proširenje groblja
Prioritet:	Ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	1.128.143,87 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine Marčana, potencijalno pojedina ministarstva te programi sufinancirani iz EU fondova

Period realizacije:	2025.- 2030. godina
Pokazatelji:	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)

Prioritet 2.2. – Razvoj društvene infrastrukture**Mjera 2.2.1. Obrazovna infrastruktura**

Na području Općine Marčana djeluju tri osnovne škole: OŠ Marčana s područnim odjelom u Loborici, OŠ Krnica s područnim odjelom u Raklju te OŠ Divšići. Tijekom razdoblja provedbe ovog Plana razvoja predviđena je izgradnja nove zgrade Osnovne škole Marčana te je dovršena dogradnja postojeće školske zgrade u Krnici. U oba projekta Općina Marčana osigurat će potrebna zemljišta za izgradnju, dok će Istarska županija preuzeti ulogu glavnog investitora. Ova suradnja pokazuje važnost zajedničkog planiranja i ulaganja u sustav obrazovanja kao bitnog čimbenika održivog razvoja lokalne zajednice.

Razvoj obrazovne infrastrukture ima izravni utjecaj na kvalitetu života i bitna je pretpostavka za zadržavanje mladih obitelji na području Općine. Upravo zato, njezina kontinuirana nadogradnja i modernizacija predstavlja jedan od prioriteta u ostvarenju dugoročne vizije demografskog i društvenog razvoja Općine Marčana.

Projekti:

- Izgradnja i rekonstrukcija OŠ Marčana i školske sportske dvorane (500.000,00 EUR)
- Kružna obnova napuštene škole u Malim Vareškima (1.200,00 EUR).

Mjera 2.2.1.	Obrazovna infrastruktura
Prioritet:	Razvoj društvene infrastrukture
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Istarska županija
Iznos investicije:	1.700.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Istarske županije, Državni proračun, potencijalno bespovratna sredstva iz ITU mehanizma ili drugog programa financiranog iz EU fondova; zemljište Općine Marčana
Period realizacije:	2025. godina
Pokazatelji:	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)

Mjera 2.2.2. Ulaganje u sportsku infrastrukturu

U srednjoročnom razdoblju, prioritetne potrebe u području sporta na području Općine Marčana bit će adresirane kroz izgradnju višefunkcionalnih sportskih dvorana u Marčani i Krnici. Ovi infrastrukturni zahvati predstavljaju bitan korak u uspostavi ravnomjerne, dostupne i održive sportske infrastrukture, a u potpunosti su usklađeni s Nacionalnim programom športa 2019.–2026., koji naglašava važnost sustavnog i racionalnog pristupa upravljanju sportskim kapacitetima na lokalnoj razini.

Planirana izgradnja dvorana ne samo da će omogućiti kvalitetne uvjete za organizirano bavljenje sportom tijekom cijele godine, neovisno o vremenskim uvjetima, već će doprinijeti i širem društvenom cilju: promicanju zdravih stilova života, povećanju socijalne kohezije te poticanju sportskih aktivnosti među djecom, mladima i rekreativnim skupinama svih dobnih skupina.

Nedostatak zatvorenih sportskih objekata dugoročno može rezultirati smanjenjem interesa za sustavno bavljenje sportom, osobito u zimskom razdoblju, što posljedično utječe na javno zdravlje i socijalnu integraciju. U tom kontekstu, razvoj sportske infrastrukture prepoznaje se kao ulaganje od višestruke društvene vrijednosti.

Projekti izgradnje sportskih dvorana i uređenja i obnove nogometnog igrališta kandidirat će se za sufinanciranje kroz dostupne mehanizme Europske unije, s posebnim naglaskom na dostupne izvore financiranja u okviru višegodišnjeg financijskog okvira EU 2021.–2027.

Projekti:

- Izgradnja sportske dvorane u Marčani (1.592.673,70 EUR)
- Izgradnja sportskog centra u Marčani (1.300.000,00 EUR)
- Izgradnja sportske dvorane u Krnici (796.336,85 EUR)
- Proširenje nogometnog igrališta u Peruški (10.000,00 EUR).

Mjera 2.2.2.	Ulaganje u sportsku infrastrukturu
Prioritet:	Razvoj društvene infrastrukture
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	3.699.010,55 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine Marčana, EU fondovi, Ministarstvo turizma i sporta, Istarska županija, HBOR
Period realizacije:	2025.- 2030. godina
Pokazatelji:	Izgrađene sportske dvorane (da/ne); izgrađen sportski centar u Marčani (da/ne)

Mjera 2.2.3. Ulaganje u vatrogastvo

U okviru provedbe Plana razvoja Općine Marčana, predviđena je izgradnja i opremanje vatrogasnog doma u naselju Rakalj. Projektom će se osigurati primjeren prostor za smještaj vatrogasne opreme te kvalitetni uvjeti za rad, obuku i operativnu spremnost vatrogasnih postrojbi. Time se značajno podiže razina funkcionalnosti i efikasnosti lokalnog sustava civilne zaštite.

Novo vatrogasno središte doprinijet će bržem i učinkovitijem djelovanju u slučaju požara, nesreća i drugih izvanrednih situacija, uključujući prirodne katastrofe, čime se povećava ukupna sigurnost stanovništva i imovine na području Općine.

Projekt izgradnje vatrogasnog doma planira se sufinancirati sredstvima iz dostupnih izvora financiranja u okviru višegodišnjeg financijskog okvira EU 2021.–2027. koji omogućuje značajnu financijsku podršku za ovakvu vrstu infrastrukture.

Za projekt vatrogasnog doma u Raklju izrađena je tehnička dokumentacija, čime su ispunjeni preduvjeti za prijavu na relevantne javne pozive. Realizacijom ovog ulaganja osnažit će se kapaciteti za upravljanje rizicima te povećati razina otpornosti lokalne zajednice na krizne situacije.

Projekti:

- Izgradnja i opremanje vatrogasnog doma u Raklju (800.000,00 EUR)

Mjera 2.2.3.	Ulaganje u vatrogastvo
Prioritet:	Razvoj društvene infrastrukture
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana, DVD Općine Marčana
Iznos investicije:	800.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine Marčana, Proračun javnog vatrogasnog društva na razini Istarske županije, EU fondovi (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj ili drugi programi financirani iz EU fondova), krediti poslovnih banaka ili HBOR-a.
Period realizacije:	2025-2030. godina
Pokazatelji:	Realizirana izgradnja i opremanje vatrogasnog doma(da/ne)

Mjera 2.2.4. Ostala društvena infrastruktura

U sklopu planiranog razvoja društvene infrastrukture do 2030. godine, Općina Marčana usmjerit će svoje aktivnosti na daljnje unaprjeđenje javnih prostora namijenjenih društvenim, kulturnim, zdravstvenim i socijalnim sadržajima. U fokusu su projekti koji pridonose kvaliteti života lokalnog stanovništva, potiču društvenu koheziju te podržavaju održivost zajednice.

Dosadašnji razvojni prioriteti, poput izgradnje društvenog doma u Kujićima, rekonstrukcije i opremanja kulturnog centra u Malim Vareškima te izgradnje zgrade za potrebe udruga civilnog društva u Marčani, nastavit će se realizirati kroz predstojeće razdoblje. Ovi projekti imaju važnu ulogu u stvaranju suvremenih i funkcionalnih prostora za javno djelovanje, okupljanje i međugeneracijsko povezivanje.

Pored navedenih kapitalnih ulaganja, Općina planira kontinuirano ulagati u manje projekte koji doprinose ukupnom razvoju društvene infrastrukture. U tom kontekstu, planira se uređenje i održavanje postojećih prostora povremenih ambulanti u naseljima Loborika, Krnica i Rakalj, čime će se osigurati kvalitetniji uvjeti za zdravstvene usluge u ruralnim sredinama. S obzirom na moguće kadrovske izazove i nedostatak medicinskog osoblja, predviđena je i organizacija dnevnog prijevoza pacijenata do ambulante u Marčani, kako bi se osigurao jednak pristup osnovnoj zdravstvenoj skrbi svim stanovnicima Općine.

Tijekom prethodno razdoblja su anketna ispitivanja su ukazala na izraženu potrebu za izgradnjom doma za starije i nemoćne osobe, ambulante s proširenim uslugama te lokalne tržnice. Projekt doma za starije predviđa se realizirati kroz partnerstvo s privatnim sektorom, dok će Općina poduprijeti realizaciju takvih inicijativa kroz mjere poput odgode ili djelomičnog oslobođanja obveze plaćanja komunalnog doprinosa i naknade.

U području zdravstvene zaštite dodatno će se ulagati u infrastrukturno opremanje postojećih ambulanti s ciljem povećanja otpornosti na krizne situacije, poput onih koje su obilježile pandemijsko razdoblje. Time će se ojačati lokalni kapaciteti za pružanje osnovnih zdravstvenih usluga i zaštite.

U cilju poticanja lokalne proizvodnje i promocije autohtonih proizvoda, planira se uspostava sezonskih tržnica u Marčani i Krnici. Tržnice će se razvijati u suradnji s lokalnim obiteljskim

poljoprivrednim gospodarstvima i drugim zainteresiranim privatnim subjektima, koji će imati važnu ulogu u njihovom osmišljavanju i upravljanju. Ovakvi prostori doprinijet će lokalnoj ekonomiji, omogućiti direktnu prodaju proizvoda te dodatno ojačati turističku ponudu općinskog područja, osobito u ljetnim mjesecima.

U narednom razdoblju planira se i rekonstrukcija postojećih društvenih domova u Raklju, Kujićima i Marčani, kao i izgradnja parka u središtu Marčane s pripadajućom pristupnom cestom i parkiralištem. Time će se stvoriti nova javna površina za rekreaciju, okupljanje i organizaciju sadržaja za sve dobne skupine, čime se dodatno jača društvena dimenzija urbanog razvoja Općine.

Sve navedene aktivnosti i projekti usmjereni su na izgradnju uravnotežene, inkluzivne i održive zajednice, u skladu s dugoročnim ciljevima Plana razvoja Općine Marčana do 2030. godine.

Projekti:

- Izgradnja društvenog doma u naselju Kujići (250.000,00 EUR)
- Rekonstrukcija i opremanje zgrade kulturnog centra Mali Vareški (212.356,49 EUR)
- Izgradnja zgrade za potrebe udruga civilnog društva u Marčani (265.445,61 EUR)
- Održavanje povremenih ambulanti (50.000 EUR godišnje)
- Dnevni prijevoz pacijenata s područja Općine Marčana do ambulante u Marčani i natrag (15.926,73 EUR godišnje)
- Otvaranje sezonskih tržnica u Marčani i Krnici (200.000 kn)
- Rekonstrukcija doma u Raklju (200.000,00 EUR)
- Rekonstrukcija društvenog doma u naselju Kujići (250.000,00 EUR)
- Rekonstrukcija društvenog doma u Marčani (400.000,00 EUR) Izgradnja parka u centru Marčane sa prilaznom cestom i parkiralištem (620.000,00 EUR).

Mjera 2.2.4.	Ostala društvena infrastruktura
Prioritet:	Razvoj društvene infrastrukture
Cilj:	Podizanje kvalitete života
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	2.383.728,83 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine Marčana i krediti banaka, EU fondovi, privatne inicijative
Period realizacije:	2025. – 2030. godina
Pokazatelji:	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)

Cilj 3. – Učinkovito i održivo upravljanje resursima

Učinkovito i održivo upravljanje resursima usklađeno je s temeljnim strateškim usmjerenjima Europske unije, pri čemu se poseban naglasak stavlja na ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju. U skladu s tim pristupom definirani su prioriteti javnopolitičkog djelovanja za predmetno razdoblje.

Model upravljanja temeljen na načelima učinkovitosti i održivosti prirodnih i gospodarskih sustava doprinosi stvaranju kvalitetnijih uvjeta života na području Općine Marčana. Istodobno, takav pristup povećava atraktivnost lokalnog prostora za nove investicije i potiče rast postojećih gospodarskih aktivnosti, zahvaljujući povećanoj konkurentnosti i usklađenosti s prioritetnim razvojnim smjernicama Europske unije.

Posebni cilj učinkovito i održivo upravljanje resursima realizirat će se kroz sljedeće prioritete javne politike sukladno specifičnostima prostora:

- 1. *Zaštita okoliša***
- 2. *Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse***

Prioritet 3.1. – Zaštita okoliša

Zelena tranzicija predstavlja jedan od temeljnih prioriteta aktualne financijske perspektive Europske unije, što implicira sve snažniju podršku ulaganjima u održiva i ekološki prihvatljiva rješenja, kako u gospodarstvu, tako i u javnom sektoru. U kontekstu Općine Marčana, prirodni resursi predstavljaju jednu od ključnih komparativnih prednosti, pri čemu očuvana priroda čini osnovu za daljnji razvoj, osobito u sektorima poljoprivrede i turizma.

Suvremena politika zaštite okoliša, u skladu s novim EU smjernicama, mora biti integrirana u sve domene društvenog života – od gospodarskih i socijalnih do kulturnih i političkih sfera. Prirodna ograničenja nužno je uvažavati kroz racionalno, ekološki odgovorno planiranje i prostorno usmjeravanje razvojnih aktivnosti. Plan razvoja Općine Marčana za razdoblje 2025.–2030. usmjeren je na očuvanje temeljnih prirodnih resursa – tla, vode, hrane i energije – uz istovremenu implementaciju novih tehnologija i načela zelenog gospodarstva. Cilj je poticati odgovorno upravljanje prostorom i resursima, unaprijediti tradicionalnu autohtonu poljoprivredu kroz modernizaciju proizvodnih praksi, poduprijeti razvoj malog i srednjeg poduzetništva te ojačati selektivne i održive oblike turizma kao kvalitetnu alternativu masovnom turizmu.

Prirodni kapital bit će nezaobilazan strateški resurs u nadolazećim godinama, a njegovo očuvanje identificira se kao jedan od ključnih čimbenika dugoročnog održivog razvoja Općine. U provedbi Plana razvoja naglasak će biti stavljen na povećanje energetske učinkovitosti, razvoj zelene infrastrukture, uspostavu učinkovitog sustava gospodarenja otpadom, poticanje reciklaže i načela kružnog gospodarstva.

Planirana su ulaganja u primjenu obnovljivih izvora energije i mjere energetske učinkovitosti u objektima gospodarskih subjekata na lokalnom području, kao i sustavno recikliranje otpada i sanacija nelegalnih odlagališta. Dodatno, podupirat će se poslovne inicijative i projekti koji u svoje poslovne modele integriraju načela zelenog gospodarstva.

Uz materijalna ulaganja u zelenu infrastrukturu, edukacija predstavlja ključan preduvjet za dugoročno usvajanje i primjenu zelenih praksi. Stoga je predviđeno održavanje edukativnih programa o zelenoj gradnji, korištenju obnovljivih izvora energije i drugim aspektima održivog razvoja. Posebna pozornost bit će usmjerena na uključivanje odgojno-obrazovnih institucija –

škola i vrtića – u provedbu “zelenih” projekata, čime se stvaraju temelji za razvoj ekološki osviještenih budućih generacija.

Mjera 3.1.1. Gospodarenje otpadom

Općina Marčana je tijekom proteklih godina sustavno radila na unaprjeđenju sustava gospodarenja otpadom, s posebnim naglaskom na usklađivanje s nacionalnim zakonodavstvom i okolišnim ciljevima. Donošenjem nove Odluke o načinu pružanja javne usluge sakupljanja komunalnog otpada, izvršeno je usklađenje postojećeg lokalnog sustava sa Zakonom o gospodarenju otpadom, čime su osigurane formalne pretpostavke za učinkovito odvojeno prikupljanje otpada. Već početkom 2023. godine Općina Marčana je imala gotovo u potpunosti ispunjene uvjete za odvojeno prikupljanje otpada. Ovi rezultati postignuti su kroz suradnju s Pula Herculanea d.o.o. te uz sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, što je omogućilo distribuciju spremnika za miješani komunalni otpad svakom kućanstvu (do studenog 2021.) te postavljanje zvona za odvojeno prikupljanje stakla na javnim površinama u svim naseljima.

Tijekom 2023. godine nastavljen je rad reciklažnog dvorišta u gospodarskoj zoni „Marčanka“, koje je otvoreno u srpnju 2022. godine. Upravljanje ovim objektom povjereno je komunalnom poduzeću Pula Herculanea d.o.o. Reciklažno dvorište, ukupne vrijednosti 398.168,42 EUR, izgrađeno je uz financijsku potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u iznosu od preko 292.000 EUR. Ovaj važan infrastrukturni objekt značajno je unaprijedio mogućnosti za pravilno, dostupno i besplatno odlaganje raznih vrsta otpada građanima Općine Marčana – uključujući glomazni, problematični, elektronički i drugi selektirani otpad – te predstavlja bitan faktor u ostvarivanju ciljeva održivog gospodarenja otpadom na lokalnoj razini.

U 2023. godini Općina je dodatno unaprijedila sustav gospodarenja otpadom kroz nove investicije. Uz sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost nabavljeno je 200 kompostera, 2 rolo kontejnera i 1 press kontejner. Ukupna vrijednost ovih ulaganja iznosila je 53.425,00 EUR, uz sufinanciranje Fonda od 40 % (21.370,00 EUR). U cijelosti su sanirana dva divlja odlagališta otpada – "Radeki Glavica I" i "Radeki Glavica II". Istovremeno, evidentirano je novo divlje odlagalište otpada "Rakalj Basadure", što ukazuje na potrebu nastavka preventivnih i edukativnih aktivnosti. Ukupni troškovi sanacije postojećih odlagališta

iznosili su 38.532,00 eura, od čega je Općina Marčana samostalno pokrila iznos od 24.222,00 eura

Općina Marčana je vlasnik i jedini osnivač Mandalena d.o.o. Marčana, komunalnog društva koje aktivno sudjeluje u zbrinjavanju glomaznog otpada kroz uklanjanje otpada s divljih odlagališta i njegovo pravilno zbrinjavanje te prikupljanje glomaznog otpada s javnih površina, posebice uz tzv. „zelene otoke“.

Sustav gospodarenja otpadom prvenstveno se do sada vodio kao komunalno pitanje gdje je odvoz otpada bio važan za normalno funkcioniranje zajednice. No, dosadašnji model gospodarenja otpadom više nije održiv. Otpad je resurs za čije je adekvatno zbrinjavanje potrebno integralno rješenje koje uključuje ekonomski i ekološki model. S obzirom da se radi o kompleksnom pitanju, izrađen je Plan gospodarenja otpadom Općine Marčana 2017. – 2022. koji je ponudio više odgovora za rješavanje predmetnih izazova.

U sklopu reciklažnog dvorišta potrebno je osigurati prijam i zbrinjavanje zelenog otpada iz kućanstava, dok je za građevinski otpad ostalih korisnika potrebno izgraditi reciklažno dvorište za prijam, recikliranje i druge vidove ponovne uporabe građevnog otpada, samostalno ili u suradnji s okolnim jedinicama lokalne samouprave. Poželjna je izgradnja reciklažnog dvorišta za građevni otpad temeljem privatne inicijative.

Obzirom na pretežitu strukturu korisnika javne usluge sakupljanja komunalnog otpada (kućanstva) biorazgradivi otpad zbirnjavat će se pretežito u samim kućanstvima za što je potrebno pružiti potporu kroz nabavku oko 1.500 kompostera veličine primjerene potrebama tih kućanstava.

Kroz predmetni Plan razvoja izdvojen je kao jedan od značajnih projekata sanacija postojećih divljih deponija.

Kroz predmetni Plan razvoja, a u cilju unaprjeđenja upravljanja prostorom, resursima i okolišem izdvojeni su projekti navedeni u nastavku.

Projekti:

- Program zaštite okoliša i gospodarenja otpadom (134.452,70 EUR)

Sanacija divljih deponija.

Mjera 3.1.1.	Gospodarenje otpadom
Prioritet:	Zaštita okoliša
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	134.452,70 EUR
Izvor financiranja:	Potpore Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Proračun Općine Marčana
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Realizirani projekti po stavkama (da/ne)

Mjera 3.1.2. Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost

Na području Hrvatske u proteklih nekoliko godina potiče se efikasnije korištenje energije u javnim i komercijalnim objektima te stambenim zgradama i obiteljskim kućama kroz potpore Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Tijekom provedbe Plana održavat će se edukacije o mogućnostima korištenja predmetnih poticaja za poslovne subjekte i lokalno stanovništvo.

Jedan od temeljnih ciljeva Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti je i ulaganje u povećanje energetske učinkovitosti i racionalizaciju korištenja energije. Na području Općine još uvijek postoji veći broj objekata koji su energetske neučinkoviti i kojima je potrebna energetska obnova što bi posljedično dovelo do manjih troškova te bi pridonijelo zaštiti okoliša i održivosti.

Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije uvelike bi doprinijelo sustavnom i održivom korištenju energije. Redukcijom korištenja fosilnih goriva u industrijske svrhe te povećanjem udjela obnovljivih izvora energije smanjile bi se negativne posljedice na okoliš te bi se smanjila ovisnost o neobnovljivim izvorima (plin, nafta).

Navedeno se planira ostvariti edukacijama stanovništva na području Općine Marčana o prednostima provedbe mjera energetske učinkovitosti kako za stanovništvo tako i za okoliš. Kako bi se isto realiziralo, Općina će pripremiti i provesti koncept koji bi stanovništvu putem radionica približio pojam energetske učinkovitosti te prezentirao mogućnosti sufinanciranja ulaganja u privatne objekte (obiteljske kuće) obnovom dotrajalih i energetske neučinkovitih fasada, krovova, zamjenom postojeće energetske neučinkovite stolarije i sl.

Općina obnovom javnih zgrada može biti predvodnik predmetnog strateškog pristupa u primjeni energetske učinkovitosti i korištenju obnovljivih izvora energije. Realizacijom istih ulaganja doprinijeti će se smanjenju troškova energije kao i emisije CO₂ te će se povećati sigurnost i trajnost građevina. Doprinijet će se i zelenom brendiranju područja Općine što bi trebalo imati pozitivne učinke u lokalnom gospodarstvu, posebno u sektoru turizma.

Redovnim održavanjem edukacija ostvarit će se dugoročna podloga za sustavno upravljanje lokalnim resursima te racionalizaciju upotrebe istih.

Apliciranjem na natječaje sufinancirane iz EU fondova Općina će nastojati uz bespovratna sredstva povećati ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i obnovljive izvore energije. Isto bi trebalo imati i pozitivne ekonomske učinke u vidu uštede energije i u posljedično nižim troškovima isporučene energije.

Održivo upravljanje energijom te smanjenje isporučenih stakleničkih plinova (prvenstveno CO₂) bit će prioriteti strateškog razvoja Općine Marčana u području korištenja i gospodarenja energijom.

Osim povećanja energetske učinkovitosti objekata planirana je postepena tranzicija na obnovljive izvore energije s obzirom na raspoložive resurse. Sunčeva energija obnovljiv je izvor energije koja ima svojstva pretvaranja u toplinsku energiju (grijanje i priprema tople vode) te električnu (fotonaponski sustavi). Prednosti ugradnje sustava za iskorištenje energije sunca očituju se u smanjenju režijskih troškova te smanjenju ovisnosti o energiji dobivenoj iz distribucijske mreže.

Obzirom na značajan udio starijeg stanovništva u ukupnoj populaciji na području Općine Marčana, prisutna je nedovoljna informiranost stanovništva s prednostima uspostave sustava za iskorištavanje energije sunca. Navedeno će se premostiti održavanjem panel radionica sa zainteresiranom javnošću gdje bi se ukazalo na višestruke prednosti zamjene konvencionalnih i fosilnih goriva obnovljivim izvorima energije.

Obnovljivi izvori energije trebali bi donijeti višestruke koristi i gospodarskim subjektima koji ostvaruju gospodarsku aktivnost na području Općine. Postavljanjem fotonaponskih sustava za proizvodnju električne energije smanjili bi se troškovi poslovanja gdje bi se učinak manifestirao kroz povećanu dobit uslijed uštede energije odnosno nižih troškova poslovanja. Uslijed smanjenja troškova, dodatno će se smanjiti štetne emisije stakleničkih plinova kao i ovisnost o energiji iz distribucijskih mreža. Isto bi trebalo doprinijeti i povećanju konkurentnosti lokalnog gospodarstva.

Općina Marčana će u svrhu poticanja izgradnje sunčanih elektrana za proizvodnju električne energije u kućanstvima, za njihovu vlastitu potrošnju sufinancirati izrade projektne dokumentacije za izgradnju tih solarnih elektrana (idejno rješenje, ispunjavanje zahtjeva za ishođenje EES, glavni projekt s troškovnikom i dr.).

Projekti:

- Povećanje energetske učinkovitosti objekata (353.000,00 EUR)
- Korištenje energije sunca (400.000,00 EUR)

Mjera 3.1.2.	Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost
Prioritet:	Zaštita okoliša
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	753.000,00 EUR
Izvor financiranja:	FZOEU, Proračun Općine
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Broj objekata s provedenim ulaganjem u energetska učinkovitost, broj objekata sa instaliranim sustavima iskorištavanja energije sunca, broj izrađenih projektnih dokumentacija za solarne elektrane za kućanstva

Mjera 3.1.3. Upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom

Na području Općine Marčana, izuzev razdoblja intenzivne pandemije COVID-19, te posljednje dvije godine kada se bilježi stagnacija, kontinuirano se bilježi porast broja turista, što jasno ukazuje na rast atraktivnosti lokalnog prostora. Odsustvo većih gospodarskih pogona i izostanak tzv. „prljave“ industrije pridonijeli su očuvanju prirodnog okoliša, čime je stvoren temelj za daljnji razvoj održivog turizma. Prostor Općine obiluje vrijednom kulturnom i arheološkom baštinom, koja ima značajan razvojni potencijal kroz povezivanje s prirodnim resursima. Ova sinergija predstavlja jedan od ključnih smjerova budućeg razvoja turizma temeljenog na autentičnosti i održivosti.

Na samom početku provedbe Plana razvoja planira se precizna identifikacija prirodnih i kulturnih potencijala te izrada plana njihove valorizacije i stavljanja u funkciju.

Područje Općine Marčana posjeduje značajnu ambijentalnu vrijednost, koja se štiti putem važećih prostorno-planskih rješenja, a planira se dodatno očuvanje i usklađivanje s razvojnim potrebama.

Očuvanje i promocija kulturne baštine odvijaju se paralelno s jačanjem kulturne svijesti lokalnog stanovništva, pri čemu je naglasak na uključivanju zajednice u procese očuvanja identiteta, lokalne povijesti i umjetničkog izraza. Pored konkretnih projekata obnove i zaštite kulturnih dobara, Plan razvoja prepoznaje i važnost općih ciljeva kulturne politike, uključujući povećanje interesa javnosti za kulturnu baštinu i suvremenu umjetničku produkciju, produbljivanje razumijevanja kulturnih sadržaja kroz obrazovanje i participaciju, učinkovitije upravljanje kulturnom infrastrukturom i projektima te jačanje rada neinstitucionalnog kulturnog sektora, udruga i lokalnih inicijativa.

Općina Marčana ima izrađenu konzervatorsku podlogu čiji sastavni dio je inventar kulturno-povijesne baštine koji uključuje klasifikaciju, mjere zaštite te pravnu regulativu. Sveukupno se u inventaru nalazi 58 lokaliteta podijeljenih na četiri kategorije: povijesne jezgre i graditeljski sklopovi; pojedinačna kulturna baština, sakralna, profana i etnološka; arheološki lokaliteti; ruralni graditeljski elementi, kultivirani krajolik i vizure.

Projekti:

- Statička sanacija i obnova obrambenih zidina Mutvorana (37.500,00 EUR)
- Iskop arheoloških slojeva i konstruktivna i građevinska sanacija nalaza na lokalitetu kaštela i gradine Stari Rakalj (39.000,00 EUR)
- Istraživanje, valorizacija i zaštita prirodne i kulturne baštine na području Općine Marčana (200.000,00 EUR)

Mjera 3.1.3.	Upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom
Prioritet:	Zaštita okoliša
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	565.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Potpore Ministarstva kulture i medija, EU fondovi, Proračun Općine Marčana
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Vrijednost ulaganja u prirodnu i kulturnu baštinu (u eurima)

Prioritet 3.2. – Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse

Digitalizacija kao nužan proces u unaprjeđenju poslovanja predstavlja izazov za ruralna mjesta koja nisu trenutno kapacitirana za učinkovitu primjenu naprednih tehnoloških inovacija. Stoga ključan korak predstavlja upoznavanje s materijom kroz edukacije. Digitalizacija ne podrazumijeva samo nabavljanje IT opreme, već je usko povezana s razvojem ljudskog kapitala. Tehnološke inovacije preobražavaju dinamiku tržišne konkurentnosti, a samo povećanje produktivnosti i tržišne prepoznatljivosti ovisi o brzini savladavanja novih vještina koje tehnološke inovacije podrazumijevaju.

Uz napredne tehnologije ne smije se zaboraviti na prateću infrastrukturu koja je preduvjet za daljnji razvoj tehnoloških rješenja. Brz i svima dostupan internet danas je temeljna infrastruktura, a na ključnim javnim mjestima potrebna je javna besplatna bežična mreža. Uz to potrebna su ulaganja u povezanost optičkim kablovima te razvoj nove mobilne mreže pete generacije (5G). Projekt razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa na području jedinica lokalne samouprave: Općina Medulin, Općina Barban, Općina Ližnjan-Lisignano i Općina Marčana čija je realizacija pri kraju trebao bi osigurati ostvarenje dijela tehničkih pretpostavki za ostvarenje ovog prioriteta.

Digitalizacija je jedan od osnovnih oslonaca koncepta pametnih sela. Pametna sela podrazumijevaju jačanje otpornosti ruralnih područja kroz inovativna rješenja lokalne zajednice. Dakle, lokalna zajednica treba odlučiti kako koristiti digitalnu tehnologiju s obzirom na svoje mogućnosti, prednosti i nedostatke. Pametna sela uz digitalnu tehnologiju uključuju i ostale elemente poput zbrinjavanja otpada, obnovljivih izvora energije, zajedničkog korištenja poljoprivredne mehanizacije, raznih e-usluga poput e-uprave i e-učenja, ruralnog turizma.

Jedan od osnovnih prioriteta Općine je kontinuirano razvijati predmetni koncept uz digitalnu tranziciju vlastitog poslovanja i poticanje lokalnih poslovnih subjekata i stanovnika na primjenu novih naprednih rješenja koja postaju trend na području Europske unije. Prvenstveno će se isto nastojati ostvariti kroz organizaciju edukacija.

Mjera 3.2.1. Pametna sela

Usmjeravanje razvoja Općine kroz koncept pametnih sela strateška je odrednica i okvir za primjenu digitalnih rješenja. Uključivanje lokalne zajednice kroz edukacije i rasprave doprinijet će razvoju svijesti o nužnosti "pametnih" odnosno inovativnih rješenja na lokalnom prostoru. Poslije provedenih edukacija i radionica definirat će se vizija pametnih sela Općine Marčana te će se ista uklopiti u opću viziju razvoja. Isto će pomoći Općini i LAG-u u kontinuiranom definiranju trenutnih trendova i razvojnih prilika na tržištu te usmjeravanju proračunskih sredstava u sektore koji mogu značajno doprinijeti ubrzanom lokalnom razvoju. Cilj je da razvoj mreže pametnih sela postane jedan od zaštitnih znakova Općine što bi trebalo privući mlade obrazovane ljude. Kroz anketni upitnik istaknula se potreba za bankomatima na području Općine Marčana, no potrebno je ići i korak dalje te proširiti beskontaktno plaćanje. Internetska infrastruktura na području Općine Marčana značajno je unaprijeđena. Ulaganjima u optičku mrežu, koja je u završnoj fazi realizacije, te uspostavom javnog Wi-Fi sustava, značajno su poboljšani kapaciteti i dostupnost interneta. Osim toga, započeta su i ulaganja u razvoj 5G mreže, čime se osigurava još kvalitetnija povezanost i veće brzine prijenosa podataka na cijelom području Općine. Posebna pažnja obratiti će se na obalni dio Općine gdje je čest problem sa signalom mobilnih mreža u pojedinim uvalama.

Projekti:

- Edukacije i strukturirane radionice s lokalnim dionicima i stanovništvom (4.000,00 EUR)
- Subvencioniranje projekata sukladnih viziji pametnih sela Općine (13.500,00 EUR)
- Pilot projekt intenzivne primjene koncepta pametnih sela u 2 naselja u Općini u prvoj godini (9.000,00 EUR)
- Ulaganje u telekomunikacijske usluge (13.500,00 EUR).

Mjera 3.2.1.	Pametna sela
Prioritet:	Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana

Iznos investicije:	40.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, LAG Južna Istra, LAGUR „Istarska batana“, Istarska županija, EU fondovi, natječaji ministarstava
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Broj održanih edukacija, broj uključenih naselja, iznos ulaganja u projekte sukladne viziji pametnih sela Općine (u EUR)

Mjera 3.2.2. Primjena novih tehnologija

Tehnološke inovacije poput Interneta stvari (IoT), robotizacije, umjetne inteligencije i koncepta Industrije 4.0 sve snažnije prodiru u različite aspekte svakodnevnog života. Unatoč tome, većina lokalnog stanovništva još uvijek nije dovoljno upoznata s njihovom primjenom i potencijalima. Stoga je nužna organizacija ciljanih edukacija, kojima bi se poslovni subjekti, relevantni dionici i šira lokalna zajednica informirali o praktičnoj primjeni i strateškoj važnosti navedenih tehnologija.

Paralelno s edukativnim aktivnostima, potrebno je potaknuti intenzivnija ulaganja u ova tehnološka područja. Takva ulaganja predviđena su i u okviru nove financijske perspektive Europske unije za razdoblje 2021. – 2027., čime se otvara prostor za sufinanciranje razvojnih inicijativa. Edukacija i priprema konkretnih projektnih prijedloga planiraju se kao inicijalna faza uvođenja suvremenih tehnologija na području Općine Marčana.

Radi učinkovitog provođenja ove mjere, i sama Općina Marčana morat će ojačati svoje administrativne i kadrovske kapacitete, provesti cjelovitu digitalizaciju općinske uprave te integrirati informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) u svakodnevne operativne procese.

Daljnji tehnološki razvoj sve će se više ispreplitati s ostalim razvojnim sektorima – osobito s lokalnim poduzetništvom, demografskim kretanjima, zaštitom okoliša, turizmom i poljoprivredom. Budući da implementacija visokotehnoloških rješenja zahtijeva znatna financijska sredstva, proračunski kapaciteti Općine nisu dostatni za veći obujam takvih ulaganja. Stoga će se razmotriti mogućnosti sufinanciranja izrade projektne dokumentacije i troškova prijave na EU fondove, kao i sustavna promocija uspješno realiziranih projekata temeljenih na naprednim tehnologijama.

Projekti:

- Sufinanciranje pripreme projektne i prijavne dokumentacije za projekte koji sadrže visokotehnološka rješenja (28.000,00 EUR)
- Organizacija edukacija o novim tehnologijama (Internet stvari, robotizacija, umjetna inteligencija itd.) (7.000,00 EUR)
- Razvoj digitalnih usluga (e-uprava, prostorni planovi, GIS) (80.000,00 EUR).

Mjera 3.2.2.	Primjena novih tehnologija
Prioritet:	Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	115.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine, LAG Južna Istra, Istarska županije, EU fondovi, natječaji ministarstava
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Broj održanih edukacija, broj sufinanciranih projekata, uvođenje novih IKT rješenja u rad općinske uprave

Mjera 3.2.3. Privlačenje IT sektora

Učinkovita digitalna transformacija poslovnog okruženja te razvoj ljudskih resursa i visokih tehnologija najizglednije će se ostvariti kroz privlačenje i prisustvo IT tvrtki na području Općine Marčana. Stoga je ključno osigurati preduvjete za nesmetano poslovanje subjekata iz informacijskog sektora, osobito onih čije su djelatnosti komplementarne turizmu. IT sektor, za razliku od tradicionalnih industrija, ne narušava vizualni identitet krajobraza, dijeli potrebe za infrastrukturom i uslugama sa sektorom turizma, a oba sektora karakterizira dinamičan rast.

Ostvarenje ovakvog strateškog cilja moguće je kroz proaktivnu komunikaciju s IT tvrtkama koje već uspješno posluju na području Istarske županije, a čije širenje u bližoj budućnosti predstavlja realnu mogućnost. Općina Marčana planira aktivno iskazati interes za dolaskom

ovih tvrtki, ukloniti administrativne prepreke te osigurati sve dostupne resurse potrebne za njihovu integraciju u lokalno gospodarsko okruženje.

S obzirom na eksponencijalni rast IT industrije i njezinu sposobnost brzog generiranja novih radnih mjesta, ulaganja u ovaj sektor imaju potencijal za brzi povrat. Iako trenutno nerazvijen u Općini, IT sektor može postati jedan od ključnih nositelja njezinog gospodarskog razvoja.

Dodatno, zbog svoje globalne orijentacije i visokih standarda zaposlenika, IT sektor privlači radnu snagu iz različitih dijelova svijeta. Kvaliteta života igra pritom značajnu ulogu – duga i atraktivna obalna linija Općine Marčana, mirno i sigurno okruženje predstavljaju važnu komparativnu prednost u pozicioniranju kao poželjne destinacije za život i rad visokoobrazovanih stručnjaka iz tehnološkog sektora.

Projekti:

- Definiranje aktivnosti kojima će se minimalizirati barijere te maksimalno rasteretiti IT sektor (1.500,00 EUR)
- Analiza općinskih resursa i mogućnosti stavljanja istih resursa na raspolaganje IT sektoru, primjerice zemljište i objekti (1.500,00 EUR)
- Kontaktiranje postojećih IT tvrtki i prezentacija mogućnosti poslovanja u Općini (1.500,00 EUR).

Mjera 3.2.3.	Privlačenje IT sektora
Prioritet:	Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	4.500,00 EUR
Izvor financiranja:	Proračun Općine Marčana
Period realizacije:	2025.-2030. godina
Pokazatelji:	Broj IT tvrtki na području Općine; broj zaposlenih u IT sektoru na području Općine

Mjera 3.2.4. Prilagodba prostorno – planskih rješenja sukladno potrebama svih dionika

Postojeća prostorno – planska rješenja ne mogu adekvatno odgovoriti na sve potrebe lokalnog stanovništva i na izazove upravljanja prostorom. Potrebno je u iste ugraditi najnovije trendove na razini EU (digitalizacija, ozelenjavanje gospodarstva, robotizacija...), prioritete potrebe lokalnog stanovništva (izgradnja, očuvanje tradicionalnog i mirnog života u značajnoj mjeri) te razvojne potencijale područja Općine (razvoj turizma i poljoprivrede, obrtništva, IT sektora). Pri tome će smjernice iz Plana razvoja biti jedna od polazišnih točaka.

Osnovna namjera je da Prostorni plan služi daljnjem razvoju uz unaprijed utvrđena ograničenja kada je u pitanju zaštita okoliša ili preizgrađenost u pojedinim posebno vrijednim prostorima.

U djelatnosti lokalnog turizma nastojati će se uskladiti odnosno pomiriti ciljevi ostvarenja što viših prihoda te održivosti naselja odnosno života lokalnog stanovništva. Bavljenje turizmom donosi značajne prihode lokalnom stanovništvu stoga isto u što je moguće većoj mjeri treba uključiti u planiranje razvoja naselja.

Turističke zone, punktovi i turistička aktivnost u cjelini treba ostati u službi gospodarskog blagostanja prostora, no ne smije svojom dominacijom istisnuti bitne elemente tradicije i načina života lokalnog stanovništva kao i lokalne gradnje. Iznimno važno je zadržati tradicionalne elemente doživljaja prostora i života koji čine razliku i dodanu vrijednost u pozicioniranju na turističkom tržištu.

Poljoprivredna proizvodnja će se nastojati što je više moguće uskladiti ali i povezati s prostorom stanovanja i turizma. Uz biljnu proizvodnju, treba stvarati preduvjete za razvoj i poticanje stočarstva jer nove tehnologije omogućuju suvremenim farmama miran suživot s okolnim prostorom i drugim djelatnostima. Prostor obale i mora uskladiti će se s prostornim planovima više razine, ribarima će se nastojati omogućiti adekvatna mjesta za iskrcaj s pratećom infrastrukturom. Nastojati će se razviti nautički turizam i marikulturu, ali uz jasna ekološka ograničenja odnosno pridržavanje zaštite okoliša.

Cilj je digitalizirati Prostorni plan u skladu s aktualnim europskim trendovima. Za isti projekt ishođena su sredstva potpore na nacionalnoj razini (30.000,00 eura).

Od Prostornog plana se očekuje da kontinuirano reflektira prioritetne lokalne potrebe – poput omogućavanja stambene izgradnje i očuvanja tradicionalnog načina života – te da integrira razvojne potencijale područja, osobito u domeni turizma, poljoprivrede, obrtništva i informacijskih tehnologija.

U tom procesu, smjernice definirane Planom razvoja Općine služit će kao jedan od ključnih temelja za redefiniranje daljnjih prostornih intervencija. Svrha Prostornog plana je omogućiti ravnotežu između planskog upravljanja razvojem i zaštite vrijednih krajolika, sprečavajući prekomjernu urbanizaciju, osobito na prostorno osjetljivim područjima.

U sektoru turizma, prioritet će biti usklađivanje ekonomskih ciljeva s imperativima održivosti. S obzirom na značajan doprinos turizma lokalnim prihodima, lokalno stanovništvo mora biti aktivno uključeno u proces planiranja razvoja naselja kako bi se očuvala njihova funkcionalnost i identitet.

Turističke zone, punktovi i prateće aktivnosti moraju ostati u funkciji lokalnog gospodarskog razvoja, no istovremeno ne smiju ugroziti temeljne elemente tradicijske gradnje, kulturnog identiteta i kvalitete života. Očuvanje ambijentalnih vrijednosti prostora bitno je za diferencijaciju na turističkom tržištu i stvaranje dodane vrijednosti.

Poljoprivreda će se integrirati u prostorno planiranje na način da se funkcionalno i prostorno poveže s naseljima i turističkim aktivnostima. Poseban naglasak stavit će se na razvoj stočarske proizvodnje, s obzirom na mogućnosti njezine suvremene, tehnološki podržane integracije u naseljena i turistički aktivna područja bez narušavanja kvalitete prostora.

Obalni prostor planirat će se u skladu s višerazinskom prostornom regulativom, uz osiguranje prostora za potrebe lokalnih ribara – uključujući iskrcajna mjesta i pripadajuću infrastrukturu. Razvitak nautičkog turizma i marikulture poticat će se isključivo uz poštivanje strogih ekoloških standarda i normi zaštite okoliša.

Projekti:

- Digitalizacija Prostornog plana uređenja Općine Marčana (30.000,00 EUR)

Mjera 3.2.4.	Prilagodba prostorno – planskih rješenja sukladno potrebama svih dionika
Prioritet:	Digitalizacija javnih usluga i ulaganje u ljudske resurse
Cilj:	Učinkovito i održivo upravljanje resursima
Prijavitelj:	Općina Marčana
Iznos investicije:	30.000,00 EUR
Izvor financiranja:	Bespovratne potpore iz nacionalnih izvora (državni proračun)
Period realizacije:	2025. – 2030.
Pokazatelji:	Digitaliziran Prostorni plan uređenja Općine Marčana (da/ne)

4. Zaključni sažeti prikaz

MJERA	NAZIV MJERE	POČETAK PROVEDBE	GLAVNI INICIJATORI	ULAGANJE (EUR)	IZVORI FINANCIRANJA	POKAZATELJI
	RAZDOBLJE 1:					
1.1.1.	Priprema i opremanje poslovnih zona	2025.	Općina Marčana	929.059,65	Proračun Općine, poduzetnici	Realizirani projekti (da/ne) po stavkama, broj tvrtki u poslovnim zonama, broj zaposlenih u poslovnim zonama, ukupni prihodi ostvareni u Općini Marčana
1.1.5.	Brza prilagodba kriznim situacijama		Općina Marčana	6.636	Proračun Općine	Usporedba sa susjednim općinama i županijama za vrijeme trajanja pandemije (broj noćenja, prihodi)
1.2.1.	Financiranje lokalnih projekata putem Programa ruralnog razvoja RH		Lokalni poljoprivrednici, Općina Marčana	10.617	Proračun Općine	Iznos ostvarenih bespovratnih sredstava na području Općine Marčana, broj projekata koji su sufinancirani
1.2.2.	Potpota poljoprivredi s posebnim naglaskom na ekološku poljoprivredu		Općina Marčana	26.544	Proračun Općine	Broj novih certificiranih ekoloških proizvođača, broj poljoprivrednika koji su prošli stručno osposobljavanje, broj hektara državnog poljoprivrednog zemljišta koje je dano u zakup ili je prodano
1.2.3.	Izgradnja i uređenje turističke infrastrukture		Općina Marčana	1.923.797,19	EU fondovi, Proračun Općine	Broj uređenih i izgrađenih objekata, dužina uređenih staza (km), broj uređenih plaža; izgrađen sportsko turistički centar
2.2.3.	Ulaganje u vatrogastvo		DVD Općine Marčana	530.891,24	EU fondovi, Proračun Općine Marčana, sredstva DVD-a	Realizirana izgradnja i opremanje vatrogasnog doma (da/ne)
2.2.4.	Ostala društvena infrastruktura		Općina Marčana, poduzetnici, poljoprivredna gospodarstva	1.327.228,10	Proračun Općine, sredstva poduzetnika i poljoprivrednih gospodarstava	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)
3.1.1.	Gospodarenje otpadom		Općina Marčana	730.975,46	Potpota Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Proračun Općine Marčana	Broj saniranih divljih deponija, izgrađeno reciklažno dvorište (da/ne), broj nabavljenih

						spremnika za odvojeno prikupljanje otpada
3.2.3.	Privlačenje IT sektora		Općina Marčana	30.000	Proračun Općine	Broj IT tvrtki na području Općine

MJERA	NAZIV PROJEKTA	POČETAK PROVEDBE	GLAVNI INICIJATORI	ULAGANJE (EUR)	IZVORI FINANCIRANJA	POKAZATELJI
	RAZDOBLJE 2.					
1.1.2.	Potpora malom i srednjem poduzetništvu	2025.	Općina Marčana	53.089,12	Proračun Općine	Broj nastupa poduzetnika na sajmovima i izložbama, ukupni prihodi ostvareni u Općini Marčana
1.1.3.	Kontinuirane edukacije o najnovijim trendovima u gospodarstvu		Općina Marčana, Istarska razvojna agencija	26.544,56	Proračun Općine	Broj održanih edukacija, broj sudionika na edukacijama
1.2.5.	Razvoj privatnih iznajmljivača smještaja i poljoprivrednih gospodarstava		Privatni iznajmljivači, poljoprivredna gospodarstva	26.544,56	Proračun Općine	Broj poljoprivrednih gospodarstava s razvijenim novim dopunskim djelatnostima, broj održanih zajedničkih sastanaka privatnih iznajmljivača i poljoprivrednih gospodarstava
1.2.6.	Ulaganje u marketing i brendiranje		Turistička zajednica Općine Marčana	13.272,28	Proračun Općine	Broj korisnika na društvenim mrežama koji su vidjeli oglase, broj klikova na internetskoj stranici TZ-a, broj certificiranih ekoloških poljoprivrednih proizvođača, broj certificiranih ekoloških iznajmljivača smještaja
2.1.3.	Ulaganje u ostalu prometnu infrastrukturu		Općina Marčana	106.178,24	EU fondovi, Proračun Općine	Broj realiziranih prometnih rješenja nekih od oblika javnog prijevoza, realiziran sustav javnih električnih bicikla (da/ne), broj novih parkirnih mjesta
3.1.2.	Korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost		Općina Marčana	750.482,92	Potpora Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Proračun Općine Marčana	Broj objekata s ulaganjem u energetska učinkovitost, broj objekata s instaliranim sustavima iskorištavanja energije sunca
3.2.2.	Primjena novih tehnologija		Općina Marčana	66.361,41	Proračun Općine, LAG Južna Istra, Proračun Istarske županije,	Broj održanih edukacija, broj sufinanciranih projekata

					EU fondovi, natječaji ministarstava	
3.2.4.	Prilagodba prostorno – planskih rješenja sukladno potrebama svih dionika		Općina Marčana	30.000,00	Državni proračun	Digitaliziran Prostorni plan uređenja Općine Marčana (da/ne)

MJERA	NAZIV PROJEKTA	POČETAK PROVEDBE	GLAVNI INICIJATORI	ULAGANJE (EUR)	IZVORI FINANCIRANJA	POKAZATELJI
	RAZDOBLJE 3.					
1.2.4.	Uređenje sportskih lučica	2026.	Općina Marčana, Istarska županija	1.127.143,89	Proračun Općine, Proračun Istarske županije	Realizirani projekti po stavkama (da/ne)
3.1.3.	Upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom		Općina Marčana	556.435,5	Potpore Ministarstva kulture i medija, Proračun Općine Marčana	Količina ulaganja u prirodnu i kulturnu baštinu (u kunama)
3.2.1.	Pametna sela		Općina Marčana	39.816,85	Proračun Općine, LAG Južna Istra, Proračun Istarske županije, EU fondovi, natječaji ministarstava	Broj održanih edukacija, broj uključenih naselja, iznos ulaganja u projekte sukladne viziji pametnih sela Općine (u kunama)
	RAZDOBLJE 4.					
1.1.4.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora	2027. i 2028.	Općina Marčana	530.891,24	Proračun Općine, EU fondovi	Broj stanara u inkubatoru, broj održanih edukacija, broj sudionika na edukacijama
2.1.1.	Ulaganje u cestovnu infrastru		Općina Marčana, Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste IŽ, susjedne općine i gradovi	10.134.287,15	Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste IŽ, Proračun Općine, proračuni susjednih općina i gradova	Realizirani navedeni projekti po stavkama(da/ne)
2.1.2.	Projekti vodoopskrbe		Vodovod d.o.o. Pula	10.110.889,57	Vodovod d.o.o. Pula	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)
2.1.3.	Projekti javne odvodnje		IVS d.o.o. Buzet, Pragrande d.o.o. Pula	15.663.293,68	IVS d.o.o. Buzet, Pragrande d.o.o. Pula	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)
2.1.5.	Izgradnja i proširenje groblja		Općina Marčana	1.127.143,89	Proračun Općine	Realizirani navedeni projekti po stavkama (da/ne)
2.2.1.	Obrazovna infrastruktura		Istarska županija	3.716.238,69	Proračun Istarske županije, zemljište Općine Marčana	Realizirani projekti po stavkama (da/ne)

2.2.2.	Ulaganje u sportsku infrastrukturu		Općina Marčana, sportski klubovi s područja Općine, Istarska županija	3.699.010,55	EU fondovi, Ministarstvo turizma i sporta, Istarska županija, Proračun Općine	Izgrađena sportska dvorana (da/ne); Izgrađen sportski centar u Marčani
--------	------------------------------------	--	---	--------------	---	--

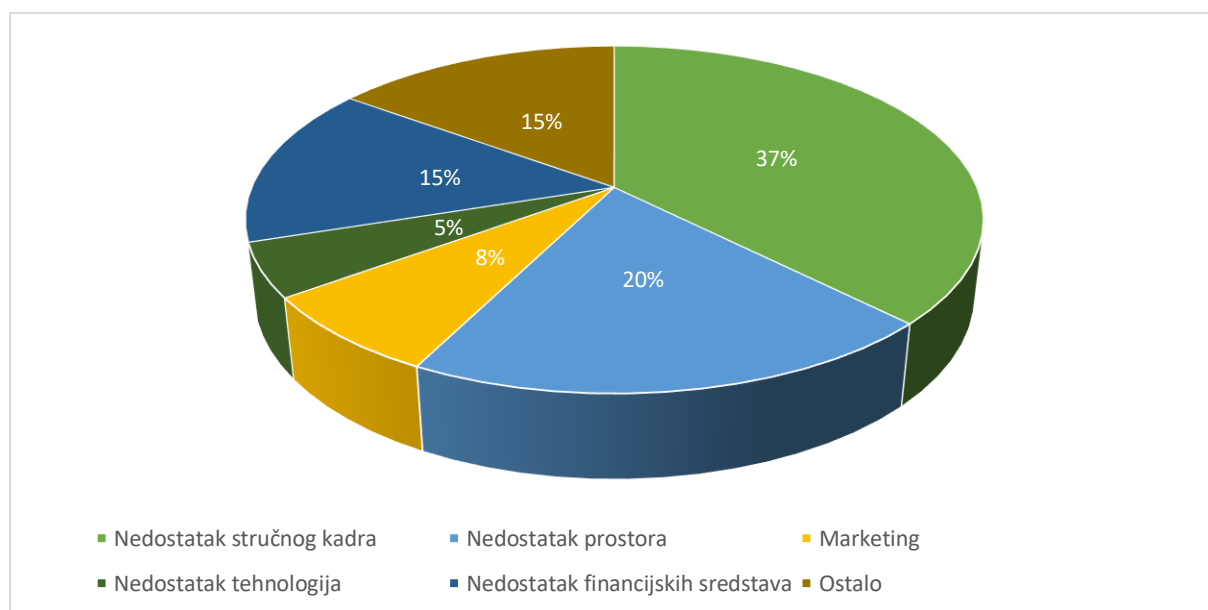
5. Prilozi

Prilog 1. Rezultati provedenog upitnika za poduzetnike na području Općine za prethodno programsko razdoblje

U prethodno provedenom istraživanju poduzetnika na području Općine 28 ispitanika **zaposleno je** u tercijarnom sektoru; 7 u sekundarnom; 6 u primarnom sektoru.

Najviše ispitanika (17) procijenilo je **dostupnost potrebnih kadrova na lokalnom tržištu rada** ocjenom vrlo dobar; 9 ispitanika procijenilo je dostupnost kadrova ocjenom vrlo loše; 9 ispitanika ocjenom loše; dok su tek 2 ispitanika ocijenili dostupnost kadrova ocjenom vrlo dobar; 1 ispitanik ocjenom odličan.

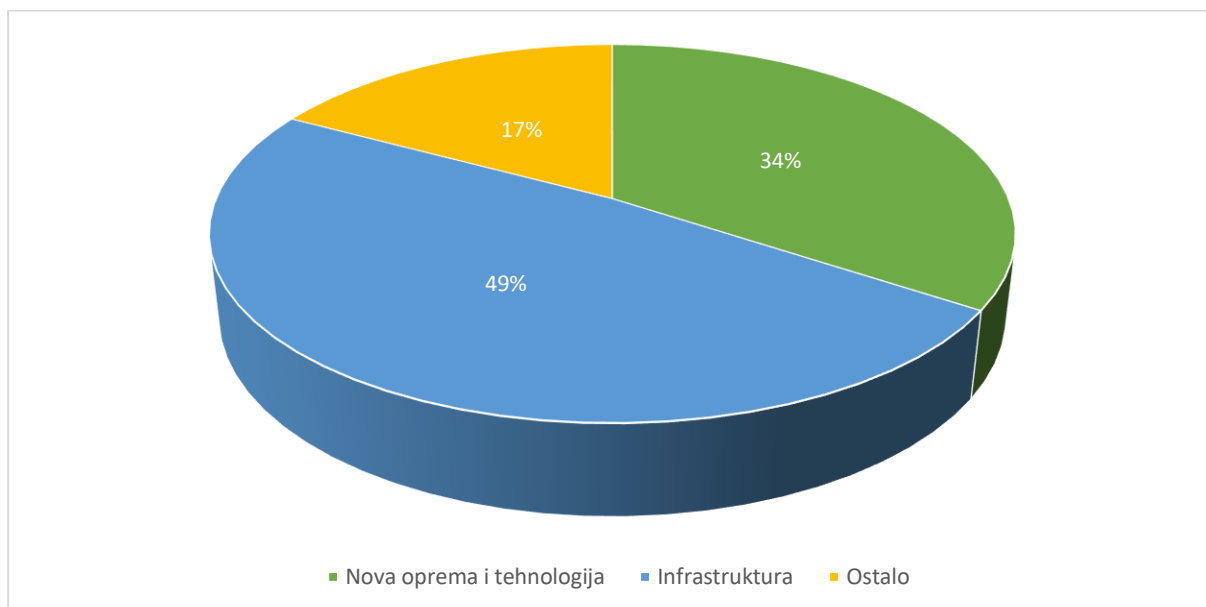
Kao **glavne prepreke pri unaprjeđenju poslovanja**, ispitanici navode sljedeće:

Nedostatak stručnog kadra te prostora predstavljaju glavne prepreke daljnjem unaprjeđenju poslovanja kod anketiranih poduzetnika. Ostale prepreke kao i zastupljenost istih u odgovorima može se vidjeti na gore prikazanoj shemi. Osim navedenog, 2 ispitanika odgovorila su kako prepreka nema dok je 4 ispitanika navelo sljedeće prepreke: sve je vezano uz turizam; neinventivnost Općine, neaktivnost, trom sustav; silna papirologija; smanjenje poslovanja uzrokovano trenutnom situacijom (pandemija COVID-19).

Što se tiče **daljnjih ulaganja u razvoj vlastitog poslovanja**, 34 ispitanika odgovorilo je da planira daljnja ulaganja u sljedećih 5 godina dok je 7 ispitanika odgovorilo da ne planira daljnja ulaganja u sljedećih 5 godina.

Planirana ulaganja prikazana su na sljedećoj shemi:

Od konkretnih **ulaganja u infrastrukturu**, ispitanici su naveli sljedeća planirana ulaganja: gradnja dječjeg vrtića; renoviranje postojećih objekata; izgradnja nove radione; zemljište i poslovni prostor; proširenje praonice rublja; izgradnja mini uljare; gradnja pristupnog veza; turistička prometna infrastruktura (biciklističke i pješačke staze); novi nasadi; izgradnja proizvodne jedinice; skladište; mini hotel u naselju Cokuni.

Od planiranih konkretnih **ulaganja povezanih s ulaganjem u opremu i tehnologiju**, ispitanici su naveli strojeve za obradu kamena uz proširenje hale; novi proizvodni pogon i marketing; nova tehnološka rješenja, oprema i ljudski resursi; nova vozila uz nova zaposlenja; nabava strojeva za održavanje nerazvrstanih cesta, uređenje skladišnog prostora; pokretanje strojne obrade.

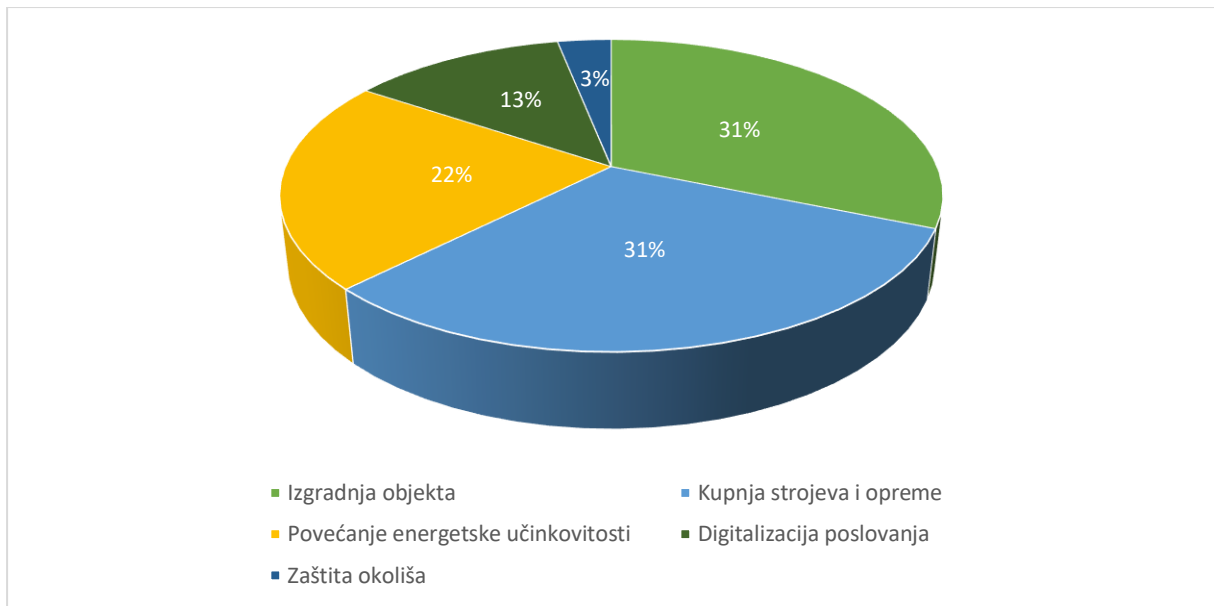
Pod **ostalim planiranim ulaganjima** ispitanici su naveli sljedeće kategorije: investicije u turizam i ugostiteljstvo; razvoj osnovne djelatnosti; ovisno o trenutnoj situaciji; širenje djelatnosti; proširenje mreže veleprodaje; ulaganja u razvoj i modernizaciju.

Na pitanje jesu li **upoznati s mogućnostima financiranja putem EU fondova**, 22 ispitanika odgovorilo je kako nisu upoznati dok je 18 ispitanika navelo da je upoznato s predmetnim mogućnostima. Od mjera i poziva s kojima su upoznati 15 ispitanika navelo je konkretne mjere ili ulaganja koje je moguće sufinancirati iz EU fondova: Mjera 4 Ulaganje u fizičku imovinu; Mjera Ulaganja u vinarije i marketing vina; Mjera 6 Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja; kupnja strojeva; energetska učinkovitost; proširenje djelatnosti; poticaji za poljoprivrednike.

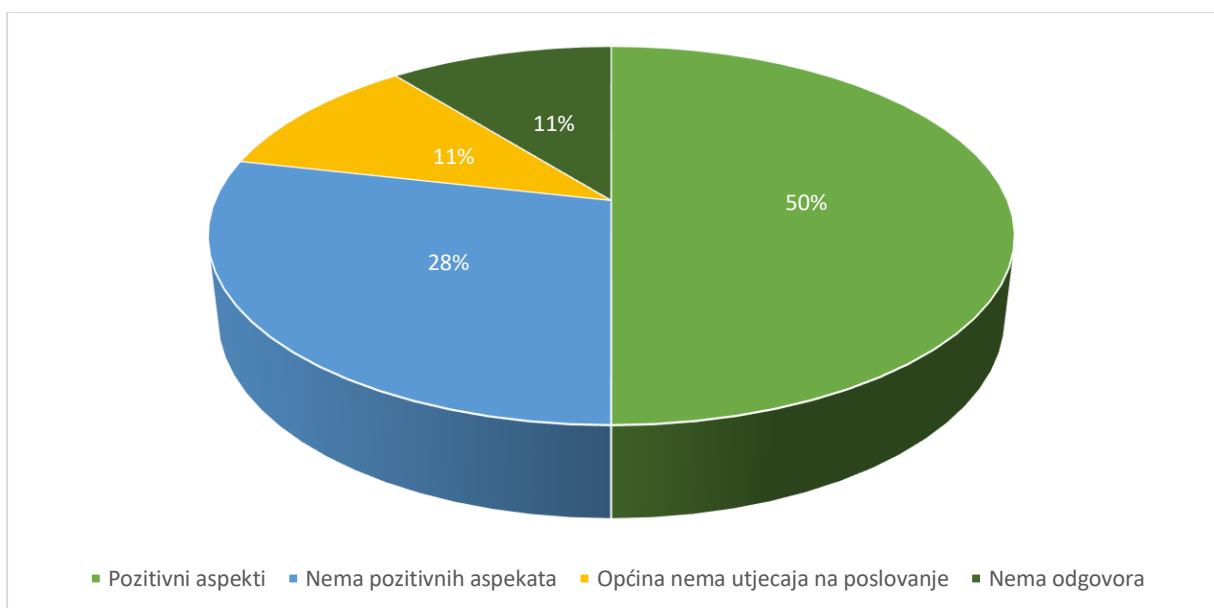
Od ostalih odgovora, 1 ispitanik je odgovorio kako nije informiran o mogućnostima financiranja u novom programskom razdoblju; 1 ispitanik je naveo kako ažurno prati sve objave ministarstva, 1 ispitanik je naveo kako nije upoznat s tematikom, a 1 ispitanik smatra kako se ulaganja koja su mu potrebna u vezi opreme i prostora za održavanje komunalne infrastrukture ne financiraju iz EU fondova.

Od ispitanika koji nisu upoznati s mogućnostima financiranja ulaganja putem EU fondova, njih 33 odgovorilo je potvrdno na pitanje jesu li **zainteresirani za korištenje EU fondova ubuduće kao izvora financiranja za unaprjeđenje poslovanja** dok je tek 7 ispitanika odgovorilo negativno. Na pitanje **zašto nisu zainteresirani za mogućnost financiranja kroz EU fondove ubuduće**, 4 ispitanika navodi kako se snalaze sami; 1 ispitanik nema namjeru povećavati kapacitet pružanja usluge; 1 ispitanik navodi preveliku administraciju i nekorektne uvjete korištenja dok je 1 ispitanik više puta neuspješno aplicirao na pojedine natječaje.

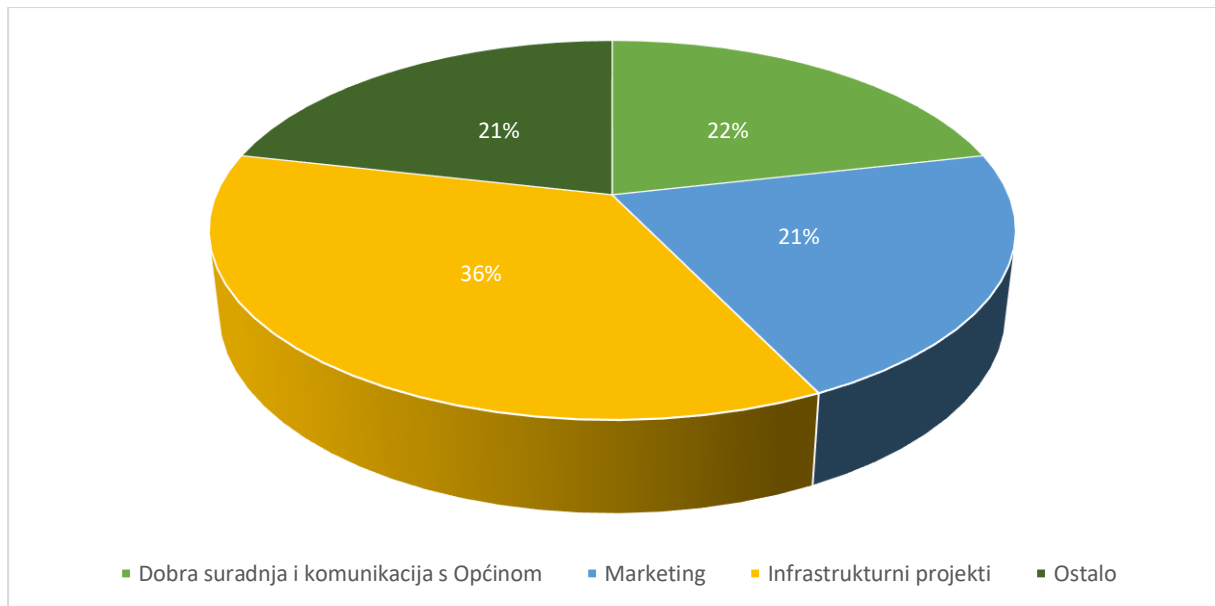
U sljedećoj shemi **prikazana su ulaganja za koja su ispitanici zainteresirani u budućem razdoblju**:

Na pitanje da opišu **pozitivne aspekte koji se odnose na rad Općine kao institucije i utjecaj istog rada na njihovo poslovanje**, ispitanici su odgovorili u sljedećim kategorijama:

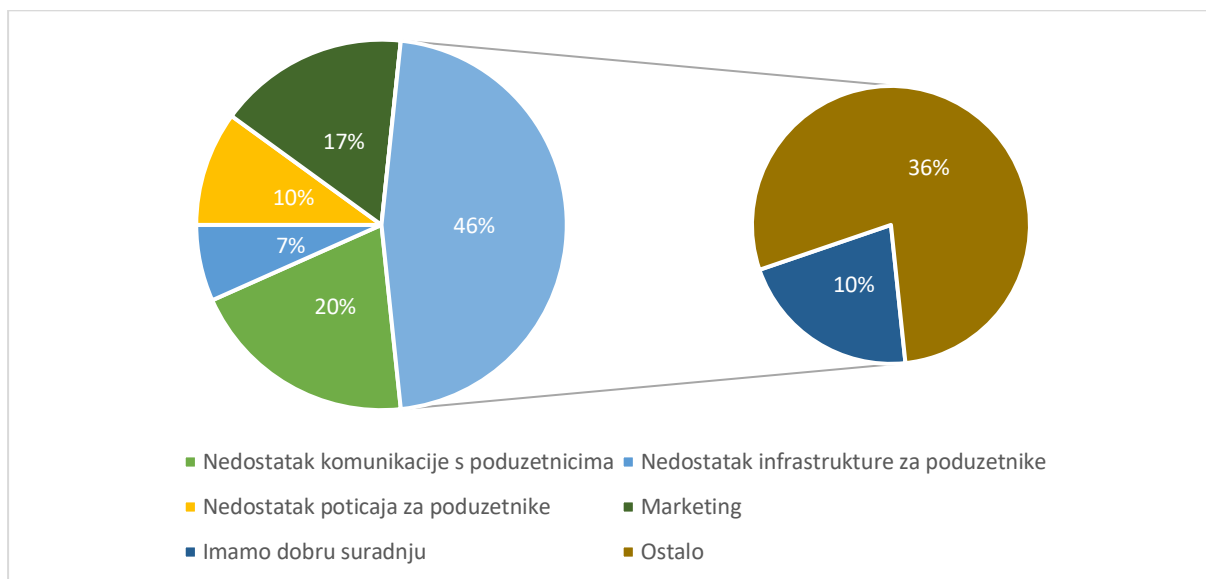

Od **pozitivnih aspekata** ispitanici navode:

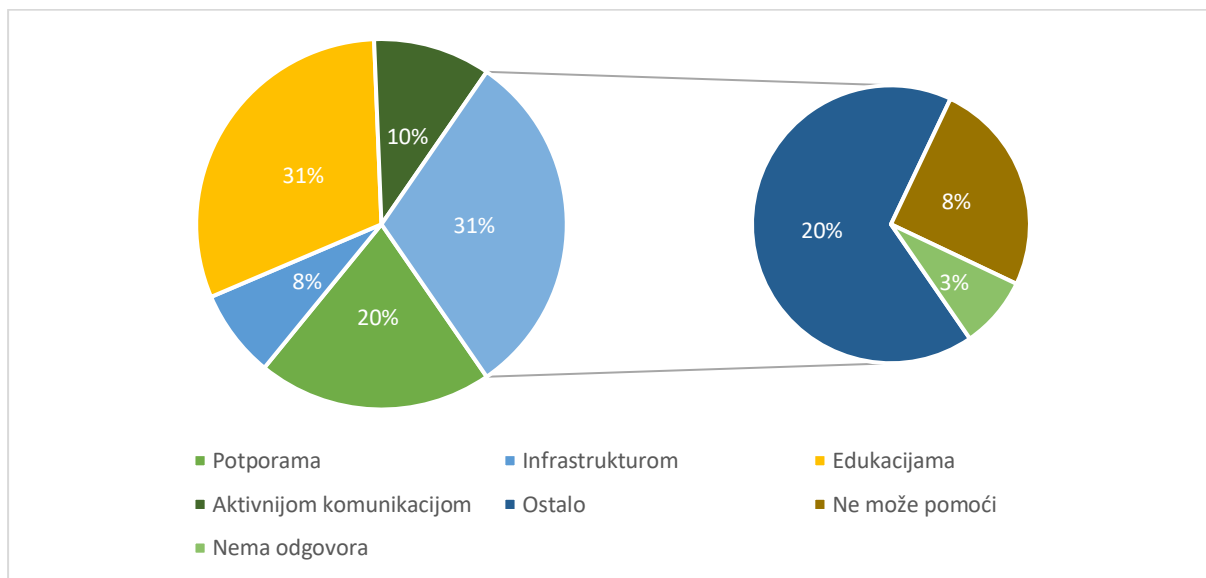
Pod ostalim odgovorima, 3 ispitanika odgovorilo je: Općina svojim programom održavanja i osiguranim sredstvima direktno utječe na naš rad; informiranost i interes da mladi poduzetnici ostanu raditi na ovom području; Općina poznaje resurse.

Kao aspekte koje bi Općina Marčana kao institucija trebala poboljšati, ispitanici su naveli sljedeće:

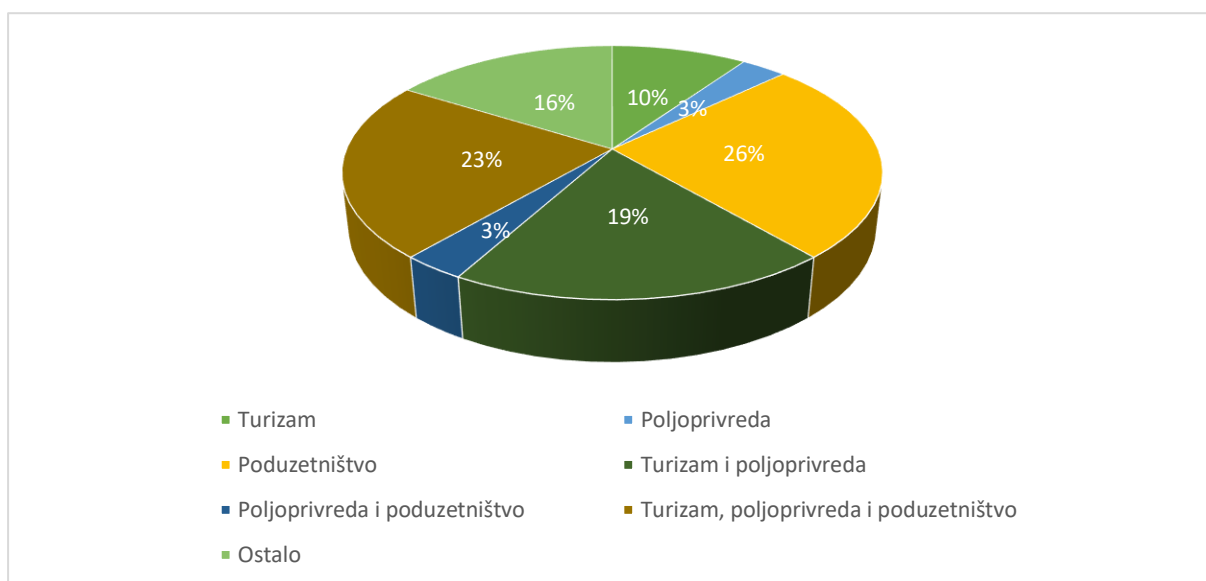
Pod ostalim odgovorima, 11 ispitanika navelo je sljedeće: uređenje mjesta; otvaranje kamenoloma u Marčani zasigurno neće pozitivno utjecati na razvoj poljoprivredne i turističke grane u Općini (čitav koncept očuvane prirode, čistog zraka i zdravih poljoprivrednih proizvoda, kao i mir i tišina okoline, bit će trajno narušeni uz dugogodišnje posljedice za okoliš i lokalno stanovništvo); Općina bi trebala spriječiti daljnje investicije u granu koja će dugoročno donijeti profit malom krugu ljudi, dok će stanovništvu ostaviti narušeno zdravlje i zagađenu i uništenu prirodu); potrebno je ulagati u bankomate, razvoj usluga; potrebno je odlagalište za gospodarski otpad (uz dodatne namete korisnicima ako je potrebno); potrebno je parkiralište u Loborici i razvoj manifestacija za turiste; unaprijediti sustav rješavanja podnesenih zahtjeva; sve aspekte djelovanja Općine treba unaprijediti; treba više poticaja i stručnih ljudi koji mogu pomoći poduzetnicima u razvoju; Općina nije upoznata s našim radom. Jedan ispitanik naveo je kako nema međusobnog utjecaja Općine i poduzetnika; dok 1 ispitanik navodi kako nema odgovora.

Od načina na koji Općina Marčana može pomoći poduzetnicima, ispitanici su naveli:

Ostali odgovori su sljedeći: Ako treba oni su na usluzi; svaka pomoć je dobrodošla; glede očuvanja kvalitete proizvoda, Općina Marčana uvelike bi doprinijela obustavom izgradnje kamenoloma kao i promocijom proizvoda s područja Općine; nepovećavanjem prireza i ostalih davanja; u brzini prikupljanja potrebnih dozvola i izdavanja.

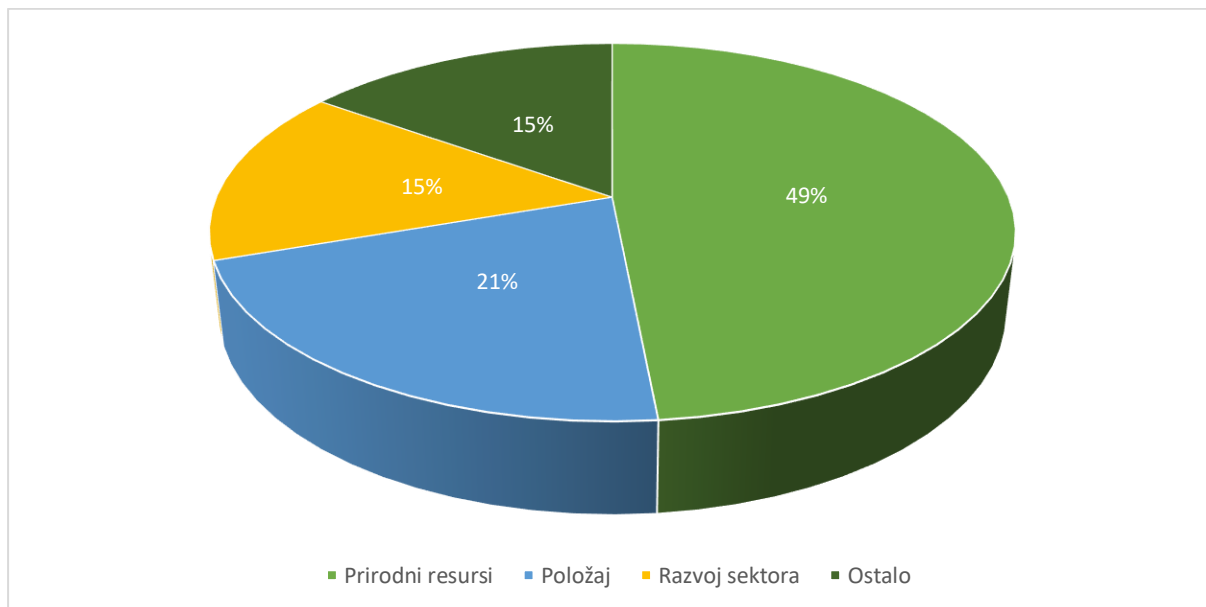
Što se tiče cjelokupnog razvoja Općine Marčana, ispitanici smatraju da **je važno razvijati sljedeće sektore:**

Ostali odgovori su: ugostiteljstvo, eko-poljoprivreda, rekreativni sport; sve sektore za koje postoje komparativne prednosti (turizam, ugostiteljstvo, obrti, pojedine grane poljoprivrede,

prerađivačka industrija); nema niti jedne benzinske crpke (IT sektor i sve sektore koji mogu raditi od kuće); niti jedan sektor pojedinačno, Općini nedostaje jedan trgovački centar, a i benzinska crpka od kojih bi opet na kraju imali koristi stanovnici Općine i sama Općina; sektori napreduju u skladu.

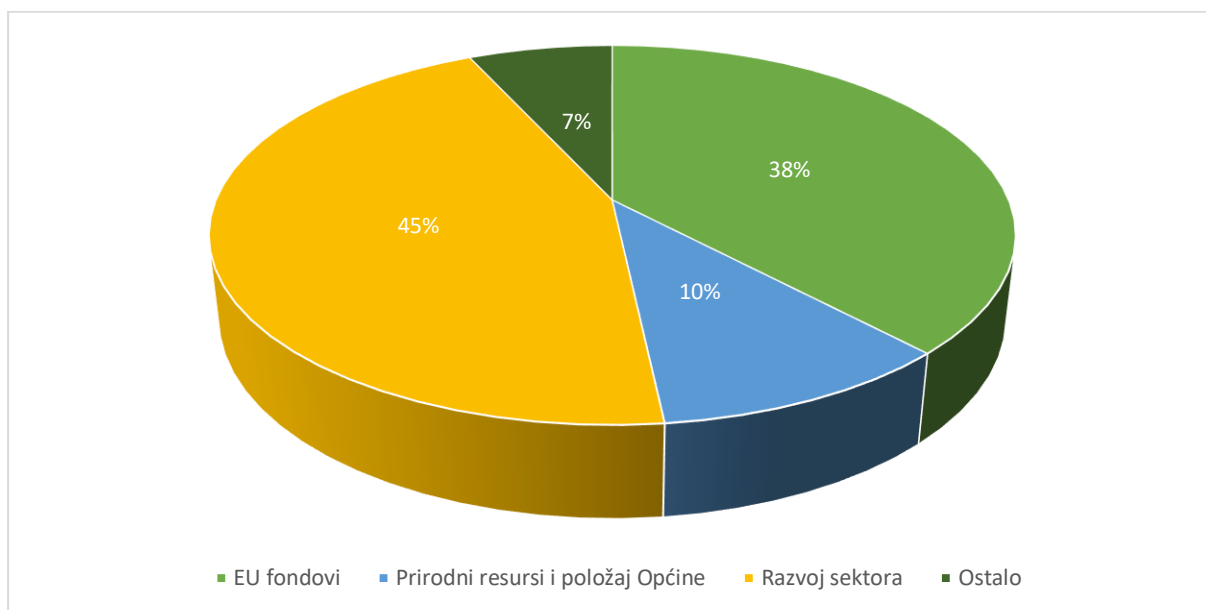
Od **konkurentskih prednosti i resursa Općine Marčana** na kojima bi se trebao temeljiti cjelokupni razvoj Općine, ispitanici navode:

Ispitanici koji smatraju da treba razvijati pojedine sektore gospodarstva naveli su sljedeće: turizam; turizam, poljoprivredu i malo poduzetništvo; obzirom da je turizam poprilično razvijen potrebno je ulagati u poljoprivredne i proizvodne djelatnosti; slabo razvijen turizam ima puno potencijala ako se odredi prava strategija.

Ostali odgovori: značajna površina neobrađenog poljoprivrednog zemljišta, broj smještajno-turističkih objekata velik u odnosu na nedovoljnu ponudu ugostiteljsko-prehrambenih objekata, nedostatak sportsko-rekreativnih objekata; puno je prostora za djelovanje, s obzirom da je Općina nerazvijena moguće je djelovanje na više razina; Općina zna kako se treba razvijati; sve manje ih je. Osim navedenog, 1 ispitanik naveo je kako je suzdržan.

Ispitanici su naveli sljedeće **prilike na tržištu** koje treba iskoristiti:

Ostali odgovori: suzdržana sam; trgovački centar, benzinska postaja.

Na pitanje imaju li **prijedlog projekata koji bi doprinijeli razvoju Općine**, 27 ispitanika je odgovorilo sljedeće:

- Napraviti poslovnu zonu u Općini
- Oživljavanje poslovne zone Marčana Jug te izgradnja benzinske pumpe u sklopu iste
- Izgradnja industrijske zone, izgradnja više manjih lučica za plovila, promicanje poljoprivrede, povoljna prodaja općinskog zemljišta mladim obiteljima po uzoru na Općinu Bale, izgradnja šetnica uz obalu
- Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje, domaće gastronomije; uređenje biciklističkih i pješačkih staza; poticanje aktivnog i zdravstvenog turizma cijele godine zbog blage mediteranske klime
- Poboljšati promotivne aktivnosti i marketing Općine, unaprijediti manifestacije koje će biti doživljaj i za turiste i za lokalno stanovništvo
- Izgradnja novih širih cesta na relaciji Prodol - Rakalj, Križ- Krnica
- Osigurati pokrivenost Wi-Fi signala
- Osnivanje difuznog hotela po uzoru na Mon Perin
- Izgradnja parkinga na lokacijama gdje je cesta asfaltirana do plaža te održavanje istog kroz naplatu parkirnih mjesta
- Prenamjena zgrada u vlasništvu Općine u dom za starije i nemoćne na više lokacija

- Privući digitalne nomade, uvođenje svjetlovodnog interneta, radionice za djecu o poduzetništvu i STEM-u
- Izgraditi zabavne parkove, razviti glamping
- Uspostaviti mrežu dostupnih ambulanti za naselja, postaviti bankomate
- Razviti turističke tematske puteve i atrakcije
- Izgraditi odlagalište za gospodarski otpad
- Izgradnja modernijih i zanimljivijih turističkih objekata, poticati razvoj apiterapije
- Izraditi katalog lokalnih proizvođača te ga distribuirati putem TZ-a.

Prilog 2. Rezultati provedenog upitnika za poljoprivrednike i ribare

Razvoj poljoprivrede

U provedenom upitniku 12 ispitanika je navelo kao **glavni proizvod** vlastite poljoprivredne proizvodnje masline i maslinovo ulje. Pet ispitanika uz masline ili maslinovo ulje proizvodi lavandu i ljekovito bilje; lješnjak; vino. Isključivo vino proizvodi još 3 ispitanika, a 1 ispitanik kao glavne proizvode svoje poljoprivredne proizvodnje navodi vino i djetelinu. Jedan ispitanik vino proizvodi uz jaja, maslinovo ulje, sezonsko voće i povrće.

Dvoje ispitanika uzgaja krave, ovce, kokoši i svinje; 1 ispitanik se bavi uzgojem hladnokrvnih konja i Istarskih magaraca; 1 ispitanik uzgaja isključivo svinje; 1 ispitanik proizvodi kozji sir i meso jaretine; 1 se bavi isključivo ovčarstvom; 1 navodi kao glavne proizvode sir i meso; 1 ispitanik navodi životinje i povrće; 1 ispitanik kozji sir.

Od proizvodnje mlijeka, 1 se bavi mljekarstvom; 1 proizvodi kozje mlijeko; 1 ispitanik mlijeko i meso; 1 ispitanik navodi jaja, maslinovo ulje, vino, sezonsko voće i povrće; 1 ispitanik navodi žitarice i povrće; 1 ispitanik navodi grožđe i češnjak; 1 ispitanik navodi jagode i lubenice; 1 ispitanik med i pčelinje proizvode; jedan ispitanik lavandine proizvode.

Tablica 4. Osnovni proizvodi ispitanika:

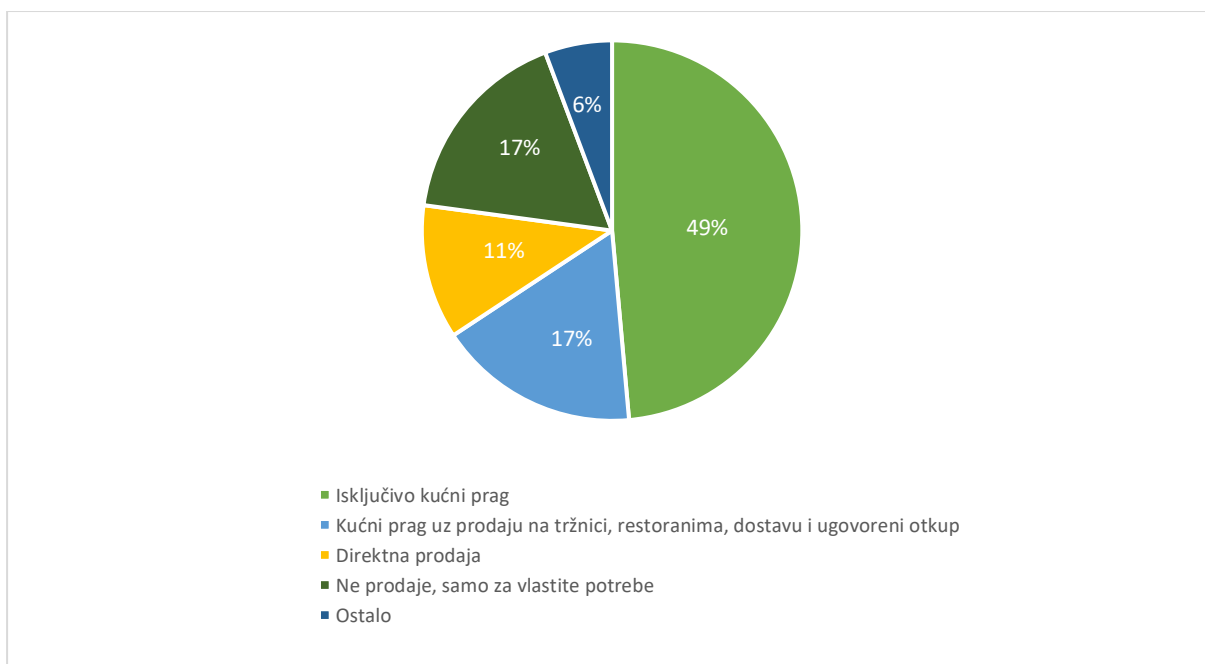
Masline, maslinovo ulje	12
Maslinarstvo, lavanda, ljekovito bilje	1
Maslinovo ulje, lješnjak	2
Maslinovo ulje, vino	2
Vino	3
Djetelina i vino	1
Uzgoj krava, ovaca, kokoši, svinja	2
Uzgoj hladnokrvnih konja i Istarskih magaraca	1
Uzgoj svinja	1
Proizvodnja kozjeg sira i mesa jaretine	1
Ovčarstvo	1
Sir i meso	1
Životinje, povrće	1
Kozji sir	1
Mljekarstvo	1
Kozje mlijeko	1
Mlijeko i meso	1
Jaja, maslinovo ulje, vino, sezonsko voće i povrće	1
Žitarice i povrće	1

Grožđe, češnjak	1
Jagode i lubenice	1
Med, pčelinji proizvodi	1
Proizvodi od lavande	1

Podjela po proizvodima:

- 18 ispitanika proizvodi maslinovo ulje (isključivo i u kombinaciji s ostalim proizvodima)
- 6 ispitanika proizvodi vino (isključivo ili u kombinaciji s ostalim proizvodima)
- 8 ispitanika uzgaja životinje za prodaju mesa (isključivo ili uz druge proizvode)
- 3 ispitanika proizvodi sir
- 3 ispitanika proizvodi mlijeko
- 4 ispitanika proizvodi povrće, voće, žitarice ili jaja
- 1 ispitanik uzgaja grožđe i češnjak
- 1 ispitanik proizvodi med i pčelinje proizvode
- 1 ispitanik proizvodi lavandine proizvode.

Sljedeća shema prikazuje **kanale prodaje** ispitanika:

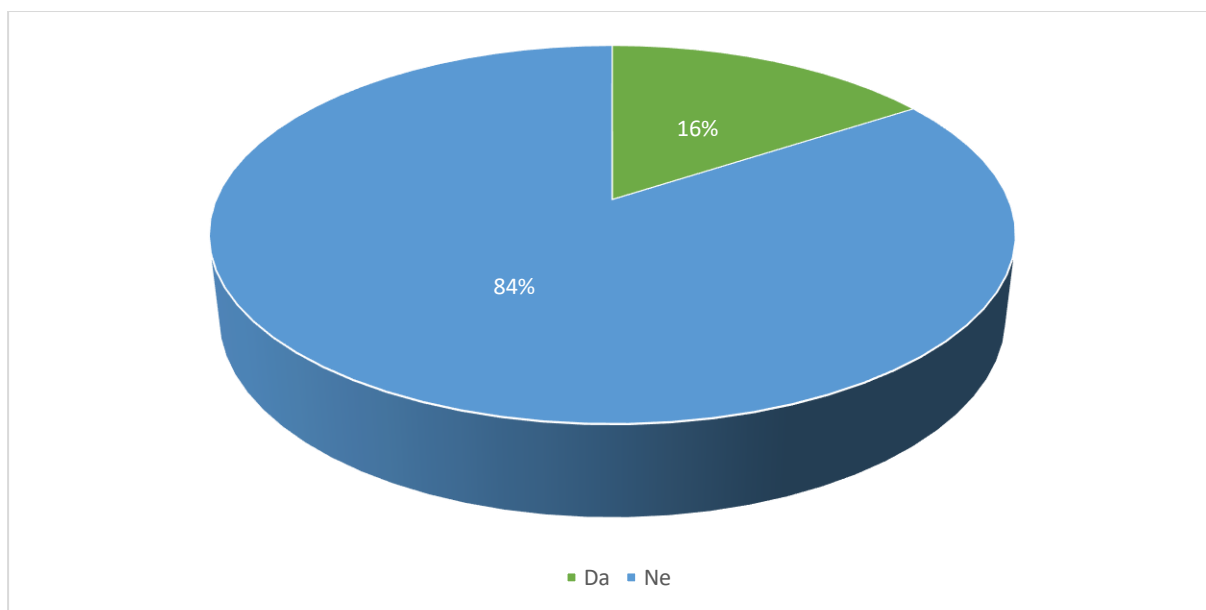
Ostali ispitanici (2) navode veleprodaju i izvoz većih količina.

Ukupno 33 ispitanika nisu **članovi klastera/proizvođačke organizacije/udruga/zadruga**, dok ih je 7 član jedne od niže navedenih udruga:

- Istarski Eko Proizvod
- Agroudruha Maslina
- Agroudruha Fažana

- Vinistra
- Agroturist Vodnjan
- Pridružen član Vinistre i Agroturista
- Konjogojska udruga "Istra".

Nijedan ispitanik nije član lokalne udruge Agro Marčana.

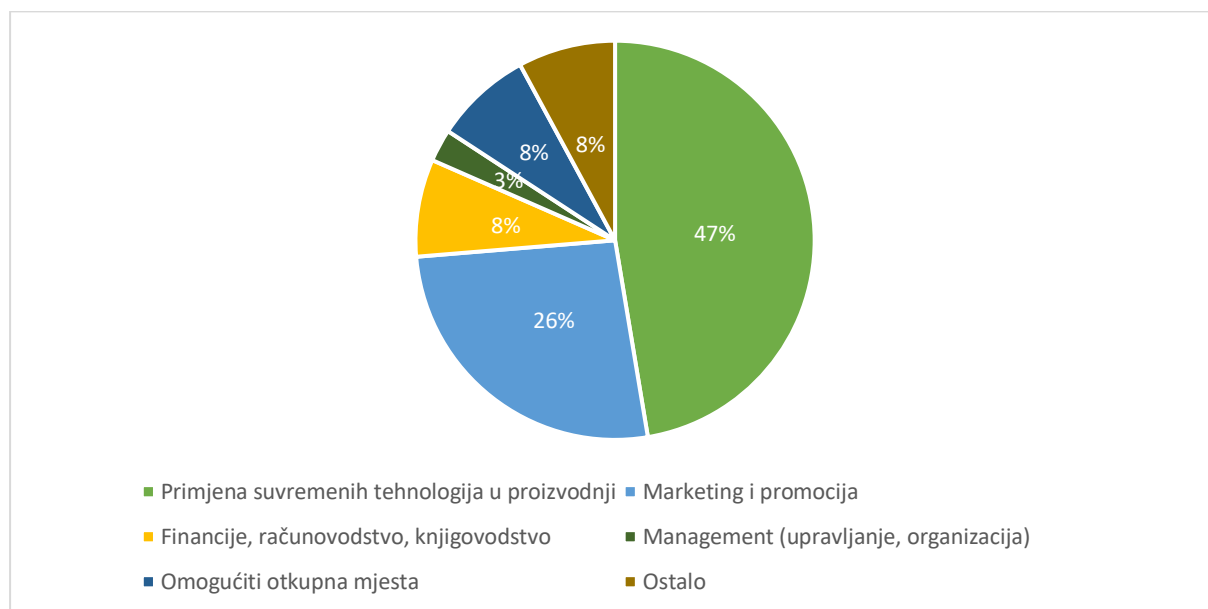
Kao **glavne prepreke** pri unaprjeđenju poslovanja 10 ispitanika navodi **prodaju i plasman proizvoda**. Odgovori se konkretno odnose na sljedeće: nemogućnost prodaje proizvoda; nedostatak kupaca veće kupovne moći; plasman proizvoda visoke kvalitete; neorganizirano tržište; nemogućnost prodaje veće količine proizvoda uz visoke ulazne troškove u odnosu na troškove zemalja u okruženju te visoka stopa PDV-a na izlazne proizvode; nedostatak otkupnog mjesta i marketing.

Ukupno 10 ispitanika navodi kao glavnu prepreku za unaprjeđenje **poslovanja vremenske neprilike, navodnjavanje, štete nametnika**. Konkretni odgovori se odnose na nedostatak boljeg sustava navodnjavanja ili nedostatak navodnjavanja u sušnom razdoblju proizvodnje; isplativost proizvodnje uz loše klimatske uvjete; vremenske neprilike; nemogućnost sanacije raznih šteta nastalih od nametnika, bolesti, divljači; nedostatak struje i vode na poljoprivrednom gospodarstvu.

Isto tako, 10 ispitanika navodi **nedostatak zemljišta i zastarjelu tehnologiju** kao glavne prepreke pri unaprjeđenju poslovanja. Odgovori se konkretno odnose na nedostatak poljoprivrednog zemljišta, nemogućnost zakupa poljoprivrednog zemljišta od općine ili države, okrupnjavanje pašnjaka, državno poljoprivredno zemljište, ja ga obrađujem, dao sam zahtjev 2017. godine i još nisam dobio odgovor...nemam prilazni put svojoj parceli koju sam kupio, a prilaz bi trebao ići preko državnog.

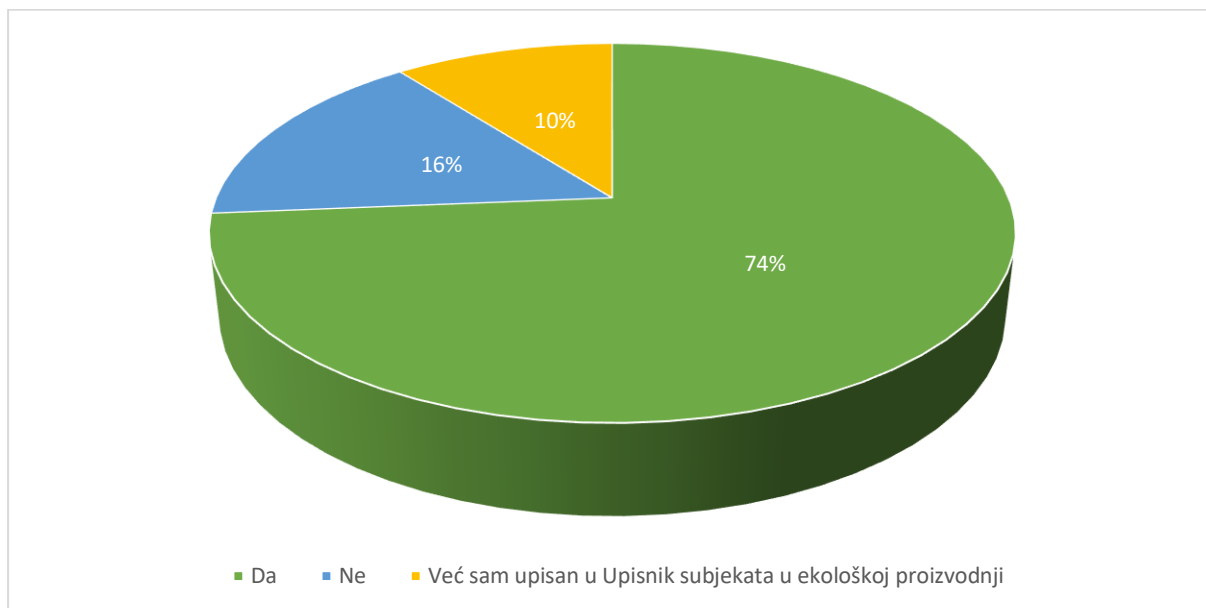
Od ostalih odgovora 1 ispitanik smatra da su loši poticaji najveća prepreka pri unaprjeđenju poslovanja; 1 ispitanik smatra da su to teškoće pri zapošljavanju kvalitetne radne snage; 1 ispitanik je uz nemogućnost najma državnog zemljišta naveo i hranu za životinje; 1 ispitanik je naveo nedostatak investicijskih sredstava; 1 ispitanik smatra da je najveća prepreka zanemarivanje od strane regionalne vlasti; 1 ispitanik smatra da je problem u ograničavanju proizvodnje od strane pčelarskih udruga; 1 ispitanik smatra da na natječajima prolaze samo „podobni“; dok 1 ispitanik navodi kako nema prepreka pri unaprjeđenju poslovanja.

Od **specifičnih znanja i vještina potrebnih za unaprjeđenje vlastitog poslovanja**, ispitanici navode:

Od ostalih odgovora 1 ispitanik je naveo i tehnologiju i promociju; 1 ispitanik je odgovorio ništa od navedenog, dok je 1 ispitanik odgovorio da je zadovoljan.

Slijedeća shema prikazuje jesu li ispitanici **zainteresirani za ekološku proizvodnju**:

Ispitanici koji su naveli da nisu zainteresirani za ekološku proizvodnju su kao razloge naveli nesigurnost kvalitetne proizvodnje grožđa povezane s nestabilnim vremenskim prilikama (1 ispitanik); neizvjesnost ekološke proizvodnje i potrebu za dodatnim kanalima promocije i plasmana proizvoda, a navedeno u korelaciji s cijenom litre ekološkog ulja nije isplativo (1 ispitanik); 1 ispitanik je odgovorio kako u današnje vrijeme nije moguće biti u eko proizvodnji jer nije rentabilno; a proizvod bi morao duplo skuplje naplatiti; 1 ispitanik naveo je kako ima sve domaće proizvode; 1 kako proizvodi samo za svoje potrebe, dok 1 ispitanik smatra da se lavanda i vinograd ne može ekološki obrađivati.

9 ispitanika smatra da bi **razvoju poljoprivrede na području Općine Marčana** koristile potpore i edukacije. 4 ispitanika navode potpore općenito, 1 ispitanik navodi edukacije općenito, dok od konkretnijih prijedloga navode educiranje mladih te njihovo poticanje na bavljenje poljoprivredom dodjelom neobrađenog zemljišta; subvenciju nabave sadnog materijala, strojeva ili skladišnih i prerađivačkih sustava; sufinanciranje pčelara; potpore za kupnju gnojiva za koja ispitanik kaže da su preskupa.

8 ispitanika smatra da se razvoj poljoprivrede na području Općine Marčana može potaknuti **dodjelom državnog ili općinskog zemljišta**. 1 ispitanik uz navedeno smatra da treba provesti okrupnjivanje parcela te ih potom dati u najam. 1 ispitanik uz navedeno smatra da treba organizirati marketing, promovirati i organizirati sajmove i lokalne manifestacije na kojima će

proizvođači imati prilike izlagati svoje proizvode. 1 ispitanik uz navedenu dodjelu zemljišta smatra da treba potaknuti financiranje i organiziranje sajмова, osmišljavanje vinskih cesta, otvaranje strateškog mjesta za prodaju svih proizvoda proizvedenih na području Općine Marčana.

3 ispitanika smatra kako bi razvoju poljoprivrede na području Općine Marčana doprinio **sustav navodnjavanja**. 1 ispitanik navodi konkretno sustav navodnjavanja korištenjem podzemnih voda, a uz navedeno smatra da je potrebna i subvencionirana stručna pomoć agronoma i ostalih stručnjaka u maslinarstvu, vinogradarstvu i uzgoju povrća.

2 ispitanika smatra kako treba **organizirati tržnicu i sajam lokalnih proizvođača**. U prvom slučaju, ispitanik navodi kako su proizvođači voljni preuzeti organizaciju tržnice u naselju Krnica uz financijsku pomoć Općine, dok u drugom slučaju ispitanik navodi kako bi sajmovi lokalnih proizvođača trebali biti po uzoru na Kaldır.

6 ispitanika smatra kako je za razvoj poljoprivrede presudno **udruživanje**. 1 ispitanik smatra kako je udruženje poljoprivrednika važno zbog promocije samih proizvoda; 1 ispitanik smatra da treba reaktivirati postojeću udruhu Agro Marčana; 1 ispitanik smatra kako bi udruga imala zadaću savjetodavnog tijela, pomaganje i promocija poljoprivrednika, a uz navedeno bi Općina trebala sufinancirati odlaske na sajmove; 1 ispitanik smatra da bi udruga trebala unaprijediti i pomoći poljoprivrednim gospodarstvima; 1 ispitanik smatra da putem udruge treba plasirati proizvode; 1 ispitanik smatra kako bi se preko udruge trebao nabavljati repromaterijal, a uz navedeno Općina bi trebala sufinancirati ulaganje, troškove promocije te razvoj sajмова poljoprivrednih proizvoda tijekom turističke sezone.

Od **ostalih odgovora** ispitanici navode:

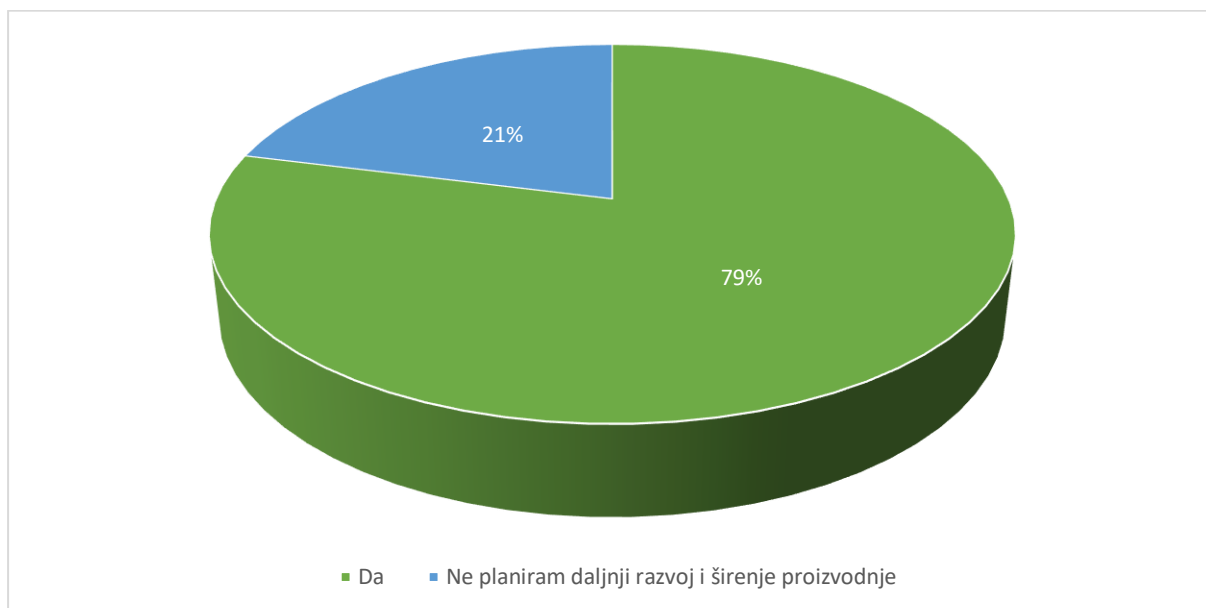
- Brže i bolje upoznavanje gostiju koji borave na području Općine s ponudom poljoprivrednih proizvoda (putem oglasnih ploča, prezentacija i slično)
- Bolje povezivanje poljoprivrede i turizma
- Povezivanje s turističkom zajednicom u smislu marketinga i suradnje, povezivanje sa školama i vrtićima, i kroz edukaciju i kroz izravnu suradnju na kupoprodaji (primjer LAG sjeverna Istra je snimio serijal edukativnih materijala za djecu po lokalnim OPG-ovima; razvoj aplikacije za kupnju i prodaju proizvoda na lokalnoj razini, brendiranje Općine kao poljoprivredne, a tek onda turističke lokacije jer bez poljoprivrede nema ni turizma-od izgleda krajobraza do hrane

koja se nudi do toga na što će turisti trošiti novce, davanje općinske zemlje u zakup za potrebe poljoprivrede

- Uklanjanje vinograda koji se ne obrađuju
- Otvaranje kamenoloma jedna je od vrlo bitnih stavki koja neće nimalo doprinijeti ekološkom certifikatu s obzirom da je cilj prelazak na ekološku proizvodnju.

RAZVOJ POSLOVANJA

Odgovori na pitanje planiraju li **ulaganja u sljedeće tri godine** prikazani su na sljedećoj shemi:

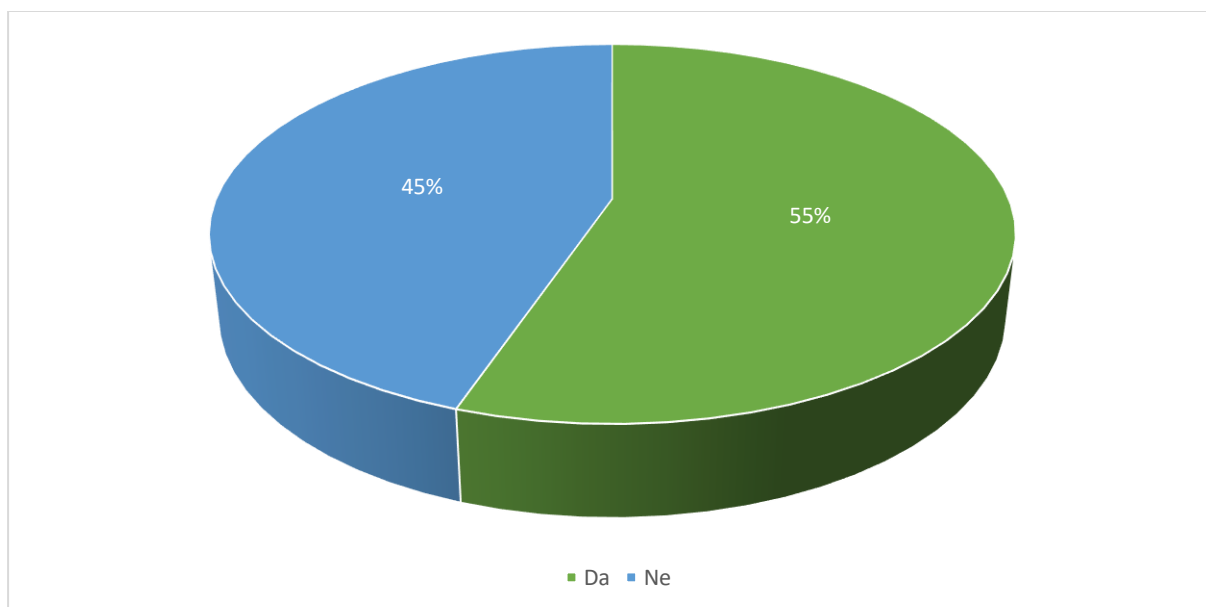

Od konkretnih ulaganja ispitanici su naveli ulaganja u:

- Vinariju
- Vinarska i vinogradarska oprema
- Poljoprivredna mehanizacija
- Mehanizacija i edukacije
- Mehanizacija i širenje proizvodnje
- Mehanizacija, nasadi, proširenje djelatnosti na turizam
- Nabava nove opreme
- Oprema na farmi, strojevi, poljoprivredno zemljište
- Poljoprivredna oprema (priključci za traktor), inox bačve sa sustavom plinova(argon), kušaona, novi prostor za čuvanje i punjenje ulja u boce
- Ograde za pašnjake, spremišta za sijeno, opremanje štala i kokošnjaca, smještaj za turiste
- Gradnja novog podruma i destilerije, podizanje višegodišnjih nasada, sadnja novih kultura
- Širenje nasada, osposobljavanje skladišnih prostora, nabava peradi
- Razvoj u proizvodnji i preradi voska, izgradnja objekata za proizvodnju, razvoj proizvodnje strojeva za proizvodnju voska
- Proširenje štale i popratnih prostorija za skladištenje sijena
- Unaprjeđenje proizvodnje i izgradnja infrastrukture
- Izrada sirane- kušaonice vlastitih proizvoda: ovčjeg sira, maslinovog ulja, istarske malvazije
- Proširenje nasada
- Uređenje prostora za degustaciju te izgradnja mini uljare prvenstveno za vlastitu potrebu, a po mogućnosti i za ostale proizvođače
- Dovršiti izgradnju smještajnih kapaciteta, ograđivanje pašnjaka, renovirati smještaj za životinje (krov) i izmuzište, napraviti prodajni štand na vlastitom OPG-u

- Trajni nasadi, turizam
- Sadnja maslinika sa otprilike 150 stabala maslina
- Prerada maslina i uzgoj životinja
- Ugostiteljske usluge, ekološku ambalažu, razvoj novih proizvoda
- Marketing
- U obnovu stada
- Ovčarstvo i turizam
- Ovčarstvo
- U pčelarstvo.

Na pitanju jesu li **upoznati s mogućnostima financiranja putem EU fondova**, ispitanici odgovaraju slijedeće:

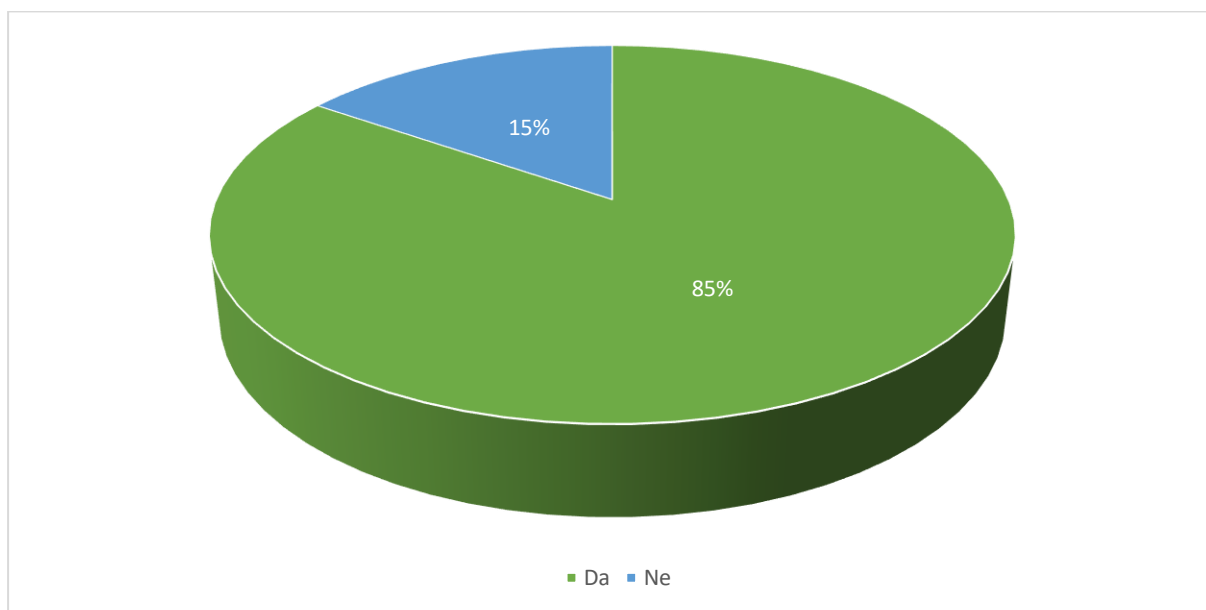

6 ispitanika navelo je kao razlog **zašto nisu upoznati/e s mogućnošću financiranja putem EU fondova** isključivo nedovoljna informiranost o tematici, 2 ispitanika odgovorilo je kako ne žele zaduživanja. Od ostalih odgovora 6 ispitanika je odgovorilo sljedeće: prevelika birokracija; komplicirano javljanje na natječaj; nesigurnost dobivenih sredstava; nedostatak zemljišta za širenje djelatnosti; neuspjeh pri prijašnjim apliciranjima projekata na natječaj.

Od **ulaganja s kojima su upoznati/e putem EU fondova**, 3 ispitanika odgovorilo je kako su upoznati s Programom ruralnog razvoja; 1 ispitanik s projektima općenito; 1 ispitanik upoznat/a je s bespovratnim sredstvima LAG-a južna Istra, međutim, tvrdi kako na natječajima prolaze samo podobni. Od konkretnih natječaja i mjera ispitanici su upoznati s: Mjerom Ulaganja u vinarije i marketing vina (2 ispitanika); Podmjerom 6.1 Potpora za pokretanje

poslovanja mladim poljoprivrednicima (3 ispitanika), Podmjera 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva (1 ispitanik); Podmjerom 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima (4 ispitanika); Podmjera 6.4 Ulaganja u stvaranje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti (1 ispitanik). Od ostalih ulaganja ispitanici su naveli ulaganje u izradu sirane (1 ispitanik); kupovina poljoprivredne opreme (3 ispitanika).

Na slijedećoj shemi prikazano je koliko je ispitanika **zainteresirano za korištenje EU fondova ubuduće kao izvora financiranja za razvoj poslovanja**:

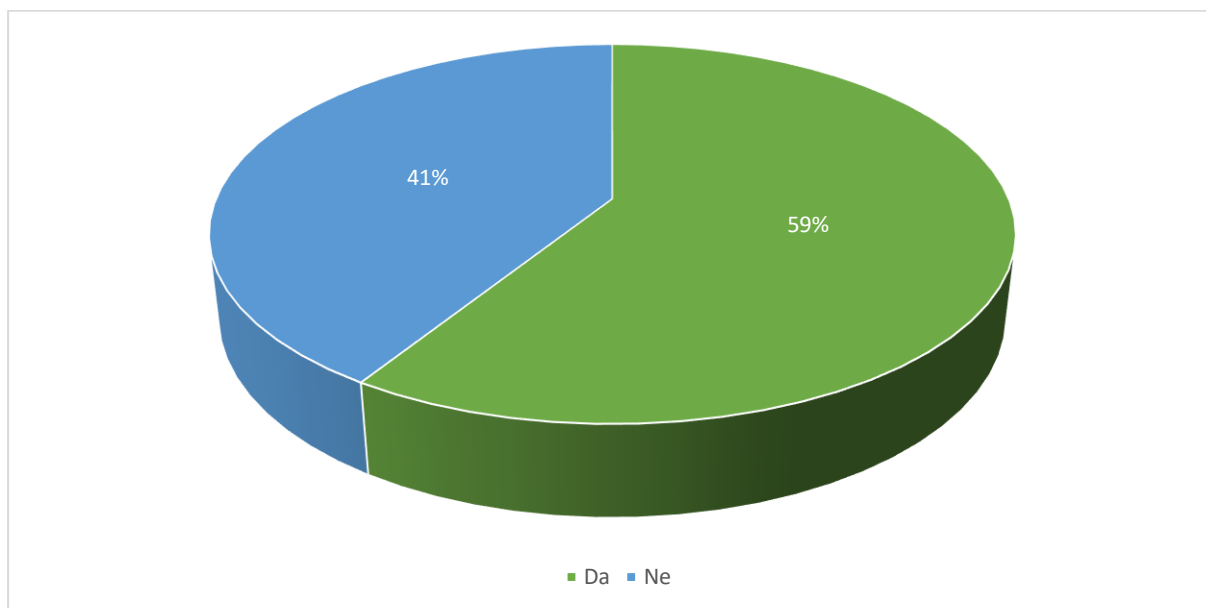

14 ispitanika zainteresirano je za kupnju strojeva; 12 ispitanika zainteresirano je za gradnju objekta, dok je troje ispitanika navelo da je zainteresirano za povećanje energetske učinkovitosti. 1 ispitanik planira izgraditi kamp s ciljem smještaja studenata i učenika iz EU s obzirom da vrše obrazovanja za fakultete i srednje škole. 1 ispitanik zainteresiran je za kupnju ili najam zemljišta te izgradnju objekta; 1 ispitanik planira ulaganja u opremu, izgradnju objekta i kupnju stoke; 1 ispitanik je zainteresiran za ulaganja u kupnju strojeva, izgradnju objekta i povećanje energetske učinkovitosti.

Od ispitanika koji nisu zainteresirani za daljnja ulaganja, 3 ispitanika nisu u mogućnosti zaduživati se; 1 ispitanik navodi svoju starosnu dob kao prepreku za zaduživanje; dok jedan ispitanik smatra kako će ga EU uvjetovati navedenim ulaganjima.

POVEZIVANJE S TURISTIČKIM SEKTOROM

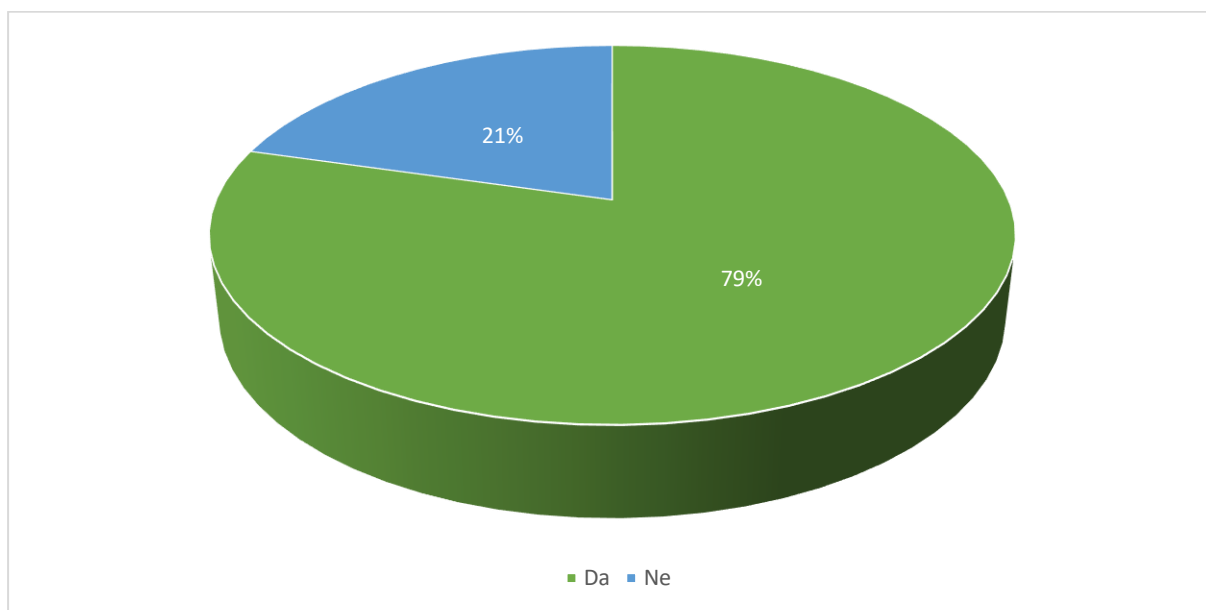
Slijedeća shema prikazuje prodaju li ispitanici svoje proizvode turistima:

Od razloga zašto ne prodaju svoje proizvode turistima, ispitanici navode nedostatak otkupnih mjesta (4 ispitanika); nedovoljnu količinu proizvoda u smislu da proizvode kupe stalni kupci, imaju ugovoren otkup mlijeka, proizvode samo za vlastite potrebe, višak podijele jer ne rade za tržište (6 ispitanika). Od ostalih razloga ispitanici navode kako nemaju uvjete za prodaju (1 ispitanik); nema potrebnu infrastrukturu za proizvodnju poput struje (1 ispitanik); nedostatak promocije (1 ispitanik).

Od ispitanika koji svoje proizvode uspijevaju plasirati na lokalno turističko tržište, 10 ih svoje proizvode prodaje na kućnom pragu; 6 ispitanika izravnom prodajom, 2 ispitanika kombiniraju prva dva načina prodaje, dok 1 ispitanik uz direktnu prodaju ima i ugovorene otkupe s hotelima i restoranima.

Na pitanje žele li se značajnije povezati s turističkim sektorom, ispitanici odgovaraju:

31 ispitanik se želi značajnije povezati s turističkim sektorom, dok 8 ispitanika ne želi uopće svoju djelatnost povezati s turističkim sektorom.

Na pitanje u kojem smjeru turizma bi nadogradili svoju poljoprivrednu djelatnost, ispitanici navode slijedeće:

- Izgradnja smještajnih kapaciteta (8 ispitanika)
- Smještajni kapaciteti i izletišta (1 ispitanik)
- Smještajni kapacitet i prodaja poljoprivrednih proizvoda turistima (1 ispitanik)
- Prodaja turistima (3 ispitanika)
- Agroturizam (2 ispitanika)
- Agroturizam i prodaja proizvoda turistima (1 ispitanik)
- Kušaona (8 ispitanika)
- Kušaona i smještajni kapacitet (4 ispitanika)
- Kuća meda, kušaona (1 ispitanik)
- Ranč za posjetu životinja (1 ispitanik)
- Mini uljara (1 ispitanik).

Ispitanici smatraju da Općina Marčana treba dati više potpora (3 ispitanika od kojih je jedan naveo specifičnu situaciju u kojoj je zatražio pomoć u sufinanciranju za edukacije o pčelarstvu, međutim, nikada nije dobio odgovor na svoju molbu iako su županija, općine i

gradovi novčano pomagali zainteresiranim polaznicima); 7 ispitanika kao aspekte koje Općina treba poboljšati je komunikacija i odaziv na probleme poljoprivrednika; 4 ispitanika je navelo da treba poboljšati promociju proizvoda; 2 ispitanika navelo je kako treba unaprijediti rad lokalne turističke zajednice dok je 2 ispitanika navelo kako treba institucionalno pomoći udruzi Agro Marčana da se ponovno aktivira; 1 ispitanik je naveo kako treba unaprijediti trenutne manifestacije vina i ulja; 1 ispitanik smatra da treba bolje iskoristiti veliki turistički potencijal Općine što bi za posljedicu imalo bolji plasman poljoprivrednih proizvoda; 2 ispitanika naveli su kako treba otvoriti tržnicu, odnosno sajam u Krnici na kojoj bi poljoprivrednici prodavali i prodavali svoje proizvode; 1 ispitanika naveo je kako bi Općina trebala ulagati u navodnjavanje, uvođenje poljoprivredne vode; 1 ispitanik je pod aspektom koji treba poboljšati naveo brzinu izdavanja građevinskih dozvola.

Od **pozitivnih aspekata** ispitanici su naveli:

- Manifestacije vina i ulja (2 ispitanika)
- Rad na infrastrukturi
- Informiranje poljoprivrednika u vezi razvoja Općine te pomoć pri dobivanju potpora
- Održavanje i uređivanje šumskih i poljskih puteva (2 ispitanika)
- Redoviti odvoz krupnog otpada
- Pomoć pri ishođenju suglasnosti za gradnju, popust za rezidente prilikom plaćanja komunalnog doprinosa.

7 ispitanika navelo je potpore i sufinanciranje kao najbolji način da **Općina pomogne razvoju poslovanja**. Od konkretnih potpora ispitanici su istaknuli potpore za mehanizaciju, podizanje nasada, kupnju sadnica marketinških aktivnosti ili sufinanciranje navodnjavanja. 8 ispitanika smatra kako su najveća pomoć edukacije za poljoprivrednike te edukacije o mogućnostima sufinanciranja putem EU fondova. 8 ispitanika navelo je i edukacije i potpore kao presudnima za pomoć poljoprivrednicima (edukacije za poljoprivrednike i mogućnosti financiranja putem EU fondova, a od potpore izdvojili su potpore pri izradi projekata od strane konzultanata, potpore za edukacije, potpore za modernizaciju poslovanja, potpore za zapošljavanje i otvaranje radnih mjesta).

3 ispitanika smatra da Općina može pomoći edukacijama o mogućnosti financiranja iz EU fondova, edukacijama za poljoprivrednike; potporama za modernizaciju poslovanja od kojih jedan smatra da treba pomoći pri promociji i prodaji proizvoda organizacijom sajma.

2 ispitanika smatra da im Općina može pomoći dodjelom zemljišta s ciljem širenja djelatnosti; 1 ispitanik smatra da bi Općina trebala pomoći u proceduri dodjele državnog zemljišta i

osnivanjem zadruge; 1 ispitanik smatra da bi Općina trebala zaposliti stručnjaka za EU fondove koji bi u skladu s planiranim ulaganjima pomagao poljoprivrednicima pri apliciranju europskih projekata.

Od ostalih odgovora ispitanici smatraju važnim edukacije, potpore (4 ispitanika), a uz navedeno prvi ispitanik smatra da je razviti sustav davanja općinskog zemljišta u zakup; drugi ispitanik smatra da predavanja trebaju biti dobro osmišljena i korisna za proizvođače; dok treći dodaje kako Općina treba pomagati u promociji proizvoda i organizaciji sajмова.

Što se tiče pitanja koje sektore, po njihovom mišljenju, treba razvijati na području Općine Marčana, 2 ispitanika navelo je da treba razvijati sektor poljoprivrede općenito; 1 ispitanik je naveo stočarstvo i poljoprivredu; 1 ispitanik je naveo pčelarstvo i poljoprivredu; 1 ispitanik je naveo isključivo stočarstvo; 1 ispitanik isključivo ekološku proizvodnju; dok je 1 ispitanik naveo da treba omogućiti stavljanje u funkciju zapuštenih zemljišta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

14 ispitanika navelo je da treba razvijati sektore poljoprivrede i turizma, specifično lovni i ruralni turizam, ekološku poljoprivredu, ribarstvo, maslinarstvo, vinogradarstvo, kozarstvo, ovčarstvo.

1 ispitanik naveo je da treba razvijati turizam, poljoprivredu i industrijske zone; 1 ispitanik je naveo gospodarstvo općenito te turizam i poljoprivredu; 1 ispitanik je naveo poduzetništvo, turizam i poljoprivredu; 1 ispitanik naveo industriju, turizam poljoprivredu i obrte; dok je 1 ispitanik naveo da treba razvijati općenito primarni i tercijarni sektor.

1 ispitanik naveo je isključivo industriju kao sektor koji treba nastaviti razvijati; 1 ispitanik naveo je široki dijapazon proizvodnje i usluga uz sve prirodne i druge resurse za razvoj turizma i poljoprivrede; dok 1 ispitanik smatra da treba ulagati u trajne nasade što bi poboljšalo konkurentnost u turizmu.

Razvoj ribarstva

Ciljne vrste ulova ispitanika (4) su: bijela riba i rakovi; bijela riba i škampi; bijela riba, sipe i rakovi, bijela riba.

Ispitanici (4) svoje proizvode prodaju dostavom kupcu na vrata; otkupom ribe Squalus d.o.o.; restoranima i otkupom; na tržnici i restoranima.

1 ispitanik uspijeva svoje proizvode prodati turistima; 2 ispitanika svoje proizvode ne prodaje turistima; 1 ispitanik ne prodaje turistima jer u sezoni ne radi.

Glavni problemi u poslovanju su plasman ribe (2 ispitanika); skupo gorivo, repromaterijal i niske otkupne cijene ribe (1ispitanik); štete koje nanose dupini jer uništavaju mreže (1 ispitanik).

2 ispitanika je zaineresirano za korištenje EU fondova kao budućeg izvora financiranja, dok se 1 ispitanik izjasnio negativno.

Ulaganja za koja su zainteresirani su kupnja vozila za pokretnu ribaricu (1 ispitanik); sanacija štete dupina (1 ispitanik).

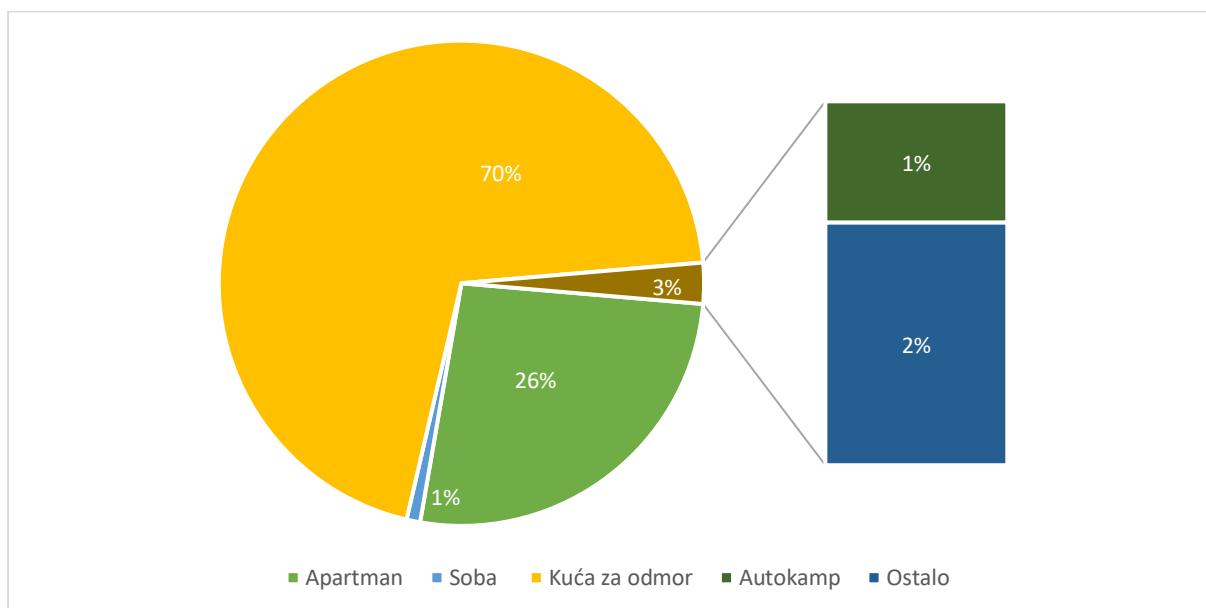
Ispitanici imaju slijedeće prijedloge za povezivanje turizma i ribarstva na području Općine: organizirati turističke ture ribolova u predsezoni, sezoni i posezoni (1 ispitanik); otvaranje ribarnice u Općini (1 ispitanik); prodaja proizvoda lokalnim restoranima (1 ispitanik).

4 ispitanika navelo je kako Općina Marčana može pomoći razvoju poslovanja potporama za edukacije o mogućnostima financiranja putem EU fondova; potporama za modernizaciju poslovanja te promocijom proizvoda.

Ispitanici (3) smatraju da na području Općine Marčana s ciljem sveukupnog razvoja treba razviti ribolovnu luku Krnica; turizam i ribarstvo; sve sektore podjednako.

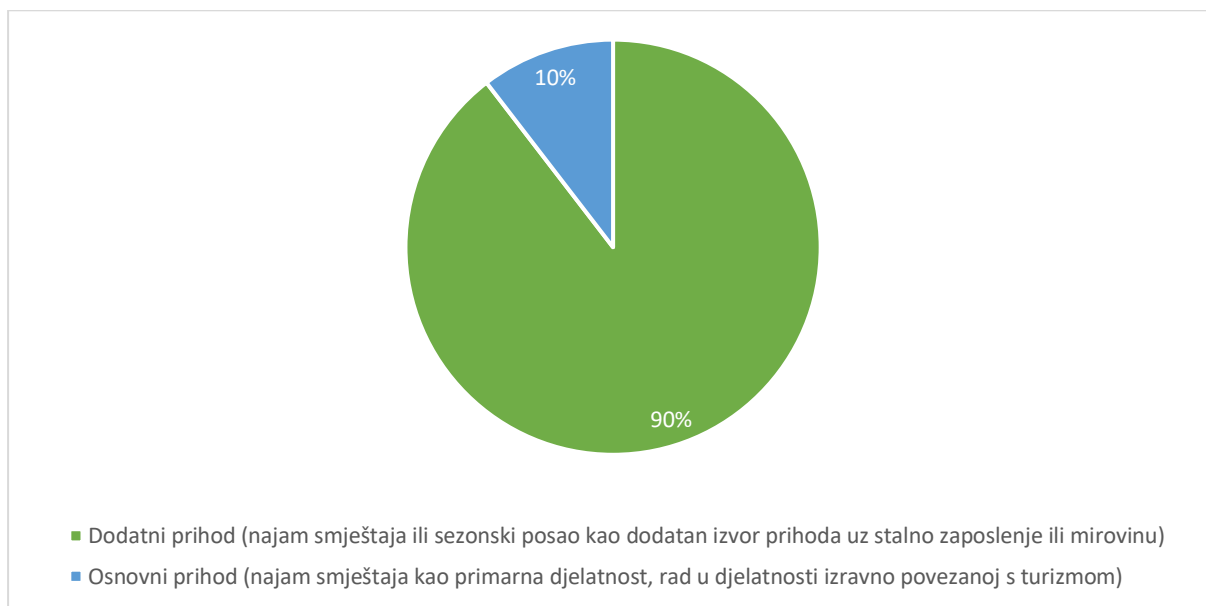
Prilog 3. Rezultati provedenog upitnika za privatne iznajmljivače

Kategorije smještaja ispitanika su slijedeće:

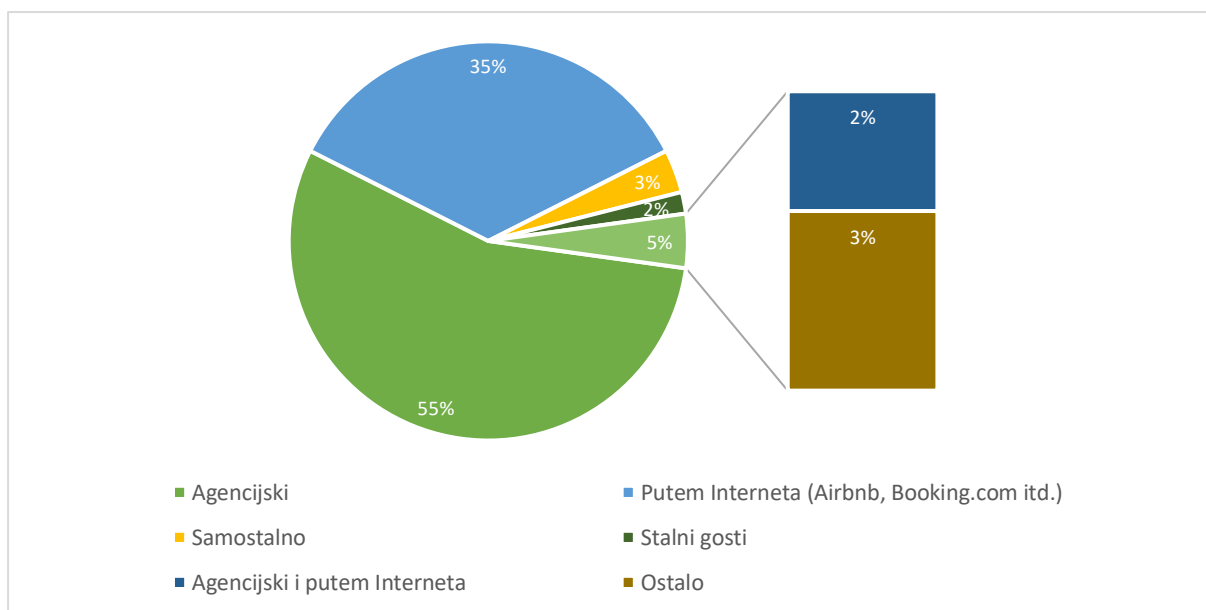

Ostali odgovori: prestat ćemo iznajmljivanjem (1 ispitanik); prijevoz putnika brodom (1 ispitanik).

Vrste prihoda koju privatni iznajmljivači ostvaruju:

Svoj smještaj iznajmljuju:

Ostali odgovori: dio preko interneta i preporukama stalnih gostiju (1 ispitanik); turistička zajednica, Internet, letci (1 ispitanik); na upit (1 ispitanik); direktni kanali (1 ispitanik).

Kanali kojima privatni iznajmljivači **oglašavaju svoj smještaj**:

- Agencija (34 ispitanika)
- Internet (airbnb, booking) (36 ispitanika)
- Društvene mreže (Instagram, facebook) (3 ispitanika)
- Internet i društvene mreže (3 ispitanika)
- Samostalno (3 ispitanika)
- Internet, agencije, društvene mreže (7 ispitanika)
- Stalni gosti, ostali kanali oglašavanja (agencija, Internet, društvene mreže) (4 ispitanika)
- Ne oglašavaju (4 ispitanika)
- Ostalo: 1 ispitanik naveo je da svoj smještajni objekt oglašava putem Turističke zajednice Marčana, putem letaka i na Interentu; 1 ispitanik je naveo da oglašava usmenom preporukom; dok 1 ispitanik ima vlastitu mrežnu stranicu.

Na pitanje **upućuju li svoje goste na obližnje lokacije i sadržaje** 100 je ispitanika odgovorilo potvrdno, 5 ispitanika je odgovorilo da svoje goste ne upućuje na obližnje lokacije i sadržaje.

Ispitanici koji svoje goste upućuju na lokacije i sadržaje naveli su konkretno plaže, restorane, vinarije, lokalne OPG-ove, agroturizme u okolici i šire; atraktivne lokacije na području Općine

poput Blaza, Duge Uvale, Sv. Agneze Rakalj, Staze Stjepana Hausera. Od mjesta izvan Općine, ispitanici su naveli da svoje goste upućuju na Nezakcij, manja mjesta u unutrašnjosti Istre, Labin, Rabac, Brijuni, Vodnjan, Pula, Istralandia, Plitvička jezera, te Glavani park, Ranch Barba Tone i ostale pustolovne sadržaje u susjednoj Općini Barban. Od sadržaja ispitanici svoje goste, osim prethodno navedenih, upućuju na sportske sadržaje, ronilački klub, panorama letove, turističke izlete brodom. 1 ispitanik navodi kako u vlastitom apartmanu nudi *book* koji je sama izradila, na tri strana jezika, unutar kojeg je slikovni prikaz, cjenik te radno vrijeme obližnjih atrakcija i znamenitosti (dvorac Sv.Mihael, Dinopark, Aquapark, Istralandia); niz adrenalinskih parkova za djecu i mlade; Baredine, Brijuni, Rt.Kamenjak, Hum, Roč, Motovun kao prirodne znamenitosti te kulturne rute. Uz *book* nudi svojim gostima kalendar zbivanja Turističke zajednice Marčana koja je isti redovito pripremala, međutim sad ga šalju samo povremeno. Također, 1 ispitanik navodi kako svoje goste upućuje putem sustava hostfully uz dostupne preporuke.

Od **sadržaja za turiste za koje smatraju da nedostaju** na području Općine Marčana, 21 ispitanik naveo je nedostatak pješačkih, biciklističkih staza u Općini. Osim navedenog istaknuli su slijedeće sadržaje za turiste koji nedostaju u Općini:

- Uređena trim staza
- Prometna infrastruktura
- Teniski tereni u Krnici i Raklju
- Bankomati
- Benzinska postaja s autopraonom
- Ljekarna
- Turistička ambulanta
- Restorani, pekare
- Sajmovi proizvoda lokalnih proizvođača, vinske staze, staze maslinovog ulja
- Uređeni pristupi plažama, uređena plaža s tuševima i ostalim sadržajima
- Plaže i parkovi za pse
- Ugostiteljski objekti na plaži i ronilački centar
- Zabavni sadržaji
- Sadržaji za djecu i adrenalinski park
- Sportski sadržaji
- Zabavni sadržaji

- Kulturne ustanove
- Marina s komercijalnim vezovima.

Ispitanici (9) koji su naveli nedostatak uređenih plaža istaknuli su i slijedeće sadržaje:

- Uređeni prilazi i ceste prema moru
- Ljetno kino na plaži
- Autohtoni restorani
- Ribarnica i tržnica domaćih proizvoda
- Info punktovi unutar naseljenog mjesta
- Promotivni materijali s lokalnim restoranima i zanimljivostima.

Ispitanici (29) uz nedostatak ugostiteljskih objekata, restorana navode i nedostatak slijedećih sadržaja:

- Površine s autohtonim biljem
- Zelena tržnica
- Ponuda lokalne gastronomije
- Trgovine
- Trgovački centar
- Veća kvaliteta ponude dućana i restorana
- Fast food
- Vinarije
- Kafići
- Suvenirnice
- Ljekarna
- Zabavni, sportski, rekreacijski sadržaji
- Adrenalinski park, park za djecu
- Teniski tereni
- Manifestacije za turiste
- Taxi
- Redovite autobusne linije među naseljima i prema većim gradovima
- Benzinska postaja.

Od ostalih odgovora ispitanici (43) navode nedostatak slijedećih sadržaja za turiste na području Općine Marčana:

- Rasvjeta, bolje prometnice, infrastruktura
- Hoteli, tržnice, trgovine, trgovački centri
- Sportski, zabavni i noćni sadržaji, dječje igraonice, sadržaji za djecu
- Zabava na moru, jazz festival i rock bar, ribarska manifestacija
- Muzeji ,izložbe, radionice
- Organizirani jednodnevni izleti, nove turističke atrakcije, turističke ambulante
- Promotivne aktivnosti, prezentacija tradicionalnih znamenitosti
- Kušaone na lokalnim OPG-ovima
- Banka
- Internet, bolja mreža za mobilni telefon
- Kategorizacija kao obiteljski i *pet friendly* destinacija
- Kanalizacijska mreža
- Poštanski sandučić u Loboriki.

6 ispitanika je odgovorilo da u Općini nedostaju svi sadržaji za turiste; 1 ispitanik smatra da ne nedostaje ništa s obzirom na strukturu gostiju; 1 ispitanik smatra da nedostaje komunikacija između Općine, Turističke zajednice Marčana i iznajmljivača; dok 1 ispitanik ne zna koji sadržaji nedostaju.

Ispitanici su kao **najveću prepreku pri unaprjeđenju vlastitog poslovanja** naveli nedostatak investicijskih sredstava (njih 38). Administrativne prepreke je navelo 16 ispitanika; prodaju i naplatu proizvoda i/ili usluga 13 ispitanika; nedostatak sadržaja za turiste 10 ispitanika; 3 ispitanika navelo je kao prepreku za unaprjeđenje poslovanja trenutnu situaciju s COVID- 19; 3 ispitanika navelo je neuređene plaže, puteve i prostore u Općini kao prepreku; 2 ispitanika je navelo namete; 2 nedostatak osoblja za čišćenje; dok je 3 ispitanika navelo kako problema za unaprjeđenje poslovanja nema. Od ostalih odgovora 8 ispitanika je navelo:

- Vrijeme
- Raskopane ceste
- Previše kuća za odmor u okolini
- Nedostatak vodovodne mreže
- Prepreke koje se odnose na dopuštanje gradnje u predsezoni dok kuća pored ima goste te bolja ponuda u vidu brojnih manifestacija, redovito informiranje o svim manifestacijama i obvezama iznajmljivača
- Nedostatak promotivnih materijala Turističke zajednice Marčana

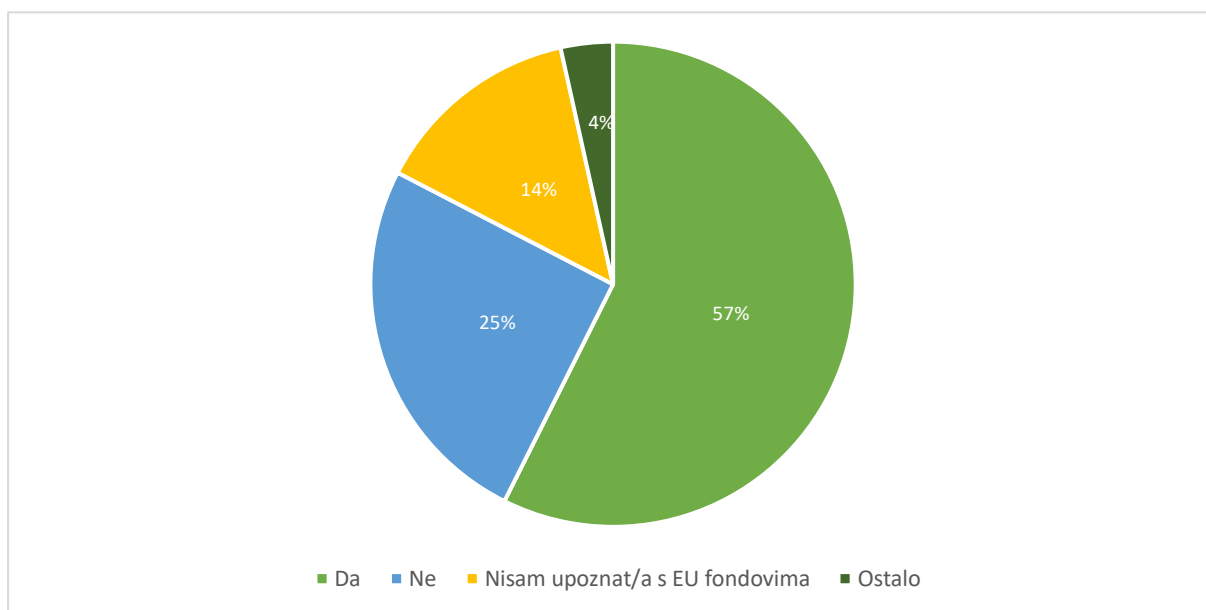
- Nemogućnost rada izvan ljetne sezone
- Dozvola izvođenja radova prije 01.07 i poslije 01.09.

Na pitanje žele li **povećati kvalitetu usluge i na koji način**, 84 ispitanika odgovorilo je kako redovito ulažu u dodatne sadržaje i opremljenost smještajnih jedinica te kako će daljnje povećanje kvalitete usluge ostvariti ulaganjima u:

- Fotelje, ljljačke
- Ugradnjom solne elektrolize u bazen
- Dječje igralište
- Novi namještaj
- Grijanje kako bi se produžila sezona
- Kamp u domaćinstvu na vlastitom zemljištu
- Natkriveni parking
- Teren za tenis, stolni tenis
- Najam čamca i bicikli
- Ljetna kuhinja, bazen
- Sauna i jacuzzi, hidromasažna kada
- Boksevi za životinje, igralište za pse
- Hortikultura oko kuće, uređenje okućnice
- Dodatni sanitarni čvor
- Teretana sa saunom
- Energetska učinkovitost.

19 je ispitanika odgovorilo da trenutno ne planira daljnja ulaganja u povećanje kvalitete usluge. 10 ispitanika smatra da treba podići kvalitetu usluge na razini Općine Marčana kao destinacije poboljšanjem infrastrukture; uređenjem okoliša; kvalitetnijom promocijom; unaprjeđenjem turističke ponude; stabilnijom i bržom internetskom vezom, redovitijim odvozom smeća.

Na pitanje jesu li **zainteresirani za EU fondove**, odgovori su slijedeći:

Ostali odgovori su: zainteresiran za financiranje vodovodne mreže kroz EU fondove; ovisno o procjeni isplativosti ulaganja; voli ulagati vlastita sredstva; ovisi.

Od **ulaganja za koja su zainteresirani**, 16 ispitanika navelo je kako su zainteresirani za izgradnju bazena kao potencijalnog ulaganja putem EU fondova, a uz navedeno istaknuli su i slijedeća ulaganja za koja su zainteresirani:

- Teren za odbojku na pijesku
- Uređenje okoliša i okućnice
- Izgradnja ljetne kuhinje u sklopu bazena
- Uređenje bazena i kuće za odmor
- Energetska učinkovitost, grijanje bazena, energetska učinkovitost
- Grijanje bazena
- Hidromasažna kada
- Dječje igralište
- Grijanje
- Smještaj za kućne ljubimce i bicikle
- Ekološka septička jama.

13 ispitanika je uz wellness sadržaje navelo da su zainteresirani za ulaganja u:

- Hidromasažne kade, dvoranu sa spravama za vježbanje, teniske terene
- Energetsku obnovu, centralno grijanje, solarni paneli
- Uređenje okoliša
- Uređenje obiteljske vinarije.
- Osim navedenog 2 ispitanika zainteresirani su isključivo za ulaganje u solarne panele.

Ulaganja u infrastrukturu navelo je 19 ispitanika:

- Dodatna izgradnja
- Izrada novih objekata i povezivanje ostalih djelatnosti s turizmom
- Proširenje objekta
- Izgradnja mini hotela
- Izgradnja kušaone
- Gradnja još jedne kuće za odmor
- Gradnja novog objekta
- Izgradnja smještajnih kapaciteta uz već postojeće
- Uređenje smještaja
- Izgradnja teretane i tenis terena
- Izgradnja teniskog igrališta
- Ulaganje u smještajni objekt
- Kamp
- Investicija u nekretninu i okoliš
- Izgradnja igrališta i igraonice za djecu
- Obnova fasada
- Ruralni kamp
- Proširenje i uređenje postojećih kapaciteta, nabava vozila, bicikala
- Opremljenost apartmana i okoliša.

8 ispitanika navelo je ulaganja:

- Modernizacija broda
- Investicijska
- Unaprjeđenje ponude
- Za ona koja imaju razvojni karakter
- Poboljšanje usluge

- Poboljšanje zabavnih i sportskih sadržaja
- Sufinanciranje u turizmu iz EU fondova
- Gradnja.

6 ispitanika smatra da treba ulagati u:

- Sportski turizam
- Uređenje cijele Duge Uvale
- Obogaćivanje sadržaja u mjestu i u okolici i u obnavljanju
- Usluga smještaja gostiju tijekom cijele godine
- Unaprjeđenje turističke ponude
- Uređenje plaža u Dugoj Uvali sa više zabavnih sadržaja za djecu tako i odrasle.

Od **načina na koji Općina Marčana može pomoći unaprjeđenju poslovanja**, 48 ispitanika odgovorilo je kako Općina Marčana može pomoći potporama za poboljšanje kvalitete usluge; 40 ispitanika odgovorilo je kako Općina može pomoći organizacijom edukacija za privatne iznajmljivače (na temu EU fondova, promotivnih aktivnosti i ostalo); dok je 3 ispitanika odgovorilo kako Općina Marčana može pomoći i potporama i edukacijama.

24 ispitanika navelo je kako Općina Marčana može pomoći ulaganjem na razini Općine, odnosno:

- Uređenjem plaža, okoliša, biciklističkih i pješačkih staza
- Izgradnjom benzinske postaje
- Sanacijom divljih odlagališta
- Dovršetkom kanalizacije
- Zabranom gradnje u sezoni i predsezoni
- Zakupom općinskog zemljišta, subvencioniranjem gradnje za razvoj turizma.
- Organizacijom rada trgovina
- Pružanjem pomoći oko obaveznog administriranja
- Unaprjeđenjem turističke ponude, kvalitetnijom promocijom.

107 ispitanika odgovorilo je kako se želi **značajnije povezati sa sektorom poljoprivrede**; 4 ispitanika odgovorilo je negativno; 1 ispitanik naveo je kako mu je poljoprivreda osnovna djelatnost; 2 ispitanika naveli su kako svojim gostima prodaju domaće proizvode lokalnih proizvođača; 1 ispitanik smatra da treba razmisliti o navedenoj opciji.

Ispitanici koji su odgovorili kako se ne žele povezivati sa sektorom poljoprivrede, naveli su slijedeće razloge:

- Gosti donose namirnice sa sobom od doma. Ne kuhaju. U smještajnom objektu možda samo doručkuju;
- Poljoprivredom se bavim za svoje potrebe;
- Gosti se već opskrbljuju na taj način.

Od razloga **zašto turisti odabiru Općinu Marčana za svoj dolazak**, 60 ispitanika navodi prirodne ljepote i mir uz blizinu velikih europskih država, odnosno emitivnih tržišta kao razlog dolaska turista u Općinu Marčana; 3 ispitanika navode kako je glavni razlog mir u ruralnom ambijentu; 2 ispitanika smatraju da je za njihov dolazak zaslužna geografska pozicija. Nadalje, 7 ispitanika smatra kako je glavni motiv dolaska turista u destinaciju povoljnija cijena u odnosu na skuplja okolna urbana središta te visoka kvaliteta smještaja uz prirodne ljepote.

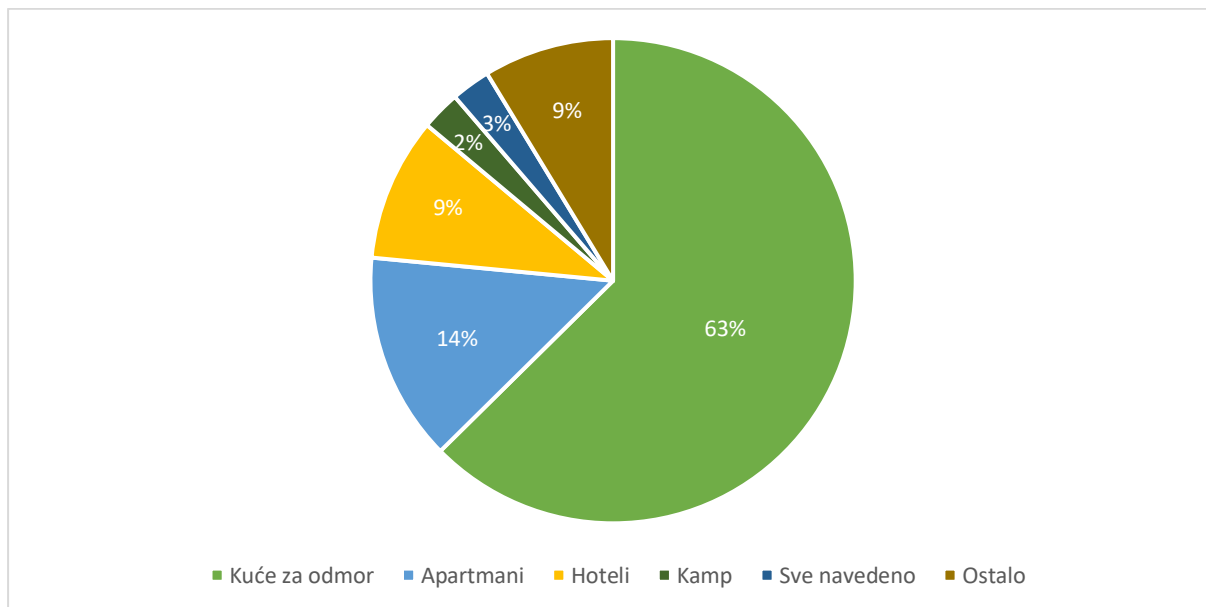
9 ispitanika smatra da je upravo blizina turističkih središta poput Pule, Rovinja, Brijuna te općenito zapadne i istočne obale Istre, glavni razlog dolaska u destinaciju. 10 ispitanika smatra da turisti svoj odabir temelje na atraktivnosti smještajnog objekta, a ne destinacije. 8 ispitanika navodi slijedeće odgovore:

- Preširoko postavljeno pitanje
- Sasvim slučajno
- Ne vidim nekakav određeni razlog
- Znatiželja
- Održivi turizam
- Većim dijelom zbog Raklja
- Krnica, Rakalj
- Ne znam.

Od **vrste turizma koje treba razvijati na području Općine**, najviše ispitanika (30) smatra da treba razvijati eko-turizam. 10 ispitanika smatra kako treba razvijati eko-turizam u kombinaciji sa preostalim vrstama turizma (zdravstveni, kulturni, pustolovni, poslovni turizam, biciklizam, gastronomija, sportovi na vodi). Za pješaćenje/trekking odlučilo se 22 ispitanika; za biciklizam i brdski biciklizam 13; za zdravstveni 6; za gastronomiju 6; za pustolovni 6; za kulturni turizam 2; za sportove na vodi 2; za sportski turizam 2.

2 ispitanika odabralo je kombinaciju gastronomije, pješaćenja, biciklizma; 1 ispitanik smatra da treba razvijati paralelno biciklizam, pustolovni turizam i pješaćenje; dok 1 ispitanik smatra da treba razvijati gastronomiju, pustolovni turizam, pješaćenje. 10 ispitanika navodi kako treba razvijati sve vrste turizma; dok 1 ispitanik smatra da to ovisi o strukturi gostiju.

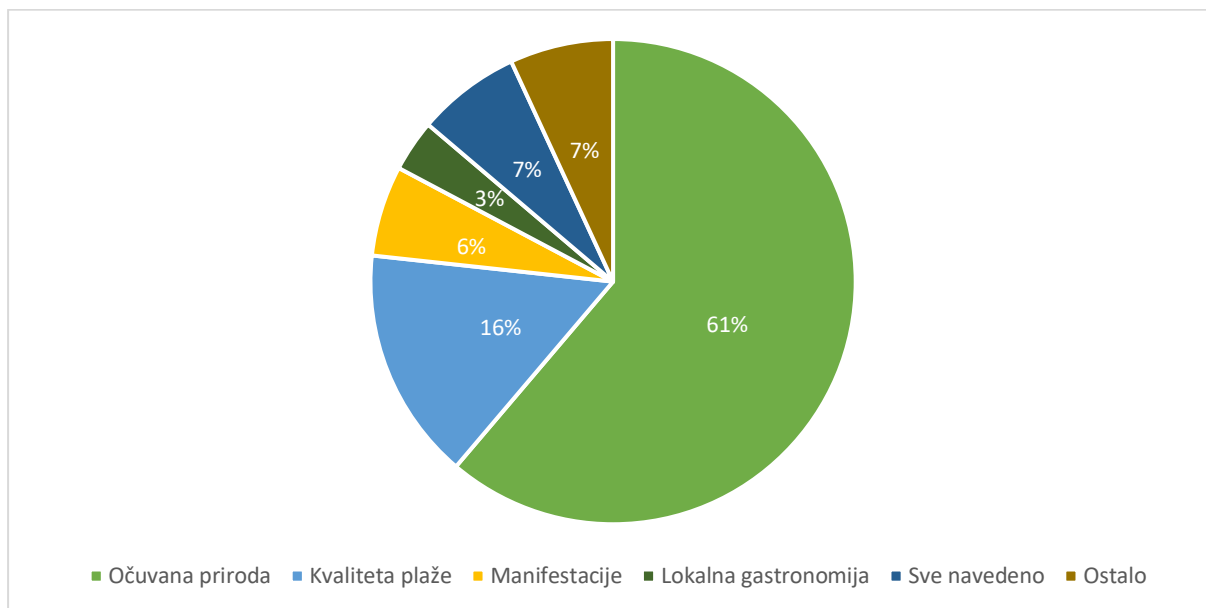
Vrste smještaja koje treba razvijati na području Općine, po mišljenju ispitanika, prikazane su na slijedećoj shemi:

Ostali odgovori:

- Agroturizam (1 ispitanik)
- Uređenje i revitalizacija Duge uvale (2 ispitanika)
- Već je previše svega (2 ispitanika)
- Mali obiteljski hoteli (1 ispitanik)
- S obzirom na pandemiju bolje je pričekati (1 ispitanik)
- Općina ne bi trebala dopustiti gradnju apartmanskih naselja ili hotela odnosno svega onoga što potiče masovni turizam (1 ispitanik)
- Poboljšanje postojećih, ali ne izgradnja novih smještaja (1 ispitanik)
- Što manje od svega gore navedenog (1 ispitanik).

Najvažniji elementi za budući razvoj turizma po mišljenju ispitanika:

Ostali odgovori:

- Očuvana priroda i gastronomija (3 ispitanik)
- Kulturno-povijesna baština (1 ispitanik)
- Nautički i sportski turizam, wellness sadržaji (1 ispitanik)
- Kvalitetni i raznovrsni sadržaji za mlade (1 ispitanik)
- Gastronomija i manifestacije (1 ispitanik)
- Najvažnija je planska gradnja, odnosno prestanak nelegalne gradnje i prestanak devastacije šuma i prirode (1 ispitanik).

93 Ispitanika odgovorilo je da ima prijedlog za **unaprjeđenje turističke ponude na području Općine**; 17 ispitanika odgovorilo je negativno. Od konkretnih prijedloga, stavova i potreba ispitanici su naveli slijedeće:

- Označiti plažu za pse u svakom selu;
- Opskrba je loša i prisiljeni su/smo voziti do Pule što u ljetnim mjesecima nije sretna opcija;
- Očuvanje prirode prije svega, uključenje domaćih proizvođača sa svojim proizvodima, štandovi sa maslinovim uljem, sirevima, povrćem, više kulturnih sadržaja;
- Gosti a i lokalno stanovništvo, prisiljeni su tokom velikih ljetnih gužvi ići u Pulu da bi kupili benzin, meso, ribu i ostale potrepštine. Smjena turista je najčešće subotom kada bi se trebalo odvoziti smeće. Gost koji odlazi u subotu ostavlja novom gostu pune kante smeća što svakako nije ugodno ni ekološki;
- Unaprijediti prometnu infrastrukturu, organizirati više lokalnih manifestacija, primjerice ribarskih. Slovenci dolaze na vikend samo radi toga. Uložiti u okoliš, proljepšati sela, dati neki sadržaj ljudima. U selu nema ni klupe za sjesti;
- Kružne turističke ture busom koje bi povezale interesantne točke u Općini i okolnim općinama;
- Postaviti putokaze za objekte koji pružaju usluge (turisti se satima gube po mjestu), uređenje okoliša (u mnogim mjestima ima puno ruševina leglo štakora i zmija) ;
- Projekti uređenja pješačkih staza, postoji veliki potencijal zbog očuvane prirode i blizine mora; ulaganje u kompleks Duge Uvale, zanimljiva lokacija Rakalj. Turističke pješačke ture u Raklju na temu potopljenog broda, crkve Sv. Agneze;
- Udruživanje susjednih iznajmljivača u cilju organiziranja dodatnih sadržaja za goste, primjerice, tenis igralište, bočalište, veliki bazen i sl. ;
- Sačuvati lokalne osobitosti i zanimljivosti;
- Očuvanje prirode (zabrana bespravne gradnje uz more), zabrana devastacije obale, uređenje mjesta (odlaganje otpada), promicanje naših običaja i kulturne baštine, gastronomija, više zabavnih sadržaja;
- Ulaganje u kuće za odmor, kampove, robinzonski turizam, poticati OPG-ove, smanjiti namete da iznajmljivačima ostane više sredstava za daljnja ulaganja, osnovati tim koji bi pomogao da lakše dođemo do financiranja putem EU fondova;
- Zelene tržnice u većim sredinama, čišće i uređenje plaže uz tuševe te naplatu parkinga u Dugoj Uvali (osim za stanovnike Općine). U starim jezgrama popločenje granitnim kockama;
- Osmisliti kvalitetnije promotivne materijale;

- Organizacija događaja kojima se povezuju proizvođači autohtonih proizvoda i aktivnosti (pješačenje, biciklizam i sl.); bolji marketing;
- Spriječiti devastaciju prirode ilegalnom gradnjom, više odgovornosti i bogatija ponuda autohtonih proizvoda u restoranima, konobama; uvesti tržnicu i ribarnicu;
- Uređenje dodatnih biciklističkih i pješačkih staza; poticanje OPG-ova na suradnju s iznajmljivačima; organizacija ljetnih kampova za djecu i roditelje;
- Uređenje parkirnih mjesta, okućnica. Poticati stanovništvo da se odreknu smeća i starudija po dvorištima i na javnim površinama;
- Modernizirati smještajne kapacitete i sadržaj, urediti okoliš. Počistiti smeće uz cestu i po plažama. Fokusrirati se na obitelji i grupe;
- Zdravstveni i rehabilitacijski turizam nudi neiscrpan izvor mogućnosti te sigurnu financijsku dobit ostvarivu na najvišoj razini;
- Sadržaji za aktivni turizam (sportovi na vodi i na kopnu). Povezivanje eko poljoprivrede sa iznajmljivačima je odlična ideja;
- Da se srede biciklističke staze oko svih sela jer jako puno stranaca doveze svoje bicikle i žele uživati u prirodi;
- Ugledati se malo na općine u našoj blizini koje nemaju mora, a imaju bolju ponudu, više sadržaja;
- Organizacija trekking ili MTB događaja ili drugih natjecanja na otvorenom u proljeće ili jesen kako bi se produžila sezona;
- Radionica izrade glinenih lonaca, kao i prezentacija ostale kulturne baštine; organizacija pješačkih i biciklističkih tura;
- Raditi samo na prepoznatljivosti i posebnosti. Biti drugačiji. Ponuda sunce i more sve manje prolazi;
- Održavanje lokalnih cesta koje služe kao šetnica, trebalo bi staviti koju klupicu sa sjedenje i pojačati javnu rasvjetu;
- Više pažnje posvetiti gostima te provesti provjeru iznajmljivača na crno;
- Više ulaganja u uređenje samog mjesta, očuvanje prirode te poticaja tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji;
- Manifestacije poput dana kruha i domaćih kolača, domaćih životinja, vina, domaćih proizvoda i sl. ;
- Marčanske osmice, gdje se organizira put od domaćinstva do domaćinstva;

- Izgraditi aquapark i urediti Dugu Uvalu;
- Unaprijediti ponudu sportskih sadržaja za turiste i lokalno stanovništvo;
- Urediti plaže i puteve do plaže poštujući prirodni krajobraz;
- Više sadržaja za turiste, odnosno manifestacija i adrenalinski park;
- Obnova hotela Croatia u Dugoj uvali, te vraćanje nekadašnjih sadržaja u sklopu istog;
- Revitalizacija Ljubićeve pećine (vlasnici smo 54% zemljišta na kojem se ona nalazi) ;
- Korištenje EU fondova za financiranje uređenja nerazvrstanih cesta i staza do mora;
- Zaustaviti kamenolome;
- Unaprjeđenje kulturnih sadržaja i marketinga te ulaganje u infrastrukturu;
- Organizirane pješače i biciklističke rute. Razne manifestacije za zabavu gostiju;
- Razvoj lokalnih sajmove sa domaćim proizvodima uz prikazivanje starih običaja;
- Uređenje plaža i prilaznih puteva te unaprjeđenje ponude OPG-ova;
- Razvojem turističkog smještaja, gastronomije kao i zabavnih manifestacija;
- Napravite Hotel - bolnicu za plućne bolesti u Kavranu;
- Povlačenjem sredstava EU fondova dalo bi se urediti više pješačkih staza;
- Bolja uređenost mjesta, kvalitetnija infrastruktura, razvoj kulturnih sadržaja;
- Eko turizam je budućnost;
- Mogućnost lakšeg dobivanja dozvola za građenje novih kuća za turiste;
- Urediti plaže, poticati gastronomiju, razviti doživljajni turizam;
- Srediti Krnički porat, maknuti stare brodove i napraviti šetnicu;
- Udruženje svih turističkih zajednica u jednu;
- Živa glazba na nekoj terasi svakog dana;
- Održati što duže zdravu i netaknutu prirodu bez apartmanizacije;
- Korištenje eko vrećica za kućne ljubimce;
- Projekt izgradnje sportskih dvorana i terena za razne sportove;
- Turistička zajednica se mora intenzivnije uključiti u edukaciju iznajmljivača;
- Veća kontrola divljih odlagališta otpada i uređenje okoliša;
- Više ulaganja u komunalnu infrastrukturu i uređenje mjesta;
- Zabavno-edukativno-povijesni-doživljajni i gastro sadržaj;
- Asfaltirati ceste u Općini;
- Razviti turističke sadržaje, posebno za obitelji s djecom;

- Urediti vodovodnu i cestovnu infrastrukturu u Raklju;
- Unaprijediti promotivne aktivnosti;
- Obilježavanje pješačkih i biciklističkih staza;
- Lokalna gastronomija i kulturne manifestacije;
- Poticaj ugostiteljstvu, uređivanje okoliša;
- Pojačati internetski signal;
- Izgradnja novih biciklističkih staza;
- Uređenje lokacija u prirodi, razvoj zabavnih sadržaja;
- Uređenje prometnica;
- Održavanje cesta, uređenje plaža;
- Sportska natjecanja za amatere;
- Više sadržaja u blizini plaža;
- Razviti infrastrukturu na području cijele Općine;
- Uređenje plaža i prilaznih cesta;
- Više sadržaja u Dugoj uvali;
- Više događanja, razvoj nautičkih sadržaja;
- Uređenje Luke Krnica;
- Poticanje zdravstvenog turizma;
- Bolja mobilna mreža;
- Biciklističke staze;
- Nautička marina.

Popis slika

Slika 1. Prikaz razvojnih smjerova i strateških ciljeva NRS-a 2030.	5
Slika 2. Doseljeno stanovništvo na području Općine Marčana	11
Slika 3. Odseljeno stanovništvo na području Općine Marčana	12
Slika 4. Broj noćenja na području Općine Marčana u posljednjih 5 godina	19
Slika 5. Broj kreveta na području Općine Marčana u posljednjih 5 godina	20
Slika 6. Broj ostvarenih noćenja u Općini Marčana u 2024. godini po mjesecima.....	21

Popis tablica

Tablica 1. Najvećih 10 tvrtki po prihodima u 2023. god. sa sjedištem u Općini Marčana	14
Tablica 2. Broj poljoprivrednih gospodarstava	17
Tablica 3. Popis mjera iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027..	69
Tablica 4. Osnovni proizvodi ispitanika	137

6. Literatura

1. Statistika u nizu Gradovi u statistici, 30.09.2020. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Gradovi%20u%20statistici.xlsx
2. Statistika u nizu Gradovi u statistici, 30.09.2020. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Gradovi%20u%20statistici.xlsx
3. Statistika u nizu Gradovi u statistici, 30.09.2020. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Gradovi%20u%20statistici.xlsx
4. Statistika u nizu Gradovi u statistici, 30.09.2020. - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/Pokazatelji/Gradovi%20u%20statistici.xlsx
5. Istrapedia.hr